LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 92 (436) Nov. 29, 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Bigg. Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 92 (436)
Trešdien, 1950. g. 29. nov.
Izmaksa trešdienas un sestdienas izdevīja: Latviešu Centrala komiteja Galvenais redaktors V. Lamberga; galv. red. vietn. M. Cullītis Redaktori: A. Bolšteins, P. Kliņa, B. Kiselis, V. Lasiņš, E. Raisters, L. Švarcs Austrālijas redakcijas vad. A. Šmits (21, Linden Avenue, Werdouree, Ballarat, Vic., Australia). Red. adr.: (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

Teheranas noziegums pret Baltijas valstīm

AMERIKĀŅU DEPUTĀTA O. K. AMSTRONGA ATKLĀJUMI

Jaunievēlētais ASV kongresa Misuri štata deputāts O. K. Amstrongs, kas ir baltiešu labvēlis un bijis nelaikā sūtņa Dr. A. Bilmaņa draugs, 18. novembrā svētku aktā Ņujorkā teica runu, kuras sākumā uzsvēra: „Mūsu valdībai ir laiks dot nodrošinājumu, ka Latvijas un pārējo Baltijas valstu suverēnitāte un to tautu brīvība, ko vismežēligākā kārtā iznīcinājuši Kremļa tirranni, pilnībā jāatjauno."

Runājot par ASV ārpolitiku, dep. Amstrongs nāca ar sensācionālu atklājumu: „Īsi pēc Teheranas konferences preses aprindās sāka runāt, ka konferencē noslēgts darījums par Baltijas valstīm. Ieinteresēts un satraukts devos uz ārlietu ministriju, kur man paskaidroja, ka Staļins uzstādījis ultimātu: viņam jāsaņem vispena garantija, ka viņš var paturēt Baltijas valstis kā neapstrīdamu Pad. savienības daļu, vai arī viņš slēgs separātu mieru ar savu bijušo nozieguma partneru Hitleru. Par to uztraucies, prezidents piekritis, ka Sav. valstis vismaz neko nedarīs, kas jauktu Kremļa plānus par Baltijas valstīm."

„Tā Teheranā notika vislielākā brīvības, taisnības un cilvēcisko tiesību nodošana, kāda jebkad aptraipijusi diplomātijas vēsturi. Ne vien kā kongresa loceklis, bet arī kā amerikānis, kas tic starptautiskai kārtībai un taisnībai, es nerimšos, kamēr šis ziegums pret nevainīgo Latvijas, Lietuvas un Igaunijas tautu nebūs sodīts un izlabots. Es ceru, ka kongress pacels savu balsi jaunas un stipras ASV ārlietu politikas radīšanai. Es ierosinošu, lai mūsu valdība izsludina darba plānu agresijas apturēšanai un kara aizkavēšanai, liekot pamatus taisnīgam un ilgstošam mieram:

1) Nevar būt miera un taisnības, kamēr cilvēki ir komūnistu režīma vergi. Mūsu politika virzāma tā, lai palīdzētu ļaudīm nokratīt Staļina un viņa Kremļa kalpu jūgu.

2) Mums jāpalielina visu brīvo nāciju militārais spēks, lidz tas ir pietiekams, lai stātos preti agresijai jebkurā vietā pasaulē.

3) Mums jāatbalsta patiesības un brīvības kara gājiens daudz vairāk, nekā to tagad dara Amerikas Balss. Mums jārada Brīvās Latvijas balss. Brīvās Krievijas un citu verdzinātu tautu balsis, izmantojot šai darbā nacionālos vadītājus, lai tie sniegtu vēstījumus viņu tautām ar skrejlapām, izdevumiem, izplatot tos visiem iespējamiem līdzekļiem.

4) Tāpat jāsekmē pagrīdes kustības izveidošana un izplešana katrā padomju pārvaldītā zemē, kamēr ar sacelšanos un revolūciju tirannijas ķetnas būs lauztas, komūnisms gāzts un nodibinātas brīvas demokratijas valdības.

5) Mums jāpanāk UN pārveidošana, dodot tām varu atvairīt katru agresiju un izveidojot pietiekamus policijas spēkus, kas nākotnē cinītos pret katru agresiju."

A. G.

Vansitarts prasa ik dienas „minūti naida" pret varmāku režīmu

Londona (md). — Agrākais britu ārlietu ministrijas padomnieks lords Vansitarts kādā sanāksmē Londonā brīdināja Angliju sagatavoties trešajam pasaules karam un izteicās, ka Rietumvācijas aizstāvēšanai nepieciešamas vismaz 60 divizijas. Patlaban rīcībā nav ne 20 divziju. Patreizējais spēku līdzsvars, izteicās Vansitarts, ir Pad. savienības labā, kas arī nekavēsies sākt karu, tiklidz atzīs, ka tam pienācis laiks: „Ja nekļūstam aktīvāki, tad mums jāapzinās, ka iebrukums Rietumvācijā, kas liktu uzliesmot jaunam pasaules karam, iespējams pat jau tagad. Neapmānīsim sevi ar domu, ka trešais pasaules karš nav nenovēršams. Situācija ir bīstama. Arvien vairāk mūsu spēku tiek piesaistīti Austrumiem, bet Rietumeiropu arvien vairāk drupina no iekšienes." Britu valstsvīrs brīdināja, ka Lielbritānijas nacionālā eksistence noteikti ir briesmās un mudināja uz patriotisma un nacionālās pašcieņas atdzīvināšanu, kas īstenībā ir tikai veselā saprāta prasība rūpēties par sevis un savu tuvinieku drošību.

Kādā liberāļu kluba sanāksmē lords Vansitarts savukārt izteicās: „Es gribētu, lai cilvēki apzināti ik dienas kaut uz minūti vai 30 sekundēm turētu sevi ignumā un dusmās pret rerežīmu, kas 20 miljonu cilvēku dzen piespiedu darbos. Es pat gribētu redzēt īstu naidu pret ļaudīm, kas atbildīgi par šiem drausmīgajiem noziegumiem." Vansitarts ierosināja pilnīgi padzīt komūnistus no publiskā dienesta, izglītības iestādēm un BBC, brīdinot arī no līgšanas ar boļševikiem: „Ja mēs tagad gribam ar tiem līgt, tad mums būs jāpiedāvā nevis vairs tikai viena valsts, kā savā laikā Minchenē Čechoslovakija, bet kaut kas, kas varbūt atbilstu desmit padomju satelitvalstīm."

Radīts amerikāņu spēku mugurkauls Eiropā

Frankfurte (ll). — Lai pastiprinātu amerikāņu Eiropas karaspēka trieciena sparu, Vācijā nodibināta 7. amerikāņu armija ar galveno mītni Štutgartē. To apbruņos ar smagākajiem amerikāņu tankiem, un tās kodols būs 1. amerikāņu kājnieku divizijas izlases vienības. Vispār 7. armija izveidosies par nākamo amerikāņu Eiropas vienību mugurkaulu. Arī Berlīnē šinīs dienās ieradušās divas jaunas amerikāņu kājnieku vienības.

Angļu ģenerālis Bišops paziņojis, ka līdzšinējās angļu divizijas pastiprināšanai Ziemeļreinā-Vestfālē ieradīsies viena beļģu divizija. Āchenas apgabalā patlaban būvē divus jaunus militārus lidlaukus. Viena lidlauka ierīkošana prasa vesela ciema pārvietošanu ar 700 iedzīvotājiem.

Arī pirms 1943. g. 15. aprīļa iesauktie karavīri varēs emigrēt

Līdz 15. oktobrim latviešiem izsniegtas 28.017 ASV vizas

Vašingtona (vk). — ASV ārlietu ministrija 17. novembrī bija aicinājusi mūsu sūtni J. Feldmani uz sevišķu komisijas sēdi, kurā paziņoja, ka, ievērojot sūtņa intervenciju, DP komisija anulējusi savas 15. septembra instrukcijas pēdējo paragrafu, kas saturēja ierobežojumu bij. latviešu leģionāru iecelošanas iespējas uz ASV.

Šīs instrukcijas punkts noteica, ka visi bij. karavīri, kas iesaukti leģionā pirms 1943. g. 15. aprīļa, uzskatāmi par brīvprātīgiem un, saskaņā ar IRO instrukcijām, izslēgti no IRO aprūpes un zaudējuši DP statusu. Pašā ASV imigrācijas likumā savukārt noteikts, ka pēc šī likuma var iecelot tikai personas, kam ir DP statuss. Šī DP komisijas 15. septembra instrukcija, kā zināms, sekoja DP komisijas Vašingtonā 1. septembra lēmumam, ka latviešu leģions nav uzskatāms par SS vienību. Minēto instrukciju visiem iecelošanas centru DP komisiju vadītājiem Frankfurtē parakstīja vēl iepriekšējais DP komisijas priekšsēdis U. Karusi.

Tā kā piespiedu iesaukšana latviešu leģionā sākās jau 1943. g. februārī, tad pret šādu nepamatotu DP komisijas nostāju iebildumus cēla sūtnis J. Feldmanis un LCK. DP komisijai Frankfurtē LCK iesniedza vairākus memorandus šai jautājumā ar dokumentu fotokopijām. Sūtnis J. Feldmanis savukārt intervenēja ārlietu ministrijā Vašingtonā.

Pēc jaunā latviešiem lēmuma paziņošanas komisijas sēdē ārlietu ministrijā sūtnis izteica cerību, kaut atceltā paragrafa vietā nenāktu kas vēl jaunāks. J. Feldmanis arī norādīja, ka mūsu karavīru lietā Vašingtonā dotie labie solījumi Vācijā, diemžēl, nepiepildās. Tad sūtnis lūgts rakstiski ziņot par visiem konkrētiem faktiem un gadījumiem, kuŗus izmeklēšot un rezultātus paziņošot. Ārlietu ministrijā pēdējās dienās esot saņemtas ziņas, ka karavīru iecelošanas lietas tomēr sākot skatīt cauri un jau esot izsniegtas dažas vizas; paejot ilgāks laiks, līdz centrālo iestāžu lēmumi instrukciju veidā nonāk zemākajās instancēs.

Lai parādītu amerikāņu iestāžu simpatisko nostāju pret latviešiem, ārlietu ministrijā sūtnim sniegtas ziņas par baltiešiem izsniegtām iecelošanas vīzām. Līdz 15. oktobrim pavisam izsniegtas 203.773 vizas, no kuŗām baltieši saņēmuši 58.300; latvieši 28.017, igauņi 8588 un lietuvieši 21.695.

LCK lūdz paziņot tai katru bij. karavīru noraidīšanas gadījumu, lai, saskaņā ar sūtņa J. Feldmaņa lūgumu, par šiem gadījumiem varētu paziņot uz Vašingtonu.

Igauni atgūst no Anglijas savus kuģus

Londona (ll). — Šinīs dienās Lielbritānijas kuģniecības speciālā tiesa pasludināja spriedumu igauņu kuģu īpašnieku un Anglijas transporta ministrijas prāvā par rekvizēto kuģu īpašumu tiesībām. Prāva, kas ilga veselu nedēļu, beidzās ar pilnīgu uzvaru, ņemot ar to ļoti lielām izdevīgām iespējām atgūt milzīgas vērtības. Kuģu īpašnieki saņems atlīdzību par šeļiem kuģiem, kas gājuši bojā, bet šos citus kuģus tie varēs saņemt atpakaļ kopā ar noteiktajiem ienākumiem.

Pasaule sen nepieredzētu katastrofu un nelaimju varā

PLŪDI, VĒTRAS, DZELZCEĻU UN CITAS SATIKSMES NELAIMES TRIJOS KONTINENTOS — SPĒCIGĀKAIS ETNAS IZVIRDUMS 50 GADOS — VĒTRA APTUR DZĪVES RITUMU ASV AUSTRUMU PIEKRASTĒ — NEDĒLAS LAIKĀ 300 UPUŅU SAVIENOTĀS VALSTĪS

Švābu Gmindē (md). — **It kā sekojot neatvairāmam un baigam sērijas likumam, pasauli pēdējā nedēļā piemeklējis sen nepieredzēts dabas katastrofu un satiksmes nelaimju vilnis, apsverdams vairākus kontinentus un nodarīdams postu tūkstošiem cilvēku no Kanadas līdz Brazilijai, no Kostarikas līdz Anglijai un Filipīnām, no Baltijas jūras līdz Sicilijai. Vissmagāk nelaimes skārusias Savienotās valstis, ko īsā laika spridī piemeklējuši smagi plūdi, vētras, sniegputeņi un satiksmes nelaimes, prasot vairākus simtus cilvēku dzīvību, atstājot tūkstošus bez pajumtes un nodarot miljoniem dolaru zaudējumu. Kā pasvītrodams šo baigo rindas likumību, svētdienas naktī spēcīgi iedarbojās Eiropas lielākais vulkāns Etna Sicilijā.**

Pagājušās nedēļas nogalē ASV austrumu piekrastei pāri gāja smaga, orkānam līdzīga vētra, kas reizēm sasniedza 168 km ātrumu stundā un ko pavadīja sniegputeņi un stipras auksstums. Vētras radītajās nelaimēs galu dabūja ap 100 cilvēku, un tā uz laiku gandrīz apstādināja visu saimniecību un satiksmi daudzās ASV austrumu štatu rūpniecības pilsētās, radot plūdus, apturot fabriku darbību un satiksmi, sagraujot ēkas, nodarot citus postījumus un radot katastrofas uz sauszemes, jūrā un gaisā. Vētra, ko apzīmē par smagāko kopš atmināmiem laikiem, applūdināja arī plašākus rajonus Ņujorkas ostā un nosprostoja pieeju Apvienoto nāciju namam Lēksaksesā. Zem ūdens atradās arī Lagvardijas lidlauks Ņujorkā. Cilvēku glābšanai un postījumu novēršanai bija mobilizēts civilās aizsardzības dienests un policija.

Četras dienas iepriekš vienā no smagākajām dzelzceļu nelaimēm ASV vēsturē 22. novembra vakarā nonāvēja 78 un ievainoja pāri par 300

(Turpinājums 8. lpp.)

LIETUVĀ GARĪDZNIEKIEM LIEGTS PAT APMEKLĒT SLIMNĪCAS

Roma (rs). — Itaļu katoļu oficiozs Quotidiano ziņo, ka Lietuvā vēl atrodoties 400 agrāko katoļu garīdznieku, kamēr pirms kara to skaits bijis 1646. Lietuvā palikušiem garīdzniekiem aizliegti dievkalpojumi baznīcās, liegts arī apmeklēt slimnīcas, cietumus un darboties skolās. Četri bīskapi, pirms kara to bijis 12, deportēti uz Sibiriju, četri atrodoties trimdā, trīs nepārdzīvojuši karu, bet par vienu trūkstot jebkādu ziņu.

Jubilāra, kas parakstījis trīs mierīgumus ar krieviem

Helsinki (ll). — Somijas valsts prezidents Juho Pāsikivi pēdējās dienās saņēmis neskaitāmas apsveikuma un laimes vēlējumu telegrammas no visām pasaules daļām. Sirmais valstsvīrs, kuŗa 80 g. jubileju somu tauta svinēja 27. novembrī, parakstījis trīs mierīgumus ar Pad. savienību — Tērbatas miera līgumu 1920. g., Ziemas kara miera līgumu 1939.-40. g. un otra pasaules kara kapitulācijas līgumu 1944. g. Ezeru zemes drūmākajos vēstures brīžos Pāsikivi izdevies glābt savu tautu no bojā ejas, ko somu tauta arī nav aizmirsusi, atkārtoti ievēlot viņu par savu valsts prezidentu. Pēdējās vēlēšanās šī gada sākumā Pāsikivi bija tikpat liberāļu, konservātivo, kā arī sociāldemokratu prezidenta kandidāts. Arī kritiskajās 1948. g. pavasara dienās, kad Somiju draudēja piemeklēt Čechoslovakijas liktenis, Pāsikivi atkal bija tas, kas ar savu nelokamo nostāju un valstsvira gudrību izglāba savu zemi.

IZCEĻOTĀJI ZIEDO

Ventorfas tranzitnometnes latvieši izceļotāji 18. novembrī ziedo savu Artavu Latvijai V. Grāvīša uzņēmumā

V. Lamberga

Antiņš un trispadsmit velnu Kremlī

Milestība uz tēvzemi un naids pret tiem okupantiem ir kāds, ka pie Baltijas jūras tik ilgi nebūs miera, kamēr Latvija nebūs brīva. No tēvzemē, nedz trimdā latviešu vairākumā nav pasīvi cietēji un lūdzēji, bet ir uzņēmīgākie ienaidnieku cīņas ar baismīgu milzi, no kā baidās pat lielas tautas un valdīgi uzņemta par uzvarāmu. Ar šo Antiņa cīņu, kuŗa rokās ir it kā tikai stabulīte, kas dažā lielā spēka virē izsauc smaidu, latvieši pasaules priekšā ir nostājušies kā nenamierināmi un neapkrāpjami protokolārisma cīnītāji, saņemoties atbildību par savas tautas un valsts likteni. Šo latviešu trimdinieku politisko cīņu un partizānu militārās akcijas dzimtajā zemē neapšaubāmi arī okupantu aizspalnais terrors, kas prasa smagus upurus.

Šī cīņa un tautas likteņa turēšana paša rokās līdz šim nodrošinājusi Latvijas juridisko pastāvēšanu un atzīšanu ASV, Lielbritānijā un Latīņu Amerikā un dod pamatotas cerības, ka vairākas Eiropas valstis atjaunos savu atzīšanu Latvijai ar kādu nozīmīgu diplomātisku aktu.

Mēs zinām, ka vieni paši kādi ienaidnieku no Latvijas spēs nesamīt spēļi un mūsu dēļ noviena valsts karu ar Padomju savienību nesāks. Mēs varam dziedāt savas skaistās dziesmas, rādīt krāšņos tautas tērpus, stāstīt par savu taisnību un laimīgo pagātni līdz apnikumam, neviens (tāds) nepalīdzēs. Tie laiki ir pagājuši. Bet latvietis Antiņam ir kāds varens spēks, kas var palīdzēt brīvajai pasaulei un mums pašiem. Tā ir — cieņas pieredze un nemaldīgi spriedumi par komūnismu un demokratijas gūšanas no bojā ejas. Antiņam kādam gribu domāt dēļ skeptiķi un brīnītāji.

Lūk kas pieteikti atšķirošie uzdevumi un Padomju savienības vīna ir nerišķīs tā, kā mūsu tauta ar divi miljoni cauriju ir runājusi vienīgi nekā desmit gadu. Mūsu par gūtajiem panākumiem tīkosmētā, ka pasaules politiskais stāvoklis un notikumi pēdējos piecos mēnešos spēki rietumu demokratijas stiņi, ka kristīgai pasaulei draud bojā ejs. Kamēr boļševiku valstīs nemeitās strast pārvērst ieņju no briesmām, latviešiem ir tikai viena atbilde, kas ir pareiza un nekad neviena neplevīs: kristīgo pasauli un tautu brīvību var glābt no bojā ejas Kremļa velna dzirnavās vienīgi — izniknot līs dzirnavas. Komūnisma varai vispirms jākrīt Maskavā, tad tā pati sabruks Maskavas satelītos. Krītot trīspadsmit velniem Kremlī, krītīs visi velna kalpi Āzijā, Eiropā un citur. Tie krītīs arī Latvijā.

Bet lī mūsu aizstāvētā galīgās norīkināšanās tese nozīmē tīšām tādu preventīvu karu pret komūnisma varu, kas draudīgi stāv pie Elbas Eiropā, marīņ un priekšu Āzijā un ar plašām kolonnas un spiegu meistardarbu labvēlī apdzīvotas priekštilta pozicijas Amerikā, Austrālijā un Afrikā. Kaut gan uzbrukuma karu arī pašaizstāvēšanās nolūkā rietumu tautas un valstsvīri, diemžēl, vēl arvien uzskata par nepieņemamu un nosodāmu, Padomju savienības progresējošā agresija visās pasaules malās spiež rietumu valstu ārlietu un karā ministrijas apsvērt preventīvā karā nelabēgamību, kā pēdējo līdzekli, lai glābtu, kas vēl glābjams. Bet atkārtot to vēl neatlaidīgi un preventīvā karā aizstāvētājus apkaunojam.

Gudrie un stiprie rietumu tautas, kas zinātnē, mākslā un tehnikā atklājušas ģeniālas patiesības, politikā pret komūnisma briesmām savu jaunā un laba atziņas pierādī nav vēl nonākušas tur, kur jau pirms desmit gadiem stāvēja un tagad stāv mazās un politiķā jaunās Baltijas tautas. Komūnisma tirannijas skola, kas maksājusi Baltijas valstīm patstāvību un gandrīz pus tautas bojā eju Kremļa velna dzirnavās, iemācījusi baltiešus absolūti pareizi novērtēt komūnisma briesmas un pateikt jūdeskā, kā novērst šīs briesmas vēl brīvajām tautām. Bet tāpēc, ka mūsu tautas tik mazas, pārgudrie un veikalnieciskie, mūsu acīs vientiesīgie un savtīgie rietumnieki neklausījās mūsu balsī.

Nevis lai pasauli šķīstu vai skolmeistariski pamācītu, bet lai glābtu dzīvību un atgūtu brīvību un brīdinātu citas tautas no tām pašām briesmām, kas apņēma Baltijas valstis, latviešī un citu tautu trimdinieki par

(Turpinājums 2. lpp.)

18. novembris latviešu nometnēs

Plašas 18. novembŗa svinības bija noorganizējuši latviešu sardžu un transporta viŗi. Bez sarīkojumiem atsevišķās vienībās kopējs svinīgs akts notika Firsenā, kur bija ieradušies pārstāvji no daudzām vienībām. Aktu atklāja plkv. R. Kociņš, bet uzrunu angļu valodā teica transporta viŗu vad. Valters. Par 18. novembŗa nozīmi runu teica viesis LNP prezidija un LCP priekšsēdis J. Celms. Sekoja koncerts, piedaloties dziedonei L. Sepei un igauņu pianistei Millerei. Pēc tam visi pulcējās kopējā vakarā, kur piedalījās arī britu militāro vienību pārstāvju virsnieki ar kundzēm, kā arī sardžu viŗu pārstāvji pie britu okupācijas spēkiem plkv. Silgailis.

J. Celms piedalījās arī svinīgajos aktos Esenes-Krejas un Bedburgas nometnēs. Bedburgā pēc viņa runas notikušajā koncertā piedalījās L. Sepe, nometnes sievu koris Augstkalnes vadībā un pamatskolas audzēkņi ar deklamācijām, bet Krejā L. Sepe ar pianisti Milleri. Svētku koncertā, kas šeit notika 19. novembrī, J. Celms referēja par mūsu centrālo iestāžu darbību. Abās nometnēs valsts svētku svinības ievadīja dievkalpojumi, māc. Urdzes vadībā. Krejas sarīkojumā piedalījās arī nometnes vācu direktors un citu tautību DP pārstāvji.

Augustdorfas latviešu salmos svinīgo dievkalpojumu vadīja māc. J. Cīnis. Sekoja svētku akts E. Dajevska krāšņi dekorētajā zālē, kur pēc latv. kom. pr-ža plkv. Cepļīša uzrunas par 18. novembŗa nozīmi runāja LCK loc. J. Niedŗa. Aktā piedalījās arī nometnes vācu dir. Gecels un tautību pārstāvji, kas nodeva apsveikumus. Koncertā dziedāja K. Beika un Ģērmane, kā arī ģimnazijas koris B. Rubesa vadībā.

Ventorfas izceļotāju nometnē valsts svētku akta garīgo daļu vadīja māc. Būmanis. Sekoja kapt. Kārkliņa referāts „Trimdinieks 18. novembrī". Akta noslēgumā notika ziedojumu vākšana — Artava Latvijai.

Bodenteichas veco ļaužu mītnē 18. novembŗa rītā nometnes baznīcā māc. A. Grīnbergs noturēja svētku dievkalpojumu, ko kupliņāja veco ļaužu jaukts koris. Pl. 16 grezni uzpostajā nometnes hallē notika svinīgs akts, kuŗā runāja kom. pārst. Aiksnis. Sekoja mutiski un rakstiski apsveikumi. Plašu referātu sniedza Dr. A. Šedriks. Pēc akta koris un viŗu dubultkvartets nodziedāja vairākas dziesmas un bērni deklamēja patriotiskus dzejoļus.

Ansbachas Hindenburga kazarmu nometnē, kas pārgājusi vācu iestāžu ricībā, piemērotu telpu trūkuma dēļ 18. novembrī svētku akts nenotika, bet pl. 9 rītā nometnes pagalmā svinīgi pacēla Latvijas karogu. Nākošajā dienā svētku dievkalpojumu noturēja māc. A. Voitkus no Ambergas, piedalotjes brīvmāksl. V. Lapšem, solistei M. Kalnofolei un viesiem — Ansbachas vācu YMCAs korim un bazūnu orķestrim.

7566 latv. transp. vienība 18. novembrī atzīmēja ar svētbrīdi prāv. Kr. Valtera vadībā un īsu rotas komandiera uzrunu, kuŗai sekoja kopējs azaids. Lūgtajiem viesiem — amerikāņu priekšniecībai plkv.-ltn. Šarpam, maj. Ziceram un kapt. Rēlijam rotas komandieris V. Reineke pasniedza vienību krūšu nozīmes. „Mēs esam lepni, ka jūs esit mūsu sabiedrotie," teica plkv.-ltn. Šarps pateicoties par saņemtajām nozīmēm, „un dziļi jūtam līdzi Latvijas liktenim. Nākot uz šejieni, es redzēju spīdam mānesi un ziemeļgaismas, un es ceru, ka tā ir zīme, ka Latvija drīz būs tikpat brīva, cik skaidras ir šonakt debesis."

Oldenburgā valsts svētkus ievadīja 17. nov. vakarā ar svinīgu dievkalpojumu Omstedes baznīcā, ko noturēja mācītāji Abakuks un Vēdzele. Dziedāja nometnes koris. 18. nov. vakarā svinīgo aktu atklāja nom. vad. adv. A. Ozoliņš, savā runā uzsverot tos sasniegumus, un augšupeju, ar ko Latvija kā jauna valsts varēja lepoties veco valstu vidū, līdz mūsu ziedošo Latviju pārklāja ļaunuma ēna. Izskanot tautas lūgšanai, sekoja dziedones P. Brīvkalnes un nom. kora koncerts, dir. B. Kuņķa vadībā. Pēc koncerta Oldenburgas latv. b-ba rīkoja groziņu vakaru, kur sveicienus nesa igauņu pārstāvis Nigolvics un vietējās vācu administrācijas pārst. Riters.

Mītenvaldes nometne valsts svētku aktu tautiešus sveica LNP prez. loc. A. Endziņš, savā runā izceldams 18. nov. nozīmi un novēlēdams izturēt līdz galam rgūto pārbaudījumu laiku. Sapulcētie kopīgi noklausījās Minchenes un Štutgartes latviešiem veltītos pārraidījumus un nodeva savu Artavu Latvijai. Ziedoja pat tie, kam nav citu ienākumu, kā vien DV atbalsts.

Libekas Mēzenes nometnē svētku rītā notika svinīgā junda ar karoga pacelšanu. Pēcpusdienā Ģertrūdes baznīcā svētku dievkalpojumu vadīja māc. J. Ramanis. Vakarā bij. Libekas latv. teātŗa zālē bija svētku akts, ko atklāja kom. pr-dis J. Zaķis. Sirsnīgus vārdus teica arī LCK apgabala pārstāvis A. Vanags. Apsveikumus nesa igauņu pārstāvis Kikerpils, lietuviešu — Jankus un Artilerijas nometnes — plkv. O. Neimanis. Plkv. K. Lobe dedzīgā runā pieskārās latviešu problēmām un apskatīja pašreizējo pasaules politikas stāvokli. „Lūdziet Dievu par cīņu!" bija K. Lobes aicinājums. Valsts himnai sekoja koncerts, kuŗā dziedāja A. Vītola un A. Rubene-Raita, spēlēja pianiste I. Hese un deklamēja aktrise M. Valtere-Einberga. Skolotāja R. Matisa vadībā pamatskolas koris dziedāja tautas dziesmas.

Ambergas sanatorijā svētku rītā bija dievkalpojums māc. Voitkusa vadībā. Svinīgo aktu atklāja latv. slimnieku k. pr. Zankēviča un svētku runu teica doc. Milenbachs. Sekoja slimnieku priekšnekumi. Svētku zāli jauki bija dekorējis kāds no slimniekiem — Gunārs Stepriņš.

(Turpinājums 3. lpp.)

Lietuvēnu spēle ap Latviju

Par šo tematu Ereles nometnes tautiešiem 18. novembŗa vakarā referēja publicists Z. Unams. Attēlojis mūsu tautas un valsts sasniegumus 22 brīvības gados, autors klausītāju saimi ieveda lielās politikas labirintos, lai faktu secībā parādītu, ka 1939./40. g. trāģiskie notikumi nav bijuši pirmā Kremļa ekspansija pret Latviju. Padomju savienības iebrukums mūsu zemē draudējis jau trīs reizes pirms 1940. g. 17. jūn., proti 1920., 1924. un 1933. gados. Plāns nerealizējās, ko Latvijas un mūsu kaimiņu ārpolitikas vadītāji laikā saņemta brīdinājumus un prata notikumus ievirzīt lielās politikas ūdeņos. Arī starptautiskais stāvoklis vēl nebija nobriedis Kremļa plānu realizēšanai. Izejot no šiem notikumiem, referents uzsvēra, cik ļoti svarīgu lomu Latvija un pārējās Baltijas valstis pildījušas 33 gadus, sargājot Eiropu no Āzijas uzmākšanās. Un šodien, kad Padomju savienības aziātu hordas stāv Eiropas sirdī, Rietumu demokrātijām vajadzētu prast Baltijas valstu aizsargvaļņa nozīmi pienācīgi novērtēt. Beigās referents pieskārās mūsu pašreizējai situācijai, uzsverot, ka tumšākais trimdas posms beidzies. Saulīkts nāks, — lai visi esam tam sagatavoti, saglabādami tos pavedienus, kas sien mūs pie tēvzemes.

R. Dzirnis

Pa veco pilskalnu pēdām

Vērojumu mazā celojumā — no DP atbrīvotajā Ziemeļvācijā

Slēzvigas-Holšteinas ziemeļi aiz Kīles kanāļa skaitās no DP atbrīvoti jau vesēlu gadu, kād likvidēja Flensburgas nometnes un vietējos DP pārvāca uz Eitinu, Neilštati vai Libeku. Cik viņu īsti kādreiz bija šajā novadā, kuŗa vācieši kādreiz kokētēja ar dāņu spieķi un tagad lepojas ar saviem vikingiem? Slēzvigā un apkārtnē vien bija ap 1000 un tikpat Flensburgā un Hūzumā vai pavisam ap 3000 latviešu, kas tagad izkaisīti pa daudzām zemēm, pašiem pēdējiem vēl gaidot Libekā un Ventorfā uz DP komisijām un kuģa kārtu.

Vieni no pirmajiem krita pēc kapitulācijas ierīkotie latviešu pilskalni Elmsbornā, Bad-Jēgebergā. Neiminsterā un Hūzumā. Ilgāk turējās Slēzviga un Flensburga. Kādreiz Gotorpas pili mita pāri par 900 latviešu, no kuŗiem Slēzvigas pilsoņiem palikušas vairs vienīgi atmiņas un pa kādam mazulim, ko aizbraucot savām mīļākajām pametuši brašie un neatvairāmie Busdorfas zēni. Pils priekšējā spārnā tagad iekārtots zemes mūzejs ūn kolonnu zālē, kur kādreiz bija latviešu nometnes biroji, tagad redzami vecās baznīcas mākslas priekšmeti un darinājumi. Šķūņa ēkā, kur latvieši bija iekārtojuši sarīkojumu zāli ar skatuvi, novietoti izrakumi — liela vikingu laiva un purvos un vikingu kapos atrasti ģindeņi, senie ieroči un rotas, kā arī plāni par seno vikingu cietoksni Haitabu pie Šlejas. Tālāk aiz zirgu stalļa ēkas vēl redzamas nodegušās cūkkūts drupas, un vācu bēgļi, kas stallī sev ierīkojuši dzīvokļus, zina stāstīt par toreizējo ugunsgrēku, uz ko saskrējuši ugunsdzēsēji pat no Kīles. Latvieši tomēr pamanījušies savas cūkas laikā paglābt ir no uguns, ir pārtikas pārvaldes acīgo ierēdņu skatiem, lai apēstu garšīgo cepeti nometnes kopkatlā. Cik tas nav aprijis zivju un citu zemes un jūras labumu, to laikam zinātu pastāstīt tikai toreizējie nometnes apgādnieki, kas tagad jau sen Anglijā, ASV vai citur.

Ventas nometnes kādreizējās telpās atkal dzīvo garā sirdzēji, bet kādreizējā UNRRAs citadelē Moltkes ielas stūrī tagad lepna lokāla, kas saucās Ballhaus Hohenzollern. Bijušajās Šarkanā krušta telpās novietojusies dāņu bibliotēka un Turības birojā — ceļojuma birojs. Latviešu laiku neviens ar ļaunu nepiemin. Bijuši kultūrāli ļaudis, ar kuŗiem varēts saprasties un sadzīvot. Darījumi nokārtoti ar cigaretēm un kafiju.

Pilsētas nomale aiz kapsētas, kur atdusas 21 tautietis, starp tiem arī drēbnieku meistars Kristaps Plauže un LCK bij. priekšsēža H. Klarka brālis Leonhards, tagad stipri apbūvējas: par 8500 un 12.000 DM te vācieši ar banku atbalstu ceļ sev ģimenes mājiņas. Jāiemaksā 1000 DM, bet atlikušo kārto 30—40 DM kvotās mēnesī.

Līdzīga aina arī Huzumā. Bijušās bēgļu mītnes vietā amatnieku namā lepns lokāls, bet lidostas barakās vācu bēgļi. Bijušo vietējie piemin ar vieglu rezignāciju. Arienfiolas ciemā pie Hūzuma, kur iegriežos kāda zemnieka sētā, meklēdams pēc kārreizējās humorista un karikatūrista Ernesta Rirdāna mītnes, saimnieks savas agrākās dusmas jau aizmirsis. Reiz ar briļļaino kungu pat sadzēris ļergu, ko vietējie gatavojuši pēc DP receptēm no miltiem un cukurbietēm, un rāda tautisku lelli, ko no mākslinieka par kilo speķa nopircis viņa znots. Kamēr citi DP jērus ganībās vienkārši pievākuši un pašus zemniekus, kad tie sūdzējušies, piekāvuši, latvieši izlidzējušies ar cigaretēm un citām mantām, lai tiktu pie treknāka kumosa. Bez Rirdāna ciemā viņš pazinis arī inž. K. Upseļeju, deputātu V. Šlakānu un citus, kuŗu vārdus jau piemirsis.

Ciems agrāko izskatu joprojām paturējis, iegrimis kokos un salmu kaudzēs, ar vēja dzirnavām fonā, bet pilsētā daudz kas mainījies. Agrākās komitejas un skolas telpās atkal nācis gatavu uzvalku veikals, protams, ar jauniem uzvalkiem un mēteļiem. Kādreizējo latviešu pilskalnu piemin vairs tikai agrākais īpašnieks, atceroties pirmo latviešu grupas vadītāju Jāni Birkhānu, kas bijis dženteļmenis īres maksas kārtošanā. Zivju veikaliem, kur bēgļi 1945. g. ziemā remdināja savu badu, ja pāris reizes nedēļā gadījās lielāks loms zvejniekiem, zivju atkal pilni skatlogi — pērc ko gribi. Kādreiz tukšajā ostā redz virkni laivu un zvejas kūteru un noplukušās ostas krodziņu un viesnīcu ēkas par jaunu uzpostas un nokrāsotas. Lidostas rajonā gar šoseju būvē ģimeņu mājiņas — Hūzums, ko savās atcerēs paglabās kāds tūkstotis tautiešu, aug un veidojas. DP laiku romantika sen izkūpējusi un pagaisusi līdz ar novāktajiem konservu kārbu kalniem bijušo nometņu nomalēs...

Nav vairs bez šiem pilskalniem arī Flensburgas, Itzehoes, Glikštates, Gēsthachtas un citu, kas uz laikiem ierakstītas mūsu grāmdas vēstures lappusēs. Palikusi vienīgi maza kolonija Libekā, Hamburgā, Neištatē un Eitinā, kas nemīlīgi plok izceļošanas akcijās. Pagaidām te vēl blāzmo latviskā gara nemiers, par spīti visām zemes valdības pūlēm, ka tos no Fallingbostelas un Delmenhorstas paredzēts pārvietot uz Glikštates kazarmām un Blankensē lidostu pie Libekas. Viņu skaits sniedzas pie 7000, bet daudzi no tiem būs iecelotāji. Ventorfas piemērs rāda, ka arī šādā situācijā tomēr iespējams ko darīt latviskā gara nomodā turēšanai šajā Ziemeļvācijas stūrī.

P. P—pe

Ziedojuši savu Artavu Latvijai

Sekojot LNP prezidija, LCK un Ārējās informācijas fonda aicinājumam, Artavu Latvijai ziedojuši:

Vācijā: D. Mūrnieks DM 5, Oldenburgas ev.-lut. draudze 26.75, Gronas transitnometnes ev.-lut. draudze 23.05, Diphoicas ev.-lut. draudze 7.55, Dr. K. Pope 15, Kūbergas latv. kopa 21, 6650. darba rotas dalībnieki un rotas kase 1000, N. N. 20, Paderbornas latv. grupa 70, Bedburgas-Hau latv. ev.-lut. draudze 12.0, O. Kade 5, 7566. darba rota 500, A. Šedriks 5, J. Siauja 5, G. Krūmiņš 10, Švābu Gmindes nom. māksl. un dailamatn. 95, A. Ostrovskis 5, V. Barkans 2, E. Marvē 5, K. Lundbergs 5, Dr. J. Liepiņš 20, 6220. darba rota 100, A. Kliģers 1, B. Bodnieks 100, Bādorfas latv. ev.-lut. dr. 19.62.

Anglijā: T. Brants — 15 starpt. kup., N. Mētra 20 starp. kup., Bičesteras 8 nom. tautieši 200 starpt. kup., Ņukastles draudzes kopa un D.V.F. Ņukastles kopa 4 angļu mārc. 12 šil. 6 pensi, Londonas latv. draudzes Oksfordas kopa 12 mārc. 9 šil. 6 pensi, Austrumanglijas ev.-lut. draudzes (Pēterboroughā, Wansforda un Swineshead) kopas un D.V. nodaļa 8 mārc., Latviešu federalistu kustības Bredfordas nod. un D.V.F. Bredfordas nodaļa 18 mārc. 10 šil. 6 pensi.

Kanadā: J. Jones tēvs — 10 dolarus.

ASV: K. Kapepājs — DM 15.

Beļģijā: A. Šprūdžs — DM 5.

Kopā, ieskaitot iepriekš publicētos ziedojumus DM 5582.88, 33 dolari, 65 angļu mārc., 14 šil. 6 pensi un 322 starpt. pasta kuponi.

LNP prezidijs, LCK un Ārējās informācijas fonds visiem ziedotājiem izsaka sirsnīgu pateicību.

Kļūdas izlabojums

Latvijas 89. num. ziedotāju sarakstā ieviesusies kļūda: E. Kraulis 40 vietā jābūt „Ludvigsburgas emigrācijas centra latv. draudze DM 40".

KURŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(26. turpinājums)

„Jā, Džēna. Es, lūk, esmu itin krietns zobārsts, bet es neesmu slepkava."

„Tas ir bezdievīgi, cik briesmīgi uzvedas ļaudis," sašuta jaunā meitene. „Kādam taču pret to būtu kas jādara."

„Kaut ko līdzīgu šorīt sacīja arī mana asistente Rosa Jaunkundze."

„Kā viņa izskatās?"

„Rosa Jaunkundze?"

„Jā."

„Ak — es nemaz nezinu. Viņa ir liela, milzīgiem kauliem, ar tādu dogunu kā rotaļu zirgam. Tajā pašā laikā ārkārtīgi apsārtusi."

„Nu, tas jau skan gluži jauki," sacīja Džēna vēlīgi.

Normans Gāls priecājās par savu diplomātiju. Mērija Rosa patiesībā nemaz nebija tik kaulaina kā viņš notēloja; turklāt viņai bija ļoti pikanta seja, ko ietvēra sarkani mati. Taču Normans ļoti pareizi apzinājās, ka ir labāk to nepieminēt.

„Es pats gribētu kautko darīt," viņš atzinās, atgriezdamies pie Džēnas iepriekšējās piezīmes," es labprāt gribētu atklāt kādu pirkstu nospiedumu jeb turēt kādu aizdomās."

Pēkšņi Džēna satvēra viņu aiz aproces: „Tur pretim sēž misters Klensijs — tas rakstnieks. To mēs varētu turēt aizdomās."

„Un kino?"

„Es nošķaudos par kino," paskaidroja Džēna Greija, neviļus atkārtodama savas draudzenes Glēdisas izteikumes veidu. „Kas zina, varbūt mēs kautko izpētīsim."

Viņas steiga pielipa Normanam, un pēc īsas apspriedes viņi nolēma samaksāt rēķinu, lai netiktu aizkavēti, ja misters Klensijs pieceltos. Kad mazais vīrs beidzot patiesi piecēlās un devās laukā, Normans un Džēna sekoja viņam itin cieši uz pēdām.

„Tas tādēļ, ja viņš gadījumā iedomātos kāpt taksītī," paskaidroja jaunā meitene.

Taču misters Klensijs nekāpa taksī. Pārmetis mēteli pār roku viņš savā nodabā pastaigājās pa Londonas ielām. Viņš soļoja diezgan nolaidīgi. Dažreiz viņš kustējās tādos kā slaidos rikšos, dažreiz palēninājа gaitu, gandrīz vairs nekustēdamies no vietas. Reiz, iekams doties pāri ielai, viņš pavisam apstājās, pacēlis kāju gaisā pār noteku, un šajā stāvoklī atgādināja momentuzņēmumu.

Arī viņa gaitu virziens bija svaidīgs. Tā, piemēram, viņš reiz izdarīja tik taisnleņķīgu pagriezienu, ka nosoloja pa to pašu ielu divas reizes. Džēnas cerību termometrs kāpa.

„Viņam ir bailes, ka kāds viņam seko, un tādēļ viņš mēģina no mums atkratīties," viņa sacīja uztraukti.

„Vai jums tā šķiet?"

„Noteikti. Neviens tā neriņķotu."

„Ak!"

Viņi diezgan strauji pagriezās ap stūri un būtu gandrīz sadūrušies ar savu medījumu. Misters Klensijs, kājas iepletis, uzkavējās pie kāda gaļas veikala, kas gan bija slēgts. Taču kaut kas virs pirmā stāva šķita piesaistām rakstnieka uzmanību. „Famozi!" viņš skaļi iesaucās. „Cik laimīgs gadījums!"

Viņš steidzīgi izvilka mazu grāmatiņu, un kaut ko ļoti rūpīgi pierakstīja, pie kam viņa mēteļis izslīdēja un skāra zemi. Tad viņš gāja tālāk, tagad jau modrākā, brašākā solī, klusi dungodams taktī kādu dziesmiņu. Beidzot misters Klensijs uzņēma noteiktu virzienu uz Blūmsberiju. Dažreiz, kad viņš pagrieza galvu sāņus, vajātāji redzēja, ka viņš kustina lūpas.

„Viņa garastāvoklis ir ārkārtīgi satraukts," paskaidroja Džēna Greja. „Viņš runā pats ar sevi, pats to nemaz neapzinādamies."

Kad viņš signālugunis uzmanīdams nogaidīja, lai varētu pāriet ielu, Normans ar Džēnu apstājās viņam blakus. Patiesi, misters Klensijs sarunājās ar sevi. Viņa seja izskatījās bāla un nogurusi, un pienācēji skaidri sadzirdēja dažus viņa murminātus vārdus: „Kādēļ viņa nekā nesaka? Kādēļ? Ir jābūt kādam iemeslam..."

Satiksmes ugunis tagad atspīdēja zaļas. Tikko mazais autors atradās viņā pusē, viņš murmināja tālāk: „Tagad es redzu gluži skaidri. Dabiski! Jau tādēļ vien viņa jāpadara mēma kā mironis."

Džēna no uztraukuma ieknieba savam pavadonim rokā. Tagad misters Klensijs drāzās tālāk kā ar septiņjūdžu zābakiem, acīmredzot nemaz neievērodams abus cilvēkus, kas viņu laiku mina viņam uz papēžiem. Un visu laiku mētelis vilkās pa asfaltu viņam līdz. Pēkšņi — gluži apmulsinošā spējumā — mazais vīrs apstājās pie kāda nama, atslēdza durvis un pazuda tā iekšienē.

Normans un Džēna uzlūkoja viens otru.

„Tas ir viņa paša nams, Kardingtona skvērs 47. Viņš šo adresi uzdeva iepriekšējā izmeklēšanā."

„Varbūt viņš drīz atkal nāks ārā," prātoja Džēna. „Un ja nē, tad mēs vismaz esam kaut ko dzirdējuši. Kāda sieviete ir jāpadara mēma kā mironis, bet kāda cita negrib runāt. Ak, Norman, tas gandrīz izklausās pēc detektivromāna."

Pēkšņi no tumsas atskanēja kāda balss: „Labvakar!"

Balss īpašnieks iznāca no ēnas, un ielas laternu gaismā kļuva redzamas divas viņa spēcīgo ūsu spuras.

„Eh bien," pasmaidīja Herkuls Puaro, „skaists vakars medībām, vai nē?"

XV

Normans Gāls atguvās pirmais: „Ā, tas esat jūs, mesjē... mesjē Puaro! Vai jūs vēl arvien mēģinat atbrīvoties no aizdomām?"

„Skat', skat'! Jūs atceraties mūsu mazo sarunu? Un jūs vēršat aizdomas taisni pret nabaga misteru Klensiju?"

„Jūs arī," sacīja Džēna spēji. „Citādi taču jūs neatrastos šeit."

Viņš mierīgi apskatīja meitenes jauno, ziedošo seju.

„Vai jūs, jaunkundze, kādreiz esat pārdomājuši par slepkavību? Par slepkavību vispār? Aukstasinīgu un bezkaislīgu?"

„Līdz šim manas domas ar to nekad nav nodarbojušās."

Herkuls Puaro pamāja: „Jā, bet tagad jūs par to domājat, jo kāda slepkavība skārusi jūs personīgi. Taču es, cienītā jaunkundze, — es kopš gadiem esmu nodarbojies gar noziegumiem, un man ir pašam sava metode lietu izpratnē. Ko jūs galvenā kārtā paturētu acīs, lai kādu slepkavību noskaidrotu?"

„Es censtos atrast slepkavu," sacīja Džēna Greija.

„Es paturētu acīs likumu," sacīja Gāls.

Beļģis pašūpoja galvu: „Ir svarīgākas lietas, nekā atrast slepkavu. Un likums ir gan skaists vārds, taču pa laikam ir grūti noteikti pasacīt, kas ar to domāts. Manuprāt svarīgākais ir — atslogot nevainīgos."

„Tas ir pats par sevi saprotams," sacīja jaunā meitene. „Ja kādu apsūdz..."

„Ne tikai tas vien. Dažreiz nemaz nav vajadzīga apsūdzība. Bet līdz tam, kamēr vainu var pierādīt vienai noteiktai personai, ik viens cits kas ar noziegumu saskāries, ir pakļauts iespējai piedzīvot nepatikšanas."

„Cik patiesi tas ir!" pievienojās Gāls no pašiem sirds dziļumiem. Un Džēna nobeidza: „It kā mēs paši to vislabāk nezinātu!"

„Aha!" Puaro palūkojās no viena uz otru. „Tātad jūs paši jau esat to piedzīvojuši uz savas ādas?" Tad viņš īsi piebilda: „Pie lietas! Tā kā mums ir kopējs mērķis, sametīsimies kopā. Es gribētu apciemot mūsu atjautīgo draugu misteru Klensiju, un ierosinu, lai jaunkundze mani pavada kā mana sekretāre. Šeit ir piezīmju grāmatiņa un zīmulis stenografēšanai."

„Es nemāku stenografēt," atteica Džēna.

(Turpinājums sekos)

Latvju tauta

SŪTNIS J. FELDMANIS RUNĀ
FILADELFIJĀ

Latvijas valsts dibināšanas atceri Filadelfijā ievadīja luteraņu dievkalpojums 17. nov. vakarā māc. Siliņa vadībā. 18. nov. svinīgajā aktā pēc svētbrīža runāja Latvijas sūtnis ASV J. Feldmanis, savā runā starp citu norādīdams: „Tagadējais laiks mums mūsu tautai ir tumšs. Bet dažus gadus atpakaļ tas bija vēl tumšāks, jo daudzi no tiem, kas toreiz noteica pasaules likteņus, neredzēja to, ko latvieši redzēja un saprata. Līdz ar vispārīgo atziņu evolūciju, arī Baltijas valstī jautājumā jūtama lielāka skaidrība un pareizāka izpratne. Tagad mums nevienam nav jāskaidro, ka Latvija nav brīvprātīgi pievienojusies Krievijai, ka nekāds „plebiscits" nav notīcis. Tagad mūs neviens nesauc par vācu draugiem tikai tādēļ, ka mēs runājam par krievu briesmu darbiem Latvijā.

Ja mēs šīs atziņas salīdzinām ar dažus gadus atpakaļ pastāvošiem uzskatiem, tad varam teikt, ka tiešām liels ceļš noiets, bet viss vēl sasniegts nav. Ja rietumu civilizācija grib pastāvēt, tai jāsasniedz sava vecā vēsturiskā līnija, kas tagad pārcelta tālu uz rietumiem. Otrkārt, pasaule vēl nav nākusi pie atziņas, ka Apvienotās nācijas var pastāvēt tikai tad, ja stingri ievēro šīs organizācijas statūtus un ja likums visām valstīm vienāds. Treškārt, kultūrālai pasaulei jāsaprot, ka visas civilizētās tautas ir solidāras, un ka nedrīkst upurēt dažas tautas cerībā, ka agresors ar to apmierināsies un ka izdosies glābt pārējās. No principiem nedrīkst atkāpties ne privātā, ne valsts dzīvē, jo tad mēs atrodamies uz slīdena ceļa un varam zaudēt visu. Miers un brīvība ir nedalāmi. Vienīgi nodrošinot visām tautām brīvību, var cerēt uzturēt un nostiprināt mieru.

Ko gan mēs varam darīt, lai veicinātu šo uzskatu noskaidrošanu un tā paātrināšanu? Daudz nu gan ne. Taisni šis apstāklis mūs bieži vien moca un atņem mums vēlēšanos vispār kaut ko darīt. Tā ir kļūda. Jūra sastāv no pilieniem. Ja mēs katrs darīsim kaut mazumiņu, tad kopsummā būs padarīts liels darbs. Bez tam valsts ir visu un katra lieta. To mēs tagad vislabāk izjūtam, kad esam savu valsti pazaudējuši. Sabiedrisku darbu, kas līdz ar to arī ir valstisks darbs, mēs ikkatrs varam veikt savā šaurā apkaimē — pulcinot mūsu tautiešus, uzturot viņos možu garu, sekmējot mūsu nacionālo kultūru un sniedzot palīdzīgu roku tautiešiem, kam tas nepieciešams.

Šos mērķus mēs varam sasniegt mūsu projektējamā Amerikas latviešu apvienībā, kuŗas dibināšana, cerams, notiks tuvākos mēnešos. Jūs visi esiet aicināti tur pielikt savu roku. Jo vienošanas darbs nav tikai vadošo darbinieku, bet gan visas tautas lieta.

Mūsu pastāvīgais mērķis būs Latvijas neatkarības atjaunošana. Šeit mums domstarpības nav. Arī mūsu tautieši — Amerikas pilsoņi visi atbalsta šos latviju tautas centienus. Vienīga opozicija nāk no komūnistu puses. Taču mēs šos krievu kalpus neklausīsim un visādi veicināsim

18. novembris...

(Turpinājums no 2. lpp.)

Gautingas sanatorijā, kur pašreiz ārstējas ap 70 latviešu, 18. nov. notika svētku dievkalpojums māc. J. Kalnagara vadībā. Sekoja svinīgs akts ar LCK pārst. Bavārijā A. Ābolīņa piedalīšanos. Slimnīcas skaļruņu dziesmu pusstunda Minchenes radiofonā, kā arī īss vietējais raidījums latv. pacientu izpildījumā, iepazīstinot arī citu nāciju piederīgos ar mūsu tautas un valsts likteni, mūsu mūziku un dziesmām.

Brachtas sardžu viŗu novietojumā Brigenē dziļu līdzdalību valsts svētku gadījumā latviešiem parādīja vietējā angļu garnizona komandieris ar virsniekiem, kā arī sardžu viŗu augstākā priekšniecība no Osnabrikas un Firsenas. 18. nov. rītā novietojumā notika svinīga karoga pacelšana, bet priekšpusdienā brigeniešu vienība ar vītn. A. Vilni ieradās vācu kapos Leuterheidē un nolika kārtīgu vainagu uz otrā pasaules kara beigās krituša latvieša Kārļa Reinholda kapa. Ziediem rotāja arī blakus gulošo vācu karavīru kapus.

Braunšveigas nometnē valsts svētku aktā bez latviešiem piedalījās arī 7 citu tautību viesi. Aktu atklāja A. Ludriksons. Sveicienus nesa ne vien klātesošie viesi, bet tos bija sūtījis arī Braunšveigas virsbriedermeistars uc. vācu iestāžu vadītāji un pasaules YMCA. E. Pilmanis klātesošos iepazīstināja ar Latvijas vēstures notikumiem un sasniegumiem. Koncerta daļā latviešu darbus atskaņoja jaukts koris, vijole un klavieres. Pēc koncerta latvieši ar viesiem kavējās pie kafijas galda un noskatījās latviešu tautas deju priekšnesumā.

LATV

Δ Latv... des kāda... devumā... gvinejā... ņēmuma... zemieša... tumu.

Δ Latvi... turists Gu... skatē Aus... izpelnījies... šķirta nau... nejā ir 1... ģodalga.

...lskalnu pēdām

...— no DP atbrīvotajā Ziemeļvācijā

...aiz ...rivoti ...ens- ...pār- ...ainu no- ...etīja ...pēc ...kār- ...rpat ...isīti ...ietem ...uz ...ka- ...kai- ...Nei- ...ējās ...reiz ...lat- ...iem ...un ...ur ...arī ...ņe- ...M.,

bet atlikušo kārto 30—40 DM kvotās mēnesī.

Līdzīga aina arī Huzumā. Bijušās bēgļu mītnes vietā amatnieku namā lepns lokāls, bet lidostas barakās vācu bēgļi. Bijušo vietējie piemin ar vieglu rezignāciju. Arienfiolas ciemā pie Hūzuma, kur iegriežos kāda zemnieka sētā, meklēdams pēc kārreizējās humorista un karikatūrista Ernesta Rirdāna mītnes, saimnieks savas agrākās dusmas jau aizmirsis. Reiz ar brīljaino kungu pat sadzēris lergu, ko vietējie gatavojuši pēc DP receptēm no miltiem un cukurbietēm, un rāda tautisku lelli, ko no mākslinieka par kilo speķa nopircis viņa znots. Kamēr citi DP jērus ganībās vienkārši pievākuši un pašus zemniekus, kad tie sūdzējušies, piekāvuši, latvieši izlīdzējušies ar cigaretēm un citām mantām, lai tiktu pie treknāka kumosa. Bez Rirdāna ciemā viņš pazinis arī inž. K. Upesleju, deputātu V. Šlakānu un citus, kuŗu vārdus jau piemirsis.

Ciems agrāko izskatu joprojām paturējis, iegrimis kokos un salmu kaudzēs, ar vēja dzirnavām fonā, bet pilsētā daudz kas mainījies. Agrākās komitejas un skolas telpās atkal nācis gatavu uzvalku veikals, protams, ar jauniem uzvalkiem un mēteļiem. Kādreizējo latviešu pilskalnu piemin vairs tikai agrākais īpašnieks, atceroties pirmo latviešu grupas vadītāju Jāni Birkhānu, kas bijis dāsnīlemenis īres maksas kārtošanā. Zīvju veikalīem, kur bēgļi 1945. g. siltā remdināja savu badu, ja pāris reizes nedēļā gadījās lielāks loms svojniekiem, zivju atkal pilni skatlogi — pērc ko gribi. Kādreiz tukšajā ostā redz virkni laivu un zvejas kuteru un noplukušās ostas krodziņu un viesnīcu ēkas par jaunu uzpostas un nokrāsotas. Lidostas rajonā gar ceļu būvē ģimeņu mājiņas — Hūzuma, ko savās atcerēs paglabās kādi tūkstotis tautiešu, aug un veidojas. DP laiku romantika sen izkūpējusi un pagaisusi līdz ar novāktajiem konservu kārbu kalniem bijušo nometņu nomalēs...

Nav vairs bez šiem pilskalniem arī Flensburgas, Itzehoes, Glikštates, Oštbachtas un citu, kas uz laikiem kļuvušas mūsu trimdas vēstures lappusēs. Palikusi vienīgi maza kolonija Lībekā, Hamburgā, Neištatē un Ītiņā, kas nemitīgi plok izceļošanas akcijās. Pagaidām te vēl blāzmo latviskā gara nemiers, par spīti visām zemes valdības pūlēm, ka tos no Fallingbostelas un Delmenhorstas paredzēts pārvietot uz Glikštates kazarmām un Blankensē lidostu pie Lībekas. Viņu skaits sniedzas pie 7000, bet daudzi no tiem būs iecelotāji. Ventorfas piemērs rāda, ka arī šādā situācijā tomēr iespējams ko darīt latviskā gara nomodā turēšanai šajā Ziemeļvācijas stūrī.

P. P—pe

...nākanēja kāda balss: „Labvakar!"
...māca no ēnas, un ielas laternu gaismā
...viņa spēcīgo ūsu spuras.
...ētija Herkuls Puaro, „skaists vakars me-

XV

...uvēs pirmais: „Ā, tas esat jūs, mesjē...
...ja vēl arvien mēģinat atbrīvoties no aiz-

...atceraties mūsu mazo sarunu? Un jūs
...ni pret nabaga misteru Klensiju?"
...ēna spēji. „Citādi taču jūs neatrastos

...ētija meitenes jauno, ziedošo seju.
...dza, kādreiz esat pārdomājuši par slep-
...vību vispār? Aukstasinīgu un bezkais-

...domas ar to nekad nav nodarbojušās."
...mēja: „Jā, bet tagad jūs par to domā-
...ba akārusi jūs personīgi. Taču es, cie-
...es kopš gadiem esmu nodarbojies gar
...n ir pašam sava metode lietu izpratnē.
...paturētu acīs, lai kādu slepkavību no-

...slepkavu," sacīja Džēna Greija.
...ikumu," sacīja Gāls.
...vu: „Ir svarīgākas lietas, nekā atrast
...s ir gan skaists vārds, taču pa laikam
...ēlt, kas ar to domāts. Manuprāt sva-
...ot nevainīgos."
...evi saprotams," sacīja jaunā meitene.

...Dažreiz nemaz nav vajadzīga apsū-
...kamēr vainu var pierādīt vienai no-
...iens cits kas ar noziegumu saskāries, ir
...dzīvot nepatikšanas."
...' pievienojās Gāls no pašiem sirds dzi-
...nobeidza: „It kā mēs paši to vislabāk

...ojās no viena uz otru. „Tātad jūs paši
...uši uz savas ādas?" Tad viņš īsi pie-
...Tā kā mums ir kopējs mērķis, same-
...ibētu apciemot mūsu atjautīgo draugu
...ierosinu, lai jaunkundze mani pavada
...Šeit ir piezīmju grāmatiņa un zīmulis

...rakstīt," atteica Džēna.
(Turpinājums sekos)

Latvju tauta apsūdz Maskavas tiranniju

SŪTNIS J. FELDMANIS RUNĀ VALSTS SVĒTKU AKTĀ FILADELFIJĀ

Latvijas valsts dibināšanas atceri Filadelfijā ievadīja luterāņu dievkalpojums 17. nov. vakarā māc. Siliņa vadībā. 18. nov. svinīgajā aktā pēc svētbrīža runāja Latvijas sūtnis ASV J. Feldmanis, savā runā starp citu norādidams: „Tagadējais laikmets mūsu tautai ir tumšs. Bet dažus gadus atpakaļ tas bija vēl tumšāks, jo daudzi no tiem, kas toreiz noteica pasaules likteņus, neredzēja to, ko latvieši redzēja un saprata. Līdz ar vispārīgo atziņu evolūciju, arī Baltijas valstu jautājumā jūtama lielāka skaidrība un pareizāka izpratne. Tagad mums nevienam nav jāskaidro, ka Latvija nav brīvprātīgi pievienojusies Krievijai, ka nekāds „plebiscits" nav noticis. Tagad mūs neviens nesauc par vācu draugiem tikai tādēļ, ka mēs runājam par krievu briesmu darbiem Latvijā.

Ja mēs šīs atziņas salīdzinām ar dažus gadus atpakaļ pastāvošiem uzskatiem, tad varam teikt, ka tiešām liels ceļš noiets, bet viss vēl sasniegts nav. Ja rietumu civilizācija grib pastāvēt, tai jāsasniedz sava vecā vēsturiskā līnija, kas tagad pārcelta tālu uz rietumiem. Otrkārt, pasaule vēl nav nākusi pie atziņas, ka Apvienotās nācijas var pastāvēt tikai tad, ja stingri ievēro šīs organizācijas statūtus un ja likums visām valstīm vienāds. Treškārt, kultūrālai pasaulei jāsaprot, ka visas civilizētās tautas ir solidāras, un ka nedrīkst upurēt dažas tautas cerībā, ka agresors ar to apmierināsies un ka izdosies glābt pārējās. No principiem nedrīkst atkāpties ne privātā, ne valsts dzīvē, jo tad mēs atrodamies uz slidena ceļa un varam zaudēt visu. Miers un brīvība ir nedalāmi. Vienīgi nodrošinot visām tautām brīvību, var cerēt uzturēt un nostiprināt mieru.

Ko gan mēs varam darīt, lai veicinātu šo uzskatu noskaidrošanu un tā paātrināšanu? Daudz nu gan ne. Taisni šis apstāklis mūs bieži vien moca un atņem mums vēlēšanos vispār kaut ko darīt. Tā ir kļūda. Jūra sastāv ho pilieniem. Ja mēs katrs darīsim kaut mazumiņu, tad kopsummā būs padarīts liels darbs. Bez tam valsts ir visu un katra lieta. To mēs tagad vislabāk izjūtam, kad esam savu valsti pazaudējuši. Sabiedrisku darbu, kas līdz ar to ir arī valstisks darbs, mēs ikkatrs varam veikt savā šaurā apkaimē — pulcinot mūsu tautiešus, uzturot viņos možu garu, sekmējot mūsu nacionālo kultūru un sniedzot palīdzīgu roku tautiešiem, kam tas nepieciešams.

Šos mērķus mēs varam sasniegt mūsu projektējamā Amerikas latviešu apvienībā, kuŗas dibināšana, cerams, notiks tuvākos mēnešos. Jūs visi esiet aicināti tur pielikt savu roku, jo vienošanas darbs nav tikai vadošo darbinieku, bet gan visas tautas lieta.

Mūsu pastāvīgais mērķis būs Latvijas neatkarības atjaunošana. Šeit mums domstarpības nav. Arī mūsu tautieši — Amerikas pilsoņi visi atbalsta šos latviņu tautas centienus. Vienīgā opozīcija nāk no komūnistu puses. Taču mēs šos krievu kalpus neklausīsim un visādi veicināsim Latvijas atbrīvošanu. Šī mērķa sasniegšanai mums būs jāved cīņa pret komūnismu. Tomēr šī cīņa nebūs tāda, kas pārvērtīs Apvienību politiskā cīņas organizācijā, pret ko var celt iebildumus, piemēram, mūsu draudzes. Tādēļ atradām formulu, ka Apvienība atbalstīs ASV valdību viņas cīņā pret komūnismu. Neviens tautietis nevar teikt, ka viņš neatbalstīs šīs zemes valdību, — tas ir visu Amerikas iedzīvotāju pienākums. No otras puses, šo cīņu nevar vest citos rāmjos, nekā to dara un grib darīt ASV valdība.

Tauta, kuŗas vidū mēs dzīvojam, ir labsirdīga un bruņnieciska vārda labākā nozīmē. Tādēļ varbūt tā pārāk uzticējās saviem agrākiem sabiedrotiem krieviem. Tagad krieviem vairs amerikāņu palīdzības nav vajadzīgs, tādēļ tie atmetuši savu izlikšanos un parāda savu īsto seju. Ne velti komūnistu tagadējā propaganda visasāk vērsas pret Sav. valstīm. Tas vien jau rāda, kur ir mūsu labākie draugi. Mēs zinām, ka amerikāņu tauta nevēlas karu, tomēr no viņas vien neatkarājas uzturēt mieru. Bet ja nu Kremļa tiranni savā neprātīgā dziņā pēc pasaules hegemonijas beidzot izprovocē trešo pasaules karu, tad par šī kara iznākumu mēs varam būt droši: nozudīs pēdējā un visasiņainākā totālitārā valsts, kas dibināta uz meliem un pastāv vienīgi, pateicoties terroram. Latvju tauta savā valsts dibināšanas dienā visas pasaules priekšā apsūdz Maskavas tiranniju, kas laužot visas savas līgumiskās saistības pret latviešu tautu, nodevīgā kārtā uzbruka miermīlīgai, neitrālai Latvijai, izlaupīja to, apkāva iedzīvotājus, aizveda tos verdzībā un vēl tagad turpina izskaust mūsu tautu. Še, Apvienotās nācijās krievi liekulīgi debatē par cilvēku tiesībām, bet savā zemē uztur vergu nometnes, kuŗās dzīvo kādi 15 miljoni cilvēku, t. i. katrs 12. Krievijas iedzīvotājs ir verga. Par šo noziedzību Maskavas tiranni nesīs atbildību. Un pienāks laiks, kad tautas sacelsies pret saviem apspiedējiem un nokratīs Maskavas jūgu. Tad latviešu tauta nebūs viena, kā tas bija 1940. gadā.

Kad pienāks šī sen gaidītā diena, tad sasauksies Daugavas, Gaujas un Ventas vanagi Eiropā, Amerikā, Austrālijā un citās pasaules malās. Tad atkal pamodīsies sensenais latviešu Lāčplēša gars, kas celsies atbrīvot savu zemi no boļševiku mošķiem, no sarkanā brunīnieka, šoreiz pēdējā kaujā. Tad Latvija būs atkal briva un mēs mūsu 18. novembri svinēsim lepnā pašapziņā mūsu staltā Rīgā un brīvā Latvijā."

Sūtņa runu noslēdza „Tev mūžam dzīvot, Latvija." Sekojošā koncertā piedalījās L. Ozola-Kolberga, B. Dzilna, V. Sile, P. Bandera viru koris un apvienoto baptistu un luterāņu kori dir. Karlsona un J. Ūdra vadībā. 19. nov. notika baptistu dievkalpojums.

Ņujorkā, Vebstera hallē valsts svētku svinīgajā aktā pulcējās ap 1200 tautiešu līdz ar goda viesiem Lietuvas ģenerālkonsulu J. Budri un Igaunijas ģenerālkonsumu J. Kaivu, kas sirsnīgi sveica latviešus savu tautu vārdā. Runāja Ņujorkas latv. apvienības pag. padomes pr-dis H. Lielnors un Ņujorkas latv. b-bas priekšn. G. Trucis. Bij. Ņujorkas latv. b-bas pr-ks J. Lenovs nolasīja Latvijas sūtņa J. Feldmaņa svētku vēstījumu (sk. iepriekš.), kuŗa beigās teikts:

„Mēs Sav. valstu pilsoņi un iedzīvotāji, kas nākuši no Latvijas, ar pateicību atzīmējam ASV prezidenta, kongresa un amerikāņu tautas katēgorisko atteikšanos atzīt Baltijas republiku Latvijas, Lietuvas un Igaunijas aneksiju no Pad. savienības puses. Mēs lūdzam prezidentu sniegt katru iespējamo Amerikas valdības atbalstu Baltijas tautām mūsu valstu okupācijas un absorbēšanas neatzīšanā, kā arī panākot Senātā genocida konvencijas ratificēšanu, kas ir efektīvs līdzeklis genocida noziegumu atklāšanai Pad. sav. varā nonākušajās zemēs. Mēs apsveicam ASV prezidenta enerģisko nostāju pret padomju agresiju un dzelzs priekškara tālāku pārcelšanu; mēs atbalstam amerikāņu valdību un viņas pārstāvjus UN, kas uzņēmušies vadību viltīgu kara provokāciju atvairīšanā, kaut vai ar ieročiem, kā tas notiek Korejā, lai neļautu piepildīties Staļina nelegālistu saujiņas mērķim — pārvaldīt visu pasauli, pilnīgi iznīcinot tajā brīvību, taisnību un tiesības." (Šo vēstījumu līdz ar svinīgo aprakstu snieguši New York Times un New York Herald Tribune).

Aktam sekoja koncerts ar H. Lūses, doc. H. Strausa, Ņujorkas ev. lut. draudzes un DV koŗu (dir. B. Skulte) piedalīšanos.

Parīzē Latvijas neatkarības atceres dienas svinības ievadīja dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā, māc. Lappuķes vadībā. Dievkalpojumam sekoja akts, ko atklāja latv. kom. pr-dis. Sūtnis O. Grosvalds sniedza vēsturisko apskatu par Latvijas valsts dibināšanu, pakavējoties atmiņās pie mūsu valstsvīriem un viņu pūliņiem Latvijas labā. Pēc sūtņa runas akta dalībnieki vienojās mūsu tautas lūgšanā. 18. nov. Parīzē bija ieradušies arī latvieši no provinces, lai kopīgi svinētu mūsu lielo dienu.

Kopenhāgenā, Prāgas bulvāra nometnē, 18. nov. svinības sākās ar konsula Grīnvalda uzrunu. Pēc kopīgi nodziedātas valsts himnas, svētku runu teica Zviedrijas viesis — Latviešu nacionālā fonda Skandinavijā padomes priekšsēdis ing. A. Ozols. No dāņu puses sveica Mālevas stacijas pr-ks Pētersens, kam savā laikā bijusi izdevība redzēt Latviju, novēlēdams to, ko latviešu tauta visvairāk ilgojas. Latviešu draugs kapt. J. Hvids sveicienu teica latviešu valodā, atceroties laikus, kad dzīvojis un apmeklējis skolu Latvijā. Oficiālajai daļai sekoja viru dubultkvartēta dziesmas Liepaskalna vadībā, bet Damberga un Dombrovska sniedza piemērotas deklamācijas. Beigās svinību dalībnieki kopīgi nodziedāja Svēts mantojums...

Ālborgas nometnē valsts svētku svinības runāja JKS Ālborgas nod. pr-ks N. Zvirbulis. Pēc akta svinību dalībnieki pie kopēja kafijas galda kavējās pārrunās par dzimteni.

Bredfordā (Anglijā) 18. novembŗa svinības sākās ar dievkalpojumu Sv. Lūkasa baznīcā. Sekoja svinīgs akts Grīn Lane skolā, ko ievadīja Bredfordas DVF valdes pr-dis A. Brimanis. Viesis plkv. V. Janums teica svētku runu, (tās atstāstījumu sniedzam 4. lpp.),ko klausītāji uzņēma siresnīgiem aplausiem. A. Ozols runāja par 18. novembŗa nozīmi latviešu vēstures gaitās. Uz LFK Bredfordas kopas un DVF Bredfordas nodaļas aicinājumu, akta dalībniekiem ziedoja savu Artavu Latvijai. Valsts svētku akti notika arī Līdsā, Mančesterā uc. Anglijas centros.

18. novembris...

(Turpinājums no 2. lpp.)

Gautingas sanātorijā, kur pašreiz ārstējas ap 70 latviešu, 18. nov. notika svētku dievkalpojums māc. J. Kalnagara vadībā. Sekoja svinīgs akts ar LCK pārst. Bavārijā A. Ābolina piedalīšanos. Slimnīcas skaļruņu tīklam bija pieslēgta latviešu koŗa dziesmu pusstunda Minchenes radiofonā, kā arī īss vietējais raidījums latv. pacientu izpildījumā, iepazīstinot arī citu nāciju piederīgos ar mūsu tautas un valsts likteni, mūsu mūziku un dziesmām.

Brachtas sardžu vīru novietojumā Brigenē dziļu līdzdalību valsts svētku gadījumā latviešiem parādīja vietējā angļu garnizona komandieris ar virsniekiem, kā arī sardžu vīru augstākā priekšniecība no Osnabrikas un Fīrsenas. 18. nov. rītā novietojumā notika svinīga karoga pacelšana, bet priekšpusdienā brigeniešu vienība ar vītn. A. Vilni ieradās vācu kapos Leuterheidē un nolika krāšņu vainagu uz otrā pasaules kara beigās kritušā latvieša Kārļa Reinholda kapa. Ziediem rotāja arī blakus gulošo vācu karavīru kapus.

Braunšveigas nometnē valsts svētku aktā bez latviešiem piedalījās arī 7 citu tautību viesi. Aktu atklāja A. Ludriksons. Sveicienus nesa ne vien klātesošie viesi, bet tos bija sūtījuši arī Braunšveigas virsbirģermeistars uc. vācu iestāžu vadītāji un pasaules YMCA. E. Pilmanis klātesošos iepazīstināja ar Latvijas vēstures notikumiem un sasniegumiem. Koncerta dalā latviešu darbus atskaņoja jaukts koris, viiole un klavieres. Pēc koncerta latvieši ar viesiem kavējās pie kafijas galda un noskatījās latviešu tautas deju priekšnesumā.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

△ **Latviešu ģeologi Irma un Jānis Rodes kāda liela zeltraktuvju uzņēmuma uzdevumā strādā pētīšanas darbu Jaungvinejā. Mūsu tautieši priecājas par uzņēmuma vadītāju sevišķo laipnību, iezemiešu sirsnību un tropu dabas skaistumu.**

•

△ **Latviešu jaunais zīmētājs un karikaturists Gunardess Zilberts kādā mākslas skatē Austrālijā ar saviem zīmējumiem izpelnījies sevišķu atzinību. Viņam piešķirta naudas balva — 25 gvinejas (1 gvinejā ir 1 mārciņa 1 šiliņš) un vēl īpaša godalga.**

Pirmie 36 no 2000

VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

17. nov. Londonā ieradās pirmā DP grupa, kas uz Lielbritāniju pārceļas jaunās 2000 bēgļu ielaišanas programmas ietvaros. Grupā bija 36 cilvēku, to vidū 16 latvieši un latvietes. Pa lielākai daļai tie dodas pie radiem un draugiem, bet netrūkst arī tādu, kas braukuši noligtā darbā. Atbraucējus sagaidīt bez radiem un draugiem bija ieradušies ap piecdesmit galvaspilsētas žurnālistu un fotografu. Vispār Bēgļu palīdzības padome bija centusies šo gadījumu izcelt. Lai palīdzētu žurnālistiem, tiem bija izsniegtas īsas biografiskas ziņas par katru jaunatbraucēju. Vislielāko uzmanību izpelnījās kāda 70 gadīga igauniete — vecākā grupas locekle, kas arī visos uzņēmumos figurēja centrā. Fotografu un žurnālistu ievērību guva arī kāda māmiņa, kas no Vācijas bija atbraukusi ar vairākām piena kannīņām.

Pēc preses viru „uzbrukuma" atbraucēji un sagaidītāji devās uzgaidāmās telpās, kur bija klāts tējas galds. Tur klātesošos uzrunāja Bēgļu palīdzības priekšsēde M. Karvena. Vispirms viņa iepazīstināja žurnālistus ar padomes mērķi — palīdzēt bezdzimtenes ļaudīm iekļūt un iekļauties Anglijā. Še prese var ievērojami palīdzēt, popularizējot šo mērķi un iekarojot lielāku atbalstu angļu sabiedrībā. Ap 700 cilvēkiem no 2000 kopskaita nebūs savu piederīgo vai draugu, kas par viņiem gādās, kādēļ tie dzīvos labdarības organizāciju uzturētos hosteļos un mitnēs. „Mēs esam jūsu krusttēvi un krustmātes," teica priekšsēde, uzrunādama trimdiniekus. „Ja vien jums kādreiz šai zemē vajadzīga palīdzība, mēs esam jūsu ricībā."

Pārvešanas organizācija, kā stāsta atbraucēji, bijusi lieliska. Daļa ieradušos palika Londonā, bet pārējie pa dzelzceļu devās tālāk uz savām jaunajām dzīves vietām provincē.

Londonā, novembrī. —ns

Uzticības un godīguma zemē

LĪGUMI BEZ DOKUMENTIEM — PĒC NĀVES PARĀDS NAV JĀMAKSĀ — NOLIKTAVAS BEZ SARGIEM — NEŅEM PAT NEPIESIETU — „STRĀDĀ" TIKAI „LIELIE" — KAD JŪRNIEKIEM PIETRŪKST NAUDAS

Vēstule Latvijai no Jaunzēlandes

Lai gan strādāju smagu fizisku darbu, taču esmu jau varējis iegūt savu „nekustamu īpašumu". Pie mā-

H. Apse darbā pie mūsu celtņa kapitālremonta

jas pirkšanas piedzīvoju dažas Eiropā neparastas lietas, kas liecina, ka arī tālās un svešās zemēs vēl varam gūt labus paraugus. Visus pirkšanas līgumus un citas formālitātes še nokārtoja, neprasot neviena dokumenta. Līgumos figurē tikai pircēja un pārdevēja vārdi un uzvārdi, neinteresējoties pat par dzimšanas datiem un dzīves vietu, un pircējam nav arī jābūt Jaunzēlandes pavalstniekam. Advokāts tikai sagatavo dokumentus, abas puses parakstās, un ar to lieta nodarīta. Protams — jābūt naudai ko iemaksāt. Tikpat vienkārša bija uz mājas izsniegtā aizdevuma pārņemšanas procedūra: pateicu tikai savu vārdu, norādīju īpašumu, ko esmu nopircis un noskaitīju kārtējo mēneša maksājumu. Tas arī bija viss.

Tā kā māja prasa arī iekārtu, un vēl bija atlikušas dažas mārciņas, tad sāku domāt arī par mēbelēm. Kā jau parasts, mazpilsētās tās drusku dārgākas, kādēļ aizrakstīju kādai Oklandas firmai, lai atsūta katalogu. Tas drīz vien bija klāt līdz ar pasūtījuma orderi. Izvēlējos sev vajadzīgās lietas 117 mārciņu vērtībā un aizlaidu pasūtījumu līdz ar darba apliecību, ka esmu nedzērājs un nespēlēju uz zirgiem. Ar to pietika, lai mēbeles driz vien būtu mājās. Mēnesī jāmaksā 4 mārciņas, ar noteikumu, ka pie kārtīgas maksāšanas mēbeles paliek sievai arī pēc manas nāves, kaut arī vēl nebūtu izmaksātas. Citiem vārdiem sakot — nenomaksāto daļu sieva saņem kā dāvinājumu. Par 1 mārciņu firma apdrošina mēbeles pret uguni un zemestrīcēm uz 2 gadiem t. i. pa visu nomaksas laiku. Mēbeļu transportu no Oklandas līdz manai dzīves vietai Napīrā (ap 200 jūdzes) sedz firma, gādājot arī par kārtīgu iesaiņojumu. Gadījumā, ja pie pārvešanas kas bojājies, firma to izlabo vai arī bojātā vietā atsūta jaunu.

Pie visa tā cena neliekas augsta. Par skapi, tualetes galdu ar atvilkņēm un lielu spoguli, divguļu gultu un veļas skapi ņem 48 märc., kas apmēram ir mana mēneša alga. Divvans un 2 mīkstie krēsli, kas darināti no laba materiāla, maksā 50 märc., bet par 19 mārciņām ir galdiņš un gulta dēlam.

Arī mēbeļu pārvešana no stacijas bija ļoti vienkārša. Piezvanīju spedīcijas firmai, kuŗas darbinieks aizbrauca uz staciju un saņēma sūtījumu, pasakot tikai manu vārdu, jo firmas atsūtītais konosaments bija pie manis mājās. Šāda uzticība no vienas puses un godīgums no otras puses ir Jaunzēlandei raksturīga parādība vispār. Ostas noliktavās naktīs ne svētdienās nav sargu, lai gan dažuviet vecajās ēkās varētu iekļūt pat caur sienu, pacejot atplīsušās skārda plāksnes. Un nav vēl dzirdēts, ka šajās noliktavās kas būtu pazudis. Arī darbā vēroju, ka strādnieki neņem itin nekā, kaut arī daudz kas būtu viegli iegūstams. Pie mums strādnieku pusdienas telpā visiem pieejami stāv darba uzvalki un lietus mēteļi, bet nekad nav pazudusi pat kabatā atstātā algas aploksne. Tas liecina arī par ļaužu pārticību, jo visu vajadzīgo katrs sev var nopirkt.

Protams, ir arī še daži elementi — tādu jau netrūkst nevienā tautā— kas ķeras arī pie laupīšanām un slepkavībām. Taču te jau ir runa par liela stila noziedzniekiem, kuŗus sīkas zādzības neinteresē. Viņu apkarošanu policija veic enerģiski un sekmīgi. Patlaban valdība grib izdot nāves soda likumu, un parlaments jau mēnesi debatē par soda veidu, nespēdams izšķirties vai noziedzniekus kārt vai arī sēdināt uz elektriskā krēsla. Lai gan baznīcas un daudz organizāciju ir pret nāves sodu, taču šķiet, ka likumu tomēr pieņems, līdz ar ko arī mazināsies laupīšanas un slepkavības.

Vienīgās nepatikšanas, kas pagadās biežāk, ir divriteņu zādzības. Taču arī še ir savs „vainu mīkstinošs" izskaidrojums. Kā jau ostas pilsētā, kur apgrozās dažādu tautību jūrnieki, kuriem krogos, slāpes dzesējot, bieži aptrūkst naudas, lai nokļūtu atpakaļ uz kuģa — nav jābrīnas, ka kāds no tiem paņem uz ielas pieslietu divriteni, lai ātrāk nokļūtu uz savām peldošajām mājām. Tādēļ arī pazudušos divriteņus ar labām sekmēm var meklēt ostā vai pie tās apkārtnes krodziņiem. No šogad pazudušajiem 19 divriteņiem, 16 atrasti pilnā kārtībā, atskaitot vienu, ko izbagarēja no ostas.

Napīrā, novembrī. H. Apse

Antiņš un...

(Turpinājums no 1. lpp.)

spīti ignorancei un pat vajāšanām, nepiegurst un nepiegurs smaki vienu un to pašu: pasaule, mosties, tevi apdraud komūnisma briesmas, glābies, drīz būs par vēlu! Tā nav tukša propaganda vai tikai pasaulī iekšlietu pašu nelaimo vien, tās ir patiesas briesmas visai pasaulei. Blakus Baltijas valstīm, kas arī gaida Apvienoto nāciju brīvības intervenciju, to pierāda arī Koreja un tās kara upuri.

Pēc lieliem maldiem, pievilties cerībām un pazaudētām valstīm un stratēģiskām pozicijām, rietumu demokratijas sešus gadus vēlīk tomēr nonākušas pie rūgtās atziņas, ka komūnisma ekspansija neapšaubāma, kaimēr komūnistiski boļševistiskā iekārta nebūs uzspiesta visai pasaulei. Un tomēr rietumi kavējas briesmu priekšā un drand aiziet bojā nederīga aizsprieduma dēļ: pirmiem uzbrukt ir negodīgi. To izmanto nelāgais pretinieks. Gribēdams karu un tautu postu kā lāsīte ceļu uz pasaules revolūciju, Padomju savienība cinīski lieto meļus un viltību, liekulīgi sludinot mieru un tautu labklājību. Šiem meļiem notic miljoniem cilvēku, sevišķi Āzijā. Katru rietumu tautu domu, vārdu un rīcību savas valsts drošībai komūnisti nemaz par rietumu gaidvošanos imperiālistiskam karam pret pārējo pasauli. Arī tam miljoni notic un negrib neko par karu dzirdēt, jo pārāk svaigas ir divu pasaules karu rētas.

Rietumu demokratijas nist karu, dziļumā, arī baidās no komūnistu meļiem un viltus propagandas un dara iespējamo, lai izvairītos no kara. Atbildīgie valstsvīri svinīgi deklarē savām tautām un visai pasaulei, pat tautām aiz dzelzs priekškara (radio raidījumi), ka tās vēlas ar Padomju savienību nevis karu, bet mieru. Un rietumu valdības meklē bīstamus kompromisus, novilcina galīgo mieru iekārtojumu, pavairo ieslānus un upurus komūnisma okupētās zemēs un lej ūdeni uz Kremļa velna dzirnavām, bet tautām aiz dzelzs priekškara sagrauj cerības uz glābiņu.

Komūnistiskā ekspansija tomēr jau pārāk dziļi ielaužusies Eiropā un Āzijā un pasta dzīvības nervus brīvajās valstīs. Tādēļ militārs uzbrukums Kremļa velna dzirnavām gaida piepildījumu. Ja vien Kremļa viltnieki nealsteigsies priekšā, brīvā pasaule drīz būs spiesta lemšķīties par preventīvu karu. Baltijas valstīm rietumu preventīvs karš nozīmētu — atbrīvošanas karu, kas nestu brīvību. Brīvības karu nevienam nevar nosodīt, tādēļ nevienu mēs nevar apsaukt kā kara kūdītājus. Mūsu lieta ir taisna, un Dievs stāv taisnības pusē. Mēs darām un darīsim visu, lai pasmudinātu rietumu demokratijas ātrāk iznīcināt komūnismu ar tā varas centru — Padomju savienību. Katra rietumu valstsvīra vai partijas vēlēšanu vai valsts politikas saukļis — par mieru un pret karu! — šajā pēdējās izšķirošās laikā stiprina Padomju savienības kara policijas un tuvina kristīgās pasaules bojāeju.

Latviešu Antiņam jāved smaga cīņa ne tikai ar sarkano miziņ, bet arī ar pasaules greizo domāšanu par komūnismu un tā gala mērķi — pasaules Padomju savienību. Mēs ticam, ka arī šoreiz latviešu Antiņš uzvarēs.

V. Lamberga

MŪSU CĪŅA — UZ LATVIJU

LNPL prezidija priekšsēdis pulkv. V. Janums pie Bredfordas tautiešiem

SPECIĀLZIŅOJUMS LATVIJAI NO ANGLIJAS

Uzrunādams valstssvētku akta dalībniekus Bredfordā, LNPL prezidija priekšsēdis pulkv. V. Janums sniedza pārskatu par latviešu likteņiem nesenajā pagātnē, pieskardamies arī pašreizējam stāvoklim un nākotnes izredzēm.

„Pirms nedaudz gadiem," starp citu teica pulkv. Janums, „latviešu tauta stāvēja lielas izšķiršanās priekšā. Toreiz latvieši bija neziņā — vai braukt pāri jūrai vai palikt dzimtenē. Žēl, ka toreiz mums nebija valdības, vadības organu; nebija, kas pasaka, ko darīt, kur palikt. Tāpēc ļoti daudzi palika dzimtenē, cerībā, ka varēs pārciest komūnistu varmācību. 5 pagājušie gadi rāda, ka dzimtenē palikušo cerības nav piepildījušās. Dzimtenē palikusī tautas daļa cietusi vissmagāk un nesusi vislielākos upurus. Tur dzīvajos palikušo cerības liktas uz mums, brīvajā pasaulē nokļuvušajiem latviešiem. Tāpēc uz mums gulstas liels pienākums: fiziski un garīgi saglabāt sevi Latvijai — palīdzot tiem, kam trimdas nasta vissmagākā.

Mēs esam pakļauti visām trimdas briesmām — izklīstam visos kontinentos, kur, asimilācijai pakļautiem, grūtā, bieži neveselīgā darbā mums jācīnas par savu eksistenci. Lai pārvarētu visas šīs grūtības, mums jāturas kopā. Tikai kā organizēts, vienots spēks mēs varēsim pildīt tos pienākumus, ko mums uzliek likteņis. Daudzi saka, ka to jau dara sūtnis un tie, kas ievēlēti; bet ar to vien nepietiek. Katrs mēs esam trimdā, lai darinātu brīvu Latviju. Katram ir savs pienākums, katram jāpieliek roka. Ja centrs pratīs vadīt, tad būs arī darbi un panākumi, būs arī brīva Latvija."

Raksturojot dzīvi Vācijā, pulkv. V. Janums norādīja, ka Vācijā paliks 8—10.000 tautiešu, kuru izceļošanu kavēs izsakrināšana, slimības un vecums. Dzīve Vācijā strauji uzlabojas. Dažās nozarēs tā aizsteigusies priekšā pat Anglijai, piem., uzturvielu saimniecībā. Visielākās grūtības ir darba iegūšanā. Strādājošo samērā maz. Vācu iestādes pret baltiešiem neizturas naidīgi, bet daudzos gadījumos ir pretimnākošas.

Vērojot vāciešu nostāju pret sabiedrotiem, interesanti atzīmēt, ka vācieši operē ar gluži tiem pašiem argumentiem, ar kādiem latvieši vērsās pret vāciešiem okupācijas laikā Latvijā. Sabiedrotie iedomājās, ka vācieši kritīs uz ieročiem, bet pēdējie ir atturīgi. Vācijas valdība prasa līdztiesīgumu un vēlas runāt kā līdzīgs ar līdzīgu. Vācijas valdības opozicija — socialdemokrāti ir daudz valstiskāki nekā mūsu socialdemokrāti agrāk Latvijā, un prasa, lai sabiedrotie izveido spēku, kas notur fronti pie Elbas. Ja vāciešus grib tikai sedzējām vienībām, tad nav aprēķina, jo iznākumā būs tikai Vācijas izpostīšana un iznīcināšana. Plkv. V. Januma pārliecība ir, ka vācu divīzijas tomēr būs — gan iekļautas Rietumeiropas armijā, — jo citādi nav spēka, kas var stāties pretī komūnistiem. To nespēj ne franči, nedz itaļi. Personīgās sarunās ar bij. vācu virsniekiem Vācijas apbruņošanas jautājumā jūtama liela atturība. Tie vispirms prasa atjaunot godu un atbrīvot ģenerāļus, tikai tad tie gatavi runāt.

Visus apetāklus nopietni apsverot, Latviešu centrālā komiteja Vācijā izdevusi paroli, ka visiem tautiešiem katrā ziņā Vācija jāatstāj, un tā veltīs visas pūles tam, lai latvieši to varētu arī izdarīt. Vāciju ieteicams atstāt arī invalīdiem, lai gan tiem būs jāzaudē pensija, ko citur svešās zemēs viņi nesaņems un dienišķā maize būs jānopelna darbā.

Raksturīgi, ka grūtības izceļošanā no Vācijas sagādā tieši tie, kuru pienākums būtu to veicināt, jo IRO turpina skrīnēšanu. Korejā amerikāņi cīnās pret komūnistiem, bet Vācijā dažas iestādes Pad. savienību uzskata par sabiedroto un skrīnē tos, kas ienaidnieku saskatījuši jau agrāk. Tādu Vācijā ir ap 180. Tā kā izskrīnēšana nozīmē izceļošanas tiesību zaudēšanu, tad šis jautājums ir ļoti svarīgs. Grūtības ir arī izceļošanā uz Ameriku. Sūtnis J. Feldmanis gan panācis, ka latviešu leģionu nepieskaita pie SS vienībām, bet pagaidām tas tā ir tikai uz papīra. DP komisijas Vācijā dažkārt nav labvēlīgi noskaņotas, jo to sastāvā ir kādas Amerikas minoritātes pārstāvji, kas mums naidīgi, iedomādamies, ka leģions piedalījies žīdu iznīcināšanā. Nelīdz pat pierādījumi, ka leģiona formēts 1943. g., kamēr žīdu iznīcināšana notika 1941.-1942. g.

Centrālā komiteja rūpējusies arī par latviešu kultūras vērtību — grāmatu savākšanu, kuras tautieši izceļojot atstājuši Vācijā. Savāktas 2 lielas bibliotēkas — katrā 2000 vērtīgu, daļēji vēl Latvijā izdotu grāmatu. Viena bibliotēka domāta Anglijas, otra Kanadas latviešiem. Bez tam sakomplektētas vēl 19 bibliotēkas ar 1000 grāmatām katrā. 5 šādas bibliotēkas domātas vēl papildus Anglijas, bet pārējās ASV, Austrālijas, Argentīnas un citu zemju latviešiem. Kopskaitā no Vācijas jau izsūtīts 21.000 grāmatu.

LCK Vācijā bija skaidrs, ka, tautiešiem izceļojot, agrāk vai vēlāk tai būs jālikvidējās. Tāpēc arī laikus alcina dibināt latviešu pārstāvības citās zemēs. Anglijā nesenajās LNP vēlēšanās Bredfordā, lielākajā latviešu centrā, piedalīšanās bijusi diezgan „vēsa". Nav zināmi iemesli, kādēļ tas tā, bet ja visi Anglijas latvieši būtu tik neatsaucīgi sava pienākuma pildīšanā, tad Anglijā tautieši pie savas pārstāvības nebūtu tikuši. Pulkv. V. Janums atbildēja arī citur izskanējušiem pārmetumiem, ka no formālā viedokļa viņa ievēlēšana Anglijas LNP esot nepareiza, jo viņam vēl nav atļaujas uzturēties Anglijā. Viņš to arī nenoliedza, bet norādīja, ka atļaujas lieta sākta kārtot jau sen un, kaut arī ar grūtībām, taču nokārtosies. Viņš nekad savā mūžā neesot rēķinājies ar to, ko domā svešas tautas, bet gan, ko vēlas latviešu tauta. Un Anglijas latvieši viņu vēlējušies redzēt savā vidū.

Runājot par nākotnes izredzēm, pulkv. V. Janums norādīja, ka nesen sabiedrotie rīkoja konferences un ticēja, ka ar komūnistiem panāks izlīgumu. No šiem sapņiem tie tagad atmodušies un saprot, ka miera nebūs, bet kādu dienu sāksies karš. Anglija, pēc runātāja domām, ir samērā droša vieta. Protams, ārējkārtas ar uzlidojumiem, bet tie skars tikai svarīgākos centrus un pilsētas. Jau tagad aukstais karš iegājis diezgan karstā posmā. Daudzi domāja, ka Korejas notikumi izvērtīsies trešajā pasaules karā, bet pulkvedis tam netic. Padomju savienība pati vēl negrib karot, bet uzdod to darīt saviem satelītiem. Kā franči ticēja neuzvaramajai Mažino līnijai un pievīlās, tā var notikt arī ar atombumbu. Tā gan ir spēcīgs ierocis, ja ir mērķi, kur to nomest. Bet — krievi vēl nekaro, un visas Korejas vai Mandžūrijas būdas nav vienas atombumbas vērtas. Staļins ar „auksto karu" dabūjis tik daudz, ka pašam jābaidās no sagremošanas komplikācijām. Rietumu Izredzības dēļ tam atdota Austrumeiropa un Ķīna, un patlaban viņa kontrolē 800 milj. iedzīvotāju.

Bet arī krievi Korejā pielaiduši kļūdas. Viņi domāja, ka iebrukums Dienvidkorejā izraisīs jaunas konferences, bet piemirsa, ka pretī stāv gados vecais, bet enerģiskais ģenerālis Mekarturs. Otra kļūda bija tā, ka komūnisti, līdzīgi Hitleram, drāzās uz priekšu, nenovērtējot flangus. Mekarturs tos nogrieza. Krievu nolūks nav Korejas karu izbeigt. Tas var turpināties vēl ilgi, jo Maskava grib saskaldīt amerikāņu spēkus vairākās vietās, tāpēc arī sekoja notikumi Indoķīnā un Tibetā. Tiem, varbūt, sekos tālāka ekspansija pie Azerbeidžanas, Grieķijas vai Dienvidslavijas robežas. Iesaistot cīņā satelītus, bet pašiem tieši nekarojot, krievi cer amerikāņus nogurdināt. Karš prasa upurus, naudu un gluži dabīgi rada neapmierinātību, sevišķi, ja tas ilgst. Tāpat kā Ļeņins, arī Staļins sludina mieru bez aneksijām, bet pievāks visu, ko vien var. Maskava sludina mieru, bet gatavojas karam, melno darbu uzdodot satelītiem. Jāņem vērā, ka Amerika laikus saskatīs briesmas un neļaus saskaldīt savus spēkus.

Ir vēl Rietumeiropā cilvēki, kas domā, ka Staļinu gāzis revolūcija. Tie aizmirst, ka Pad. savienībā tā nav iespējama. Katrs trešais vai ceturtais ir čekas ziņotājs, un tur nevar sanākt ne pieci viri, lai par to nezinātu čeka. Tāpat pēdējā kontrolē presi, radio, telegrāfu, telefonu un pastu. Ja, piem., Rīgā notiktu sacelšanās, tad par to nezinās Odesā, bet zinās gan čeka, kas sacelšanos nežēlīgi apspiedīs. Tāpēc būtu neprāts tagad Latvijā organizēt sacelšanos un nemierus. Jārūpējas par to, lai tie, kas tur vēl saglabājuši sevi, arī paliktu dzīvi. Tikai tad, kad virs Maskavas sprāgs atombumba, sacelsies padomijas aspspiestās tautas. Pārsvars vēl arvien ir rietumu pusē, bet tas pakāpeniski mazinās, un var pienākt brīdis, kad šī pārsvara vairs nebūs. Mums jācer, ka Latvija būs brīva pēc 3. pasaules kara. Ne ar sarunām, bet tikai ar karu mēs tiksim mājās. Vienalga, kas arī notiktu, mums nav jāpakļaujas pānikai, bet jābūt mierīgiem un jāskatās notikumiem acīs. Tāpat mūsu pienākums nav mesties Korejas cīņā. UN mūs vēl nav atzinušas, tādēļ latviešu trimdinieki cīņā ies tikai tad, kad vajadzēs karot par mūsu tēvzemi. Mēs iesim cīņā — bet tikai virzienā uz Latviju.

Bredfordā, novembrī.

Jūlijs Vaivars

Eiropas padomes programma — modernas kolonijas bēgļiem, kur katrs varēlu justies kā mājās

Strasburga (ll). — Eiropas padomes padomdošanas sapulce šīs sesijas sēdēs nodarbojās arī ar bēgļu problēmu. Par reāliem panākumiem šajā jautājumā ziņoja franču senātors Žoržs Perno. Viņš paskaidroja, ka Eiropas padome izstrādājusi pilnīgi jaunu bēgļu desiniciju, kas pieņemama bēgļiem visā pasaulē, ieskaitot arī pārvietotos vāciešus: „Bēglis ir katrs cilvēks, kas nevar vai nevēlas atgriezties apgabalā, ko tas atstājis." Eiropas padome izstrādājusi visām valdībām aptaujas lapas, kurās katrai valstij jāatbild, cik tās territorijā vispār ir bēgļu, kādās grupās tie patlaban iedalīti, kas darīts šo bēgļu iesaistīšanai normālā dzīvē un ko šai lietā katra atsevišķa zeme vēl saviem spēkiem spēj darīt.

Par līdzšinējo Eiropas padomes bēgļu sektora darbību Die Neue Zeitung publicējusi plašu interviju ar Vācijas delegātu Strasburgā Dr. E. Grsstenmaieru, kas kopš vairākiem gadiem pazīstams kā rosīgs cīnītājs par bēgļu problēmas taisnīgu atrisinājumu. Gerstenmaiers starp citu piedalījās arī Apvienoto nāciju pilnsapulcē kā speciālists bēgļu lietās.

Līksaksēsā vēl joprojām aplūko bēgļu problēmu pēc tām kritērijām, kādas izveidojās pēc pirmā pasaules kara — stāsta Gerstenmaiers. Izšķirīgais Apvienoto nāciju izpratnē ir jautājums par bēgļa pavalstniecību resp. pasi. Tautu savienības bēgļu aprūpe pēc pirmā pasaules kara piegāja bēgļu jautājumam no bezpavalstniecības viedokļa, tas nozīmē, ka neviena valdība nebija atbildīga par bēgļiem. Tādēļ toreiz galvenās rūpes bija izveidot Nansena pašu institūtu un ar to saistīto bēgļu tiesisko aizsardzību.

Tādēļ vācu bēgļu lietu speciālists apsveic visus tos ierosinājumus Apvienotajās nācijās, kas neatbalsta vairākkārt pieteikto IRO darbības likvidāciju. Ar šī institūta pastāvēšanu bēgļu problēma arī uz priekšu vismaz atradīsies starptautiskajā forumā, kaut gan līdzšinējie UN centieni, kas galvenokārt aprobežojas ar tiesību jautājumu, nākotnē būs nepietiekami.

Pievēršoties jautājuma praktiskai pusei, Gerstenmaiers saka: „Mums Eiropā jāizveido praktiskas metodes un sīki jāizpētī, kā bēgļu problēmai piekļerties pie paša kodola. Es ticu, ka šīs metodes un no tām izveidoto palīdzības politiku mēs iespējami drīzā laikā varēsim pārnest UN forumā, un tad Eiropas padomes bēgļu organizācija kļūs tikai par Apvienotajām nācijām pakļautu iestādi. Mūsu programma un plāni nav domāti ļaurām bēgļu grupām, bet tā aptver visu pasauli. Mūsu bēgļu aprūpes noteikumi būs vienlīdz pieņemami bēgļiem Āzijā, kā arī Palestīnas kara bezpajumtniekiem."

Nobeigumā Gerstenmaiers uzsver, ka jaunās bēgļu aprūpes programmas pirmais un svarīgākais punkts esot sociālais un saimnieciskais izlīdzinājums: 1) ar nometināšanu, kas saistīta ar darba sagādi; 2) ar emigrāciju ne tikai uz aizjūras zemēm, bet procentuāli vēl daudz lielākā apjomā šeit pat Eiropā; 3) ar tiesisko aizsardzību, kas pēc abu pirmo punktu reālizācijas pašsaprotama; 4) ar plašas aprūpes garantēšanu visiem tiem ļaudīm, kas vecuma, slimības vai invaliditātes dēļ vairs nav darba spējīgi. Papildinot pirmo punktu, Gerstenmaiers saka: „Mēs negribam celt mazas lebūviešu mājiņas ar sīku dārziņu un vienu kazu kūti. Pilnīgi skaidrs, ka mums jācel lielas un modernas kolonijas, kur katrs cilvēks būs nodarbināts un varēs justies kā mājās, pretējā gadījumā tas paliks par mūžīgu bēgli."

VĪRI KAS NOKĀPA ELLĒ (13)

Lubjankas spīdzināšanas institūtā

LATVIEŠU PRETESTĪBAS KUSTĪBAS CĪNĪTĀJA ATMIŅAS

„Vairāk nekā mēnesi," — stāstīja policijas inspektors J. Ķiselis, „mani tirdīja un mocīja Rīgas centrālcietumā, pēc kam pārveda uz Maskavu un ieslodzīja Lubjankas cietumā. Cerēju, ka ar to spīdzināšanas būs izbeigušās, bet es rūgti vīlos: tur pārdzīvoju tik drausmīgas mocības, ka šausmas māc vēl tagad, tās atceroties...

Sīki jo sīki tie izprašņāja ne vien par visu manu dzīvi un darbu, bet jautāja arī tādas lietas, par kurām man nebija ne jausmas. Un kad nu neatbildēju vai arī neatzinos viņu izdomātajos nozieguмos, ikreizes nācās iepazīties ar šīs XX gadsimta inkvizīcijas akadēmijas moderno kabinetu un tā briesmīgajām mašīnām.

Pirmā, ar ko apstrādāja mani, bija masīvs metalla krēsls, kurā mani iesprādzēja, bet galvai uzmauca īpašu aptveri, ko atvilka atpakaļ, cik vien to ļāva kakla muskuļi. Un tad sākās pratināšana. Četri viri nepārtrauktu jautājumu krustugunīs mēģināja mani samulsināt un piespiest atzīties. Kad tomēr neatzinos, manu kreiso roku ielika sevišķās spīlēs un sāka to reizē spiest un lēni liekt, kamēr labo atlauza uz muguras un grieza...

Galvenais pratinātājs stāvēja man pretī un, lāgiem uzmesdams skatienu rokas pulkstenim, mudināja atzīties, bet viens no viņa palīgiem pamazām piegrieza sviru, kas lauza manu iespīlēto roku...

Negantās sāpēs sāku kliegt. Ellesmašīnu uz brīdi apturēja, un iztaujātājs kā mācīts papagailis atkal sāka atkārtot vienus un tos pašus vārdus:

— Atzīstieties un parakstiet protokolu! ... Atzīstieties un parakstiet protokolu! ...

Katēgoriski atteicos to darīt, un inkvizīcijas mašīnu iedarbināja no jauna. Manus sāpju brēcienus apslāpēja kāda roka, pēc kam sajutu spēcīgu elektriskās strāvas sitienu un zaudēju samaņu...

Pamodos savā kamerā uz cietās un netīrās dēļu lāvas, kur, drošī vien, jau daudzi mocekļi bija izlaiduši garu. Man blakus stāvēja divi viri — viens no tiem bija mans pratinātājs, bet otrs svešs. Kreisā roka man bija uztūkusi un sāpēja tik nejauki, ka nedrīkstēju ne pakustināt, nedz pieskārties — bija lauzts stilba kauls.

— To mēs vēl atkārtosim, — brīdināja čekists. — Un darīsim to tikmēr, līdz atbildēsat visu, ko jautāsim, un pilnīgi atzīsaties!

Otrs izrādījās cietuma feldšers, kas iesēja skalos manu salauzto roku..."

Še izģindušais invalīds uzrotīja piedurkni un parādīja nepareizi saaugušo stilbu, kas bija līks un izgriezies uz āru... Tad viņš palūkojās uz durvīm un, noāvis kurpi, rādīja tumšas rētas kājas pēdā...

„Tas notika trīs nedēļas vēlāk," Ķiselis aizņaugtu balsi paskaidroja. „Mani piesēja pie gultas un ar nokaitētu dzelzi dedzināja kāju apakšas.. Cik atceros, — ja vien vispār vēl varu runāt par atmiņu — vairākas reizes kritu nesamaņā. Tikai redzādami, ka no manis nekā neizspiedīs, beidzot man lika mieru.

Tā kā nespēju staigāt, ne lāga pakustēties, man piebiedroja apcietinātu krievu karavīru, kas par dezertēšanu bija notiesāts uz astoņi gadiem, no kuriem šajā cietumā jau pavadījis četri. Viņš mani kopa un baroja kā bērnu, cik vien to ļāva šī baigā nama velniškigais skopums. Bet pēc pusotra mēneša, kad varēju jau pacelt, un arī lauztais kauls šķita saaudzis — to pārlauza no jauna un tani pašā naktī arī labo roku, pirms tam vēl nežēlīgi sadauzot mani. Šis laiks man aizgāja vairāk nesamaņā un mokpilnos murgos, jo neviens nemēģināja tās kaut cik remdināt!..."

Še mūsu sarunu iztraucēja soli aiz durvīm un slēdzenes krakšķēšana. Ienāca sargs un pasniedza mums katram krūzi rūgtas kafijas un gabaliņu sausas maizes. Bet mums tā nebija prātā. Tikko durvis atkal aizvērās, Lubjankas moceklis turpināja savu stāstu, un es klausījos tajā, aizmirsis pats savas sāpes:

„Cik gan nožēlojama var kļūt cilvēku dzīve, ja vara nonāk necilvēku rokās. Es būtu laimīgs, ja man ļautu nomirt še, dzimtenē, jo pat Rīgas centrālcietums šķiet karaļa pils, salīdzinot ar Maskavas Lubjanku. Tur pārlaistie mēneši man aizgāja nepārtrauktā naktī, un dienas gaismu neatceros redzējis. Sienas tur vismaz divi metri biezas, un pie augstajiem kameras griestiem nepilnu kvadrātpēdu liels gaismas caurums. Tas iebūvēts slīpi uz augšu un met griestos spokainu blāvumu, no kura kamerai nekas netiek. Tādēļ kameru pastāvīgi apgaismoja maza elektriskā spuldzīte, ko krievu cietumnieki dēvēja par Staļina konstitūcijas sauli.

Un tā es tur gulēju salauztiem locekļiem, un vienīgā dzīvā dvēsele, ko jutu savā tuvumā, bija man kopdienai pieliktais krievs. Taču es nedrīkstēju uzticēties arī tam, kaut arī viņš daudz neko neinteresējās par manu pagātni. Ierāvies savā kaktā uz lāvas, viņš dažkārt pavadīja augas dienas, nepārmijot ne vārda, it kā būtu dzīvs mironis. Neticu, vai viņš izturēs astoņi gadus, nepalikdams par mūžības inventāru kādās cietuma masu kapenēs..."

Pēc mēneša atkal mani sāka pratināt un mocīt. Daudzajiem apvainojumiem bija nākusi klāt vēl jauna apsūdzība: viņi apgalvoja, ka jau pirms sarkano ienākšanas es esot radījis spēcīgu pagrīdes organizāciju no aizsargiem un policijas darbiniekiem, kas tagad terorizējot padomju Latvijas iedzīvotājus.

— Kādā veidā tie izplānojuši gāzt tautas ievēlēto strādnieku valdību? — čekists pētīja. — Vai tāpat kā toreiz, kad jūs rīkojāt apvērsumu kopā ar Ulmani un citiem laupītājiem? Jūs būsat viens no tiem, kam ar savu dzīvību būs jāizpērk fašistu noziegumi pret padomju tautu!"

Še es pārtraucu Ķiseļa stāstu, iebilstdams, ka tādas pagrīdes organizācijas patiešām strādā, sagādādamas čekai lielas galvassāpes.

Vecais lāčplēsis gan drusku atplauka, taču viņa balss un vārdi joprojām palika gurdi un smagi:

„Mīļais cilvēk! Es neticu, ka pašu spēkiem mums izdotos vairs ko veikt, jo esam kailām rokām pārspēka priekšā. Ja mūsu pagrīdnieki kritīs čekas nagos, tad tas sagādās latviešiem vēl vairāk nelaimīgu upuru un ciešanu. Šāds pasākums būtu nozīmīgs tikai tad, ja mēs varētu rēķināties ar palīdzību no ārienes, un mūsu cīņā iejauktos kāda lielvalsts."

Vecais vīrs nolauza gabaliņu maizes un, gausīgi ēzdams, sacīja:

„Cik gan garšīga ir dzimtenes maizes doniņa, kaut arī to pasniedz cietumā! Turpat pus gada neesmu baudījis tādas, jo tā, ko man deva Maskavā, bija pretiga pat izsalkušam. Mūsu uzturs tur bija 150—200 gramu tās pašas nebaudāmās maizes, krūzīte silta ūdens rītā un vakarā, bet pusdienā šķidra vira ar kartupeļu, zirņu vai kāpostu garšu. Biezumu nekad tur neatradām — tos laikam apēda sargi..."

Es sniedzu Ķiselim arī savu maizes gabaliņu.

„Lūdzu ēdiet! Man pašam negribas un nevaru arī — sāp zobi un mute, par košanu nav ko domāt."

Sākumā viņš manu piedāvājumu negribēja pieņemt:

„Jūs taču esat ļoti jauns, un jūsu organismam barība vairāk vajadzīga nekā manējam."

Bet kad es neatlaidos, viņš beidzot piekāpās, un acis tam aizmigloja asaras. Noskūpstījis dāvāto maizes gabaliņu, viņš noglāstīja man galvu un teica:

„Dievs, stāvi klāt un sargā šo zemes arāju! Svēti viņa sirdi un rokas, lai tās nepagurst un nesalūzt svešās varas spaidos un sūrajā darbā!"

Tā nemanot bija pienācis pusdienas laiks, bet dīvainā veidā mēs nejutām noguruma, kaut gan iepriekšējā nakts bija aizgājusi bez miega.

Sargs atkal atvēra durvis un ienesa katram blodiņu viras. Tā laikam bija atlikusi no kungu galda, jo strēbiot atradām ne vien kartupeļus, bet pat pa sīkam gabaliņam gaļas. Cietumniekiem šādas pusdienas nevārīja, un likās, ka tās mums sūtījis pats Dievs...

Nākošajā turpinājumā:

ES REDZĒJU VIŅU PĒDĒJO REIZI

„Mirstot sveicam tevi, Staļin!"

Maskava (ns). — Ar vārdiem „Briesmīga nelaime ielauzusies Korejā" Maskavas raidītājs ievadīja kāda padomju kara korespondenta ziņojumu no Korejas frontes. Pirmo reizi bija dzirdama atzīšanās, ka „amerikāņu pārspēkam pastāvīgi pieaugot", komūnistu vienības izcīna „izmisuma un nāves cīņu", bet ne vārda vairs par ziemeļkorejiešu paredzamu uzvaru. Padomju frontes žurnālista ziņojums nobeidzas: „Korejiešu tautas armijas drošsirdīgie karavīri iet cīņā dziļā padevībā Staļinam un krīt ar vārdiem uz lūpām: „Mirstot sveicinam tevi, Staļin!"

Trešdien, 1950. g. 29. novembrī

TĒVZEMES

Mons. J. Camanis

Par izredzēm uz atgriešanos dzimtenē

Sniedzam mūsu bij. izgl. min. biedra, mons. J. Camaņa saīsinātu runu, ko viņš sacīja Romas radiofonā Latvijas valsts svētku gadījumā.

Atceroties Latvijas dibināšanas dienu, mēs parasti domājam ka tā ir pēdējā reize svešumā. Bet paiet gads pēc gada un mēs ne par vienu soli neesam tikuši tuvāk dzimtenei.

Nekas cits neatliek, kā apbruņoties ar ticību un arī turpmāk gaidīt uz laimīgu un labvēlīgu mūsu valsts jautājuma atrisināšanu.

Visi mūsu Baltijas valstu pārstāvju protesti, un iesniegumi, nav nekā reāla līdz šim devuši. Mēs savās ilgās apmierināmies ar to, ka neesam vienīgie, kas pārdzīvo šo laikmetu, un ka atrisinot visas Eiropas problēmu, mūsu valsts eksistences jautājums izšķirsies pats par sevi.

Bet tas, pēc manām domām, varēs notikt tikai tad, kad tagadējo varu ticība kļūs noteiktāka un skaidrāka, kas izpaudīsies ne tikai vārdos un dažādos solījumos, bet parādīsies arī darbos.

Tā kā Baltijas valstu jautājums vēl arvien netiek oficiāli ierosināts, un arī turpmāk atstāts novārtā, tad lai nedzīvojam ilūzijās uz kādu drīzu mūsu valsts problēmas atrisinājumu. Lai katrs cenšas savā trimdas dzīvē tā iekārtoties, ka varētu sevi nodrošināt līdz nezināmam turpmākam. Ar to nemaz nedomāju radīt pesimistisku noskaņojumu, kas varētu vienu otru novest līdz izmisumam. Pavisam otrādi, es vēlētos, lai katrs, rēdzot šo dzīves reālitāti, censtos nodrošināt sevi tā, ka varētu izsargāties no visiem pārsteigumiem un lai pēc tam sveiks un vesels atgrieztos savā brīvajā dzimtenē.

Ilgas pēc pazaudētās dzimtenes ir cēlas un svētas! Bet lai tās realizētos, ir jānāk zināmai pārvērtībai mūsu izpratnes jēdzienā par tautas un valsts dzīvi. Ir jāmaina mūsu uzskati par mūsu personīgās un sabiedriskās dzīves stāju. Es negribu nostāties kāda prāvieša lomā, bet esmu dziļi pārliecināts, ka mūs — tādus, kādi mēs bijām atstājot savu zemi, mūsu dzimtene vairs savā klēpī neuzņems. Tādēļ mums jāpiegriež lielāka vērība tam, kas nav tikai pārejošs, bet ir pastāvīgs un mūžīgs. Mums skaidrāk jāsaredz mūsu galvenais dzīves mērķis un labāk jāizprot mūsu dzīves jēga. Pie labas gribas un mazas piepūles, neraugoties uz visām trimdas dzīves grūtībām, šo galveno mūsu dzīves problēmu atrisināšana ir viegli veicama, jo cilvēkam ir dotas prāta un prātošanas spējas, kuŗas mēs ļoti labi protam izmantot mūsu materiālās dzīves izveidošanai un personīgās labklājības sasniegšanai. Bet mēs atstājam novārtā mūžīgo dzīves problēmu pētīšanu, no kuŗām pilnīgi atkarīga arī visa mūsu laicīgā labklājība, saskaņa ar Kristus vārdiem: — Meklējiet vispirms Debesu Valstību un Dieva taisnību, viss pārējais jums tiks dots.

Mūsu dzimtenes posts skaidri liecina, ka materiālu vērtību krājumiem

(Turpinājums 6. lpp.)

Nezūdama vērtība

Leonīds Breikšs. Svēts mantojums. Kursa, 1950.

Būs jau vairāk nekā deviņi gadi, kopš latviešu tautai boļševiku vara nolaupīja jaunāko dzejnieku Leonīdu Breikšu, aizvedot viņu uz Sibīriju. Latviešu literārā viņš ienāk ts. labā novirziena kopā ar Alfonu Franci, A. Birzmalnieku, A. Broci uc. Netiekdamies jaunu apvārņu vai ideju, bet palikdams uzticīgs vecajām formām un tradicijām, kā arī skolodaļa, Virzas, dzejnieks sāk laust pats savu ceļu.

Jā mīlestības, dabas un pārējos lirikas novados Breikšs nepaspēja radīt darbus, kas ilgāki turētos tautas atmiņā, tad patriotiskajā lirikā viņš tomēr kļuvis neaizmirstams ar divi dzejoļiem: Himna (Svēts mantojums) un Latviešu tiesība. Sevišķi par pirmo var teikt: to šodien trimdinieks kā nezūdāmu vērtību liek tūdal aiz Tautas lūgšanu. Tādēļ jauks bijis Kursas nodoms Lāčplēša un valsts proklamēšanas svētku atceres gadījumā izdot Leonīda Breikša patriotisko dzejoļu izlasi.

Tajā, bez jau minētiem, ir vēl spēcīgi uzrakstītā balāde Virsaiša jaudis, himniskā Lūgšana, dziedri saulainā Dziesmu Daugava u. c.

J. R. ievadvārdos parādīta dzejnieka ietekme uz prezidentu K. Ulmani, kas dievin vai citādi literatūras pētniekiem nebūtu aizgājis secen.

Krājums iesiets, ar Jura Soikāna grafikām. Kur pukstēs latviešu patriota sirds — atradīsies arī Svēts mantojums.

J. Sudrabiņš

...ĀLĪ (13)

...spīdzināšanas ...stitūtā

...TESTĪBAS KUSTĪBAS ...ĀJA ATMIŅAS

...katram krūzi rūgtas kafijas un gabaliņu sausas maizes. Bet mums tā nebija prātā. Tikko durvis atkal aizvērās, Lubjankas moceklis turpināja savu stāstu, un es klausījos tajā, aizmirsis pats savas sāpes:

„Cik gan nožēlojama var kļūt cilvēku dzīve, ja vara nonāk necilvēku rokās. Es būtu laimīgs, ja man jautu nomirt še, dzimtenē, jo pat Rīgas centrālcietums šķiet karaļa pils, salīdzinot ar Maskavas Lubjanku. Tur pārlaistie mēneši man aizgāja nepārtrauktā naktī, un dienas gaismu neatceros redzējis. Sienas tur vismaz divi metri biezas, un pie augstajiem kameras griestiem nepilnu kvadrātpēdu liels gaismas caurums. Tas iebūvēts slīpi uz augšu un met griestos spokainu blāvumu, no kura kamerai nekas netiek. Tādēļ kameru pastāvīgi apgaismoja maza elektriskā spuldzīte, ko krievu cietumnieki dēvēja par Staļina konstitūcijas sauli.

Un tā es tur gulēju salauztiem locekļiem, un vienīgā dzīvā dvēsele, ko jutu savā tuvumā, bija man kopšanai pieliktais krievs. Taču es nedrīkstēju uzticēties arī tam, kaut arī viņš daudz neko neinteresējās par manu pagātni. Ierāvies savā kaktā uz lāvas, viņš dažkārt pavadīja augstas dienas, nepārmijot ne vārda, it kā būtu dzīvs mironis. Neticu, vai viņš iztur...ēs astoņi gadus, nepalikdams par mūžības inventāru kādās cietuma...as manu kapenēs . . .

...ēc mēneša atkal mani sāka pratināt un mocīt. Daudzajiem apvainojumiem bija nākusi klāt vēl jauna apsūdzība: viņi apgalvoja, ka jau pirms ...ārkano ienākšanas es esot vadījis spēcīgu pagrīdes organizāciju ar aizsargiem un policijas darbiniekiem, kas tagad terorizējot padomju Latvijas iedzīvotājus.

— Kādā veidā tie izplānojuši gāzt mūsu ievēlēto strādnieku valdību? — čekists pētīja. — Vai tāpat kā tovakar, kad jūs rīkojāt apvērsumu kopā ar Ulmani un citiem laupītājiem? Jūs būsat viens no tiem, kam ar savu dzīvību būs jāizpērk *fašistu* bandinieku grēki padomju tautu!"

Še es mēģināju Kļiseļa stāstu, ieskaitīdams, ka tādas pagrīdes organizācijas patiešām strādā, sagādādamas tikai lielas galvassāpes.

Vecais lāčplēsis gan drusku atplaiuka, taču viņa balss un vārdi joprojām palika gurdi un smagi:

„Mīļais cilvēk! Es neticu, ka pašu spēkiem mums izdotos vairs ko veikt, jo esam kailām rokām pārspēka priekšā. Ja mūsu pagrīdnieki kritīs čekas nagos, tad tas sagādās latviešiem vēl vairāk nelaimīgu upuru un ciešanu. Šāds pasākums būtu nozīmīgs tikai tad, ja mēs varētu rēķināties ar palīdzību no ārienes, un mūsu cīņā iejauktos kāda lielvalsts."

Vecais virs nolauza gabaliņu maizes un, gausīgi ēzdams, sacīja:

„Cik gan garšīga ir dzimtenes maizes doniņa, kaut arī to pasniedz cietumā! Turpat pus gada neesmu baudījis tādas, jo tā, ko man deva Maskavā, bija pretīga pat izsalkušam. Mūsu uzturs tur bija 150—200 gramu tās pašas nebaudāmās maizes, krūzīte silta ūdens rītā un vakarā, bet pusdienā šķidra vira ar kartupeļu, zirņu vai kāpostu garšu. Biezumu nekad tur neatradām — tos laikam apēda sargi . . ."

Es sniedzu Kļiseļim arī savu maizes gabaliņu.

„Lūdzu ēdiet! Man pašam negribas un nevaru arī — sāp zobi un mute, par košanu nav ko domāt."

Sākumā viņš manu piedāvājumu negribēja pieņemt:

„Jūs taču esat ļoti jauns, un jūsu organismam barība vairāk vajadzīga nekā manējam."

Bet kad es neatlaidos, viņš beidzot piekāpās, un acis tam aizmigloja asaras. Noskūpstījis dāvāto maizes gabaliņu, viņš noglāstīja man galvu un teica:

„Dievs, stāvi klāt un sargā šo zemes arāju! Svētī viņa sirdi un rokas, lai tās nepagurst un nesalūzt svešās varas spaidos un sūrajā darbā!"

Tā nemanot bija pienācis pusdienas laiks, bet dīvainā veidā mēs nejutām noguruma, kaut gan iepriekšējā nakts bija aizgājusi bez miega.

Sargs atkal atvēra durvis un ienesa katram blodiņu viras. Tā laikam bija atlikusi no kungu galda, jo strēbjot atradām ne vien kartupeļus, bet pat pa šīkam gabaliņam gaļas. Cietumniekiem šādas pusdienas nevārīja, un likās, ka tās mums sūtījis pats Dievs . . .

Nākošajā turpinājumā:

ES REDZĒJU VIŅU PĒDĒJO REIZI

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

Mons. J. Čamanis

Par izredzēm uz atgriešanos dzimtenē

Sniedzam mūsu bij. izgl. min. biedra mons. J. Čamaņa saīsinātu runu, ko viņš sacījis Romas radiofonā Latvijas valsts svētku gadījumā.

Atceroties Latvijas dibināšanas dienu, mēs parasti domājam ka tā ir pēdējā reize svešumā. Bet paiet gads pēc gada un mēs ne par vienu soli neesam tikuši tuvāk dzimtenei.

Nekas cits neatliek, kā apbruņoties ar izturību un arī turpmāk gaidīt uz taisnīgu un labvēlīgu mūsu valsts jautājuma atrisināšanu.

Visi mūsu Baltijas valstu pārstāvju protesti, un iesniegumi, nav nekā reāla līdz šim devuši. Mēs savās ilgās apmierināmies ar to, ka neesam vienīgie, kas pārdzīvo šo laikmetu, un ka atrisinot visas Eiropas problēmu, mūsu valsts eksistences jautājums izšķirsies pats par sevi.

Bet tas, pēc manām domām, varēs notikt tikai tad, kad tagadējo varu rīcība kļūs noteiktāka un skaidrāka, kas izpaudīsies ne tikai vārdos un dažādos solījumos, bet parādīsies arī darbos.

Tā kā Baltijas valstu jautājums vēl arvien netiek oficiāli ierosināts, un arī turpmāk atstāts novārtā, tad lai nedzīvojam ilūzijās uz kādu drīzu mūsu valsts problēmas atrisinājumu. Lai katrs cenšas savā trimdas dzīvē tā iekārtoties, ka varētu sevi nodrošināt līdz nezināmam turpmākam. Ar to nemaz nedomāju radīt pesimistisku noskaņojumu, kas varētu vienu otru novest līdz izmisumam. Pavisam otrādi, es vēlētos, lai katrs, redzot šo dzīves reālitāti, censtos nodrošināt sevi tā, ka varētu izsargāties no visiem pārsteigumiem un lai pēc tam sveiks un vesels atgrieztos savā brīvajā dzimtenē.

Ilgas pēc pazaudētās dzimtenes ir cēlas un svētas! Bet lai tās realizētos, ir jānāk zināmai pārvērtībai mūsu izpratnes jēdzienā par tautas un valsts dzīvi. Ir jāmaina mūsu uzskati par mūsu personīgās un sabiedriskās dzīves stāju. Es negribu nostātīties kāda prāviešа lomā, bet esmu dziļi pārliecināts, ka mūs — tādus, kādi mēs bijām atstājot savu zemi, mūsu dzimtene vairs savā klēpī neuzņems. Tādēļ mums jāpiegriež lielāka vērība tam, kas nav tikai pārejošs, bet ir pastāvīgs un mūžīgs. Mums skaidrāk jāsaredz mūsu galvenais dzīves mērķis un labāk jāizprot mūsu dzīves jēga. Pie labas gribas un mazas piepūles, neraugoties uz visām trimdas dzīves grūtībām, šo galveno mūsu dzīves problēmu atrisināšana ir viegli veicama, jo cilvēkam ir dotas prāta un prātošanas spējas, kuŗas mēs ļoti labi protam izmantot mūsu materiālās dzīves izveidošanai un personīgās labklājības sasniegšanai. Bet mēs atstājam novārtā mūžīgo dzīves problēmu pētīšanu, no kuŗām pilnīgi atkarīga arī visa mūsu laicīgā labklājība, saskaņa ar Kristus vārdiem: — Meklējiet vispirms Debesu Valstību un Dieva taisnību, viss pārējais jums tiks dots.

Mūsu dzimtenes posts skaidri liecina, ka materiālu vērtību krājumiem

(Turpinājums 6. lpp.)

Nezūdama vertība

Leonīds Breikšs. Svēts mantojums. Kursa, 1950.

Būs jau vairāk nekā deviņi gadi, kopš latviešu tautai bojāeviku vara nolaupīja jauno dzejnieku Leonīdu Breikšu, aizvedot viņu uz Sibiriju. Latviešu literatūrā viņš ienāk ts. labā novirziena kopā ar Alfonu Franci, A. Birzmalnieku, A. Broci uc. Netiekdamies jaunu apvāršņu vai ideju, bet palikdams uzticīgs vecajām formām un tradicijām, kā arī skolotdamies pie pašu mājas meistariem Plūdoņa, Virzas, dzejnieks sāk laust pats savu ceļu.

Ja mīlestības, dabas un pārējos lirikas novados Breikšs nepaspēja radīt darbus, kas ilgāki turēstos tautas atmiņā, tad patriotiskajā lirikā viņš tomēr kļuvis neaizmirstams ar divi dzejoļiem: Himna (Svēts mantojums) un Latviešu tieība. Sevišķi par pirmo var teikt: to šodien trimdinieks kā nezūdāmu vērtību liek tūdaļ aiz Tautas lūgšanu. Tādēļ jauks bijis Kursas nodoms Lāčplēša un valsts proklamēšanas svētku atceres gadījumā izdot Leonīda Breikša patriotisko dzejoļu izlasi.

Tajā, bez jau minētiem, ir vēl spēcīgi uzrakstītā balāde Virsaiša jaudis, himniskā Lūgšana, dzidri saulainā Dziesmu Daugava u. c.

J. R. ievadvārdos parādīta dzejnieka ietekme uz prezidentu K. Ulmani, kas diezin vai ciltādi literatūras pētniekiem nebūtu aizgājis secen.

Krājums iesiets, ar Juŗa Soikāna grafikām. Kur pukstēs latviešu patriota sirds — atradīsies arī Svēts mantojums.

J. Sudrabiņš

Selonija 70 gados

(1880 — 24. XI — 1950)

Ieejot astotajā gadu desmitā, 24. novembrī Selonijas saimes piederīgie, visā pasaulē, dziļā godbijībā piemin savus dibinātājus, kas, pazidami korporāciju idejas nozīmi latvju akadēmiskās jaunatnes audzināšanā, dibināja Seloniju.

Selonijas sākums meklējams Puriņu Klāva 1878. g. dibinātajā Draugu pulciņā. Līdz 1880. g. Rīgā nebija nevienas latviešu studentu organizācijas. Latviešu studenti varēja iestāties vienīgi sveštautiešu, parasti vācu korporācijās, kur, protams, jutās sveši. Centienus nodibināt latviešu korporāciju arī atzina vai visi mūsu toreizējās inteligences pārstāvji, sākot ar sirmo B. Dīriķi un beidzot ar enerģisko Latviešu biedrības priekšnieku Kr. Kalniņu, un labprāt atbalstīja šos studentu centienus. Biedru skaitam Draugu pulciņā vairojoties, nolēma dibināt latviešu korporāciju ar nosaukumu Selonija — pēc senās, brīvās latviešu sēļu cilts. 1880. g. 24. novembrī, ko uzskata par oficiālo dibināšanas dienu, 25 jaunās Selonijas locekļi parakstīja pirmo iesniegumu uzņemšanai. Saržēto konventā pie Rīgas Politechnikuma, kuŗa tiesības, pienākumi un funkcijas bija principā tās pašas, kas vēlākajam Prezidiju konventam pie Latvijas Universitātes. Bet tā kā noteikšana Saržēto konventā bija 3 vācu korporācijām, Selonijas iesniegumu noraidīja, līdz ar ko Selonijai sākās 17 gadus ilgs cīņu un pārbaudījumu laikmets, kuŗā tika noraidīti pavisam desmit Selonijas iesniegumi. Šo cīņu pamatā no vienas puses bija nolūks panākt latviešu studentu atzīšanu par līdztiesīgiem, no otras puses — vāciešos nemitīgi augošā neapmierinātība ar visu, kas īpatnēji latvisks.

1897. g. sept. kopā ar 10 citiem studentiem Selonijā iestājās Jānis Poruks. Dzejnieks bieži uzkavējās studējošās jaunatnes vidū, kas viņam labprāt uzticējās, jo Poruks mācīja jaunatni „Tā iet, ka zieds nesamīt, Tā stāvēt, ka nevienam ceļā".

Beidzot pēc vienpadsmitā iesnieguma Selonija apstiprināja kā pilntiesīgu korporāciju 1897. g. 24. novembrī. Krasais latvietības cīņu posms ar vāciešiem bija noslēgts. Selonija varēja turpināt pasākto ceļu mierīgākā atmosfērā, audzinot savus locekļus nacionālā garā un veidojot tos par krietniem vīriem, kas gatavi kalpot savas dzimtenes zelšanai. Daudzi seloņi, atstājot Alma Mater sienas, politisku iemeslu dēļ nevarēja dabūt nodarbošanos dzimtenē, un tiem bija jāmeklē darba lauks svešumā, sevišķi lielās Krievijas dažādos novados, kur ar savām zināšanām un enerģiju tie prata iegūt cieņu latviešu vārdam. Šajā laikā sevišķi izcēlās agronoms Jānis Bisenieks, kļūstot par liela vēriena saimniecisku darbinieku, latviešu senatnes pētniecības un mākslas veicinātāju.

Pienāca 1914. gads — uzliesmoja I Pasaules karš, sākās bēgļu laikmets. Selonija nodeva savas telpas Rīgā Kurzemes bēgļiem. 1915. g. rudenī Rīgas Politechnisko Institūtu evakuēja uz Maskavu, un, kaut arī tikai nelielai komilitonu daļai bija iespējams pārcelties uz turieni, līdzi devās arī Selonijas Konvents. Maskavā bija iespējams darboties līdz 1917. g. revolūcijai. Selonijas mūžā pirmo reiz trimdā pavaditais laiks pierādīja, ka korporācijai ar tai īpatnējo garu un tradicijām piemīt vienojošs spēks, kas visspilgtāk parādās taisni nedienās.

1918. gada sākumā Krievijā izkaisītie latvieši sāka plūst atpakaļ uz okupēto dzimteni. Kad tā paša gada rudenī Politechnikuma vietā vācu okupācijas vara atvēra Baltische Technische Hochschule, jau diezgan daudz seloņu bija sabraukuši Rīgā, lai turpinātu pārtrauktās studijas.

1918. g. 18. novembrī, Latvijas valsts proklamēšanas svinīgajā aktā Nacionālā teātrī piedalījās visa Selonijas saime, ko tajā pat dienā sasauktais Konvents nolēma atzīmēt protokolos. Konvents tūlīt pieslējās Pagaidu valdībai. Nākošajā dienā Selonijas krustdēli uzvilka jaunās Latvijas karogus pie Baltische Technische Hochschule ieejas. Latvijas valsts pretinieku aprindās tas sacēla protestu vētru. Karogus aizkārt tomēr neviens neiedrošinājās, un kad tie trīs dienas bija brīvi plīvojuši, tie paši krustdēli tos atkal noņēma.

Drīz vien seloņiem bija atkal jāmet studijas pie malas, lai ietu sargāt savu tēvu zemi. 29. novembrī Selonijas ģenerālsapulce vienbalsīgi nolēma, ka visiem Konventa locekļiem kā arī krustdēliem obligāti jāiestājas Latvijas armijā, lai aizstāvētu iegūtās tiesības un neatkarīgo Latvijas valsti. Kopā ar Talaviju, pieņēmusi līdzīgu lēmumu, nodibināt atsevišķu kaujas vienību, kam savu piekrišanu deva apsardzības ministrs. Tā 20. decembrī nodibināja Atsevišķo studentu rotu, kuŗā iestājās arī citu latviešu korporāciju — Lettonijas, Lettgallijas un Frat. Letticas locekļi. Par Rotas komandieri izraudzīja Selonijas krustdēlu Nikolaju Grundmani, kas savu varonību jau bija pierādījis latviešu strēlnieku cīņās.

1919. g. 2. janvārī atkāpjoties no Rīgas, rotas sastāvā jau bija pāri par 200 karavīru. 3. martā Studentu rota sāka pretuzbrukumu pāri Ventai. 6. marta agrā rītā sekmīgi uzbrūkot Saldus virzienā, pie Airītēm kļūmīgajā kaujā varoņa nāvē krita pulkv. Kalpaks un kapt. Grundmanis, pēc kam studentu rotas vadību pārņēma Selonijas komilitons Galindoņa.

Kad Brīvības karam beidzoties studentu rota mājās atgriezās, no 52 rotas karaviriem — seloņiem 40 bija izpelnījušies augstāko varonības zīmi — Lāčplēša kara ordeni.

Latvijas neatkarības laikā seloņu saime veltīja visus spēkus, lai vairotu tautas garīgās un materiālās vērtības. Selonijas filistri bija valdību locekļi. Jāmin Spr. Paegle — 1. kabineta tirdzn.-rūpn. ministrs; Ringolds Kalnings — finanču ministrs; Jānis Pauļuks — ministru prezidents; Bernhards Einbergs — satiksmes ministrs; Ludvigs Ēķis — finanču ministrs.

Pie Selonijas saimes piederēja Universitātes profesori: Rob. Ādamsons, Aleks. Bankins, M. Bīmanis (rektors), E. Birkhāns, Ed. Cizarēvičs, J. Cizarēvičs, J. Kārkliņš, E. Laube (prorektors), E. Leimanis, K. Rezevskis, J. Vītols, V. Vītols (prorektors), P. Zilīte un A. Zaggers.

Daudz seloņu uzticēgi veica tiem uzliktos pienākumus valsts un armijas dienestā kā arī sabiedriskā laukā.

Mūsu tautai naidīgā vara austrumos nespēja ilgi noraudzīties uz brīvības vēsmās krāšņi uzziedējušo Latviju. 1940. g. iebrucēju vara tiecās pēc mūsu tautas dēliem — 77 seloņiem bija lemts iet kopējo tautas mocekļu ceļu. Daudzi no tiem tika noslepkavoti jau Latvijā.

Kad 1944. g. austrumu iebrucēji no jauna sāka postīt mūsu zemi, Selonijai bija jādodas otreiz trimdā. Neviena no okupācijas varām nepaspēja salauzt Selonijas vitālos spēkus, un Vācijā Selonija atjaunoja savu darbību.

A. K.

Neatlaidīgais polis vai amerikāniska saruna

Mēs stāvējām Ņujorkas augstākā debesskrāpja — Empire State Building — novērošanas platformā, un kāds teica: „Neviens vairs nav nolecis no šejienes, kopš viņi uzrīkojuši šos augstos tīklus."

Poļu gleznotājs mūsu pulciņā piemetināja: „Slepkavība ir interesantāka lieta nekā pašnāvība. Ja jums ir noziegums, tad jums ir arī vainīgais un beigtais, jaunā cilvēka fotogrāfija starp diviem detektīviem šu brīdī pēc tam, kad viņš kādu nošāvis. Bet ja nav līka, tad slepkavība nozīmē tikai kāda cilvēka pazušanu. No otras puses, es zinu kādu slepkavības gadījumu ar pieci tūkstoti liķiem, bet nespēju nevienu par to ieinteresēt."

„Jūs esat gleznotājs," kāds teica. „Kādēļ gan neviens negleznо Ņujorku, bet visi glezno Parīzi?"

„Tiesa," polis turpināja. „ka šie cilvēki nomira neistā laikā, — tie bija kara gūstekņi, un viņiem, kā zinat, nebija citas izvēles. Viņi bija tikai gūstekņi, kuŗu tēvi'a bija sakauta, divkārt okupēta. Viņ m vairs nebija savas zemes, nedz valdības, kas tos aizstāvētu, vienīgi kāda komiteja Londonā, trimdas valdība. Bet trimdas valdībām nav tiesību, nedz iespēju par kaut ko nopietni iestāties. Viņiem bija jāmirst tādā laikā, kad vienīgi krievi varēja noteikt par viņu dzīvību vai nāvi. Krievi nolēma, ka tiem jāmirst. Krievi nogalināja pieci tūkstoši poļu virsnieku ar šāvienu pakausī un sakrāva tos kaudzēs masu kapos Katinā."

„Tas bija sen atpakaļ," kāds teica. „Jūsu zemes vēsture ir ļoti sena vēsture. Mans tēvs ļoti apbrīnoja Mickevicu un Paderevski, tāpat Pulaski. Pulaska dienā vienmēr notiek parāde Piektajā avenijā. Esmu redzējis poļu parādi. Daudz priesteru. un kungi ketavejos un cilindros, taču vislabāk man patik jaukie mazie bērni poļu tautiskajos tērpos."

„Šie pieci tūkstoši poļu virsnieku," polis turpināja, „bija krievu gūstekņi, jo, kad Hitlers sakāva poļu armiju, krievi iebruka Polijā, lai to atkal sadalītu — pa vecam paradumam — un ievietoja 250 tūkstošus poļu koncentrācijas nometnēs. Trijās šādās nometnēs bija tikai virsnieki — Starobeļskā, Kozielskā un Ostaškovā bija ap 15.000 virsnieku. Desmit tūkstoši pazuda bez pēdām, bet pārējos piecus tūkstošus atrada 1943. gadā — Katinas masu kapos."

„Amerikā ir daudz slavenu poļu," kāds teica. „Laušanās čempions Stanislavs Sbisko, piemēram. Notre Dame bezbolistiem daudziem ir poļu vārdi."

„Nelaime ir tā, ka viņus atrada vācieši. Vācu slepkavas sastādīja kpmisiju, kas ziņoja, ka krievu slepkavas nogalinājuši Katinas poļus. Bija arī daudz darīšanu ar vēstuļu datumiem, ko atrada mirušo kabatās un kas liecināja, ka tie miruši, pirms vācieši sasniedza Katinu. Bet 1943. gadā bija pārāk agri un pārāk neērti ticēt krievu noziedzībai. Tagad, 1950. gadā, tas ir pārāk viegli, pārāk ērti, un — par vēlu."

Poļu gleznotājs vēroja, kā kuģis Queen Elizabeth lēnām ienāca līci. Kāds teica: „Vai jums zināms, ka pirmā poļu pasaudze, kas dzimst Amerikā, ir par sprīdi garāka nekā viņu vecāki?"

„Pēc simts piecdesmit gadu sadalīšanas," polis teica, „mūsu zeme bija brīva. No 1918. līdz 1939. gadam."

—r—

Konstance Milpetere

Grahama Grina elle

Lasot Grahama Grina, tagadnes lielākā angļu kaloļu rakstnieka darbus, nagribot jādomā par polemikām mūsu laikrakstos, jādomā par daļu mūsu sabiedrības, kas nevar sagaidīt mūsu stāvokļim piemērotus ideoloģiski vēlamus prozas darbus.

Kura puse lai uzņemas vainu? Šķiet, vecā patiesība nemainīgies: rakstos atspoguļojas tautas dvēsele; cilvēku never izdomāt. Ja au literatūrā visā kopumā ir kas mainījies, tad jāpiekrīt, ka arī mūsu būtībā ir kaut kas mainījies kopš tā laika, kad Apsīšu Jēkabs, Purapuķe uc. rakstīja savus lauku patriarchalismu klāpja sargātos tikumus un centīgos zemniekus. Bet laika maiņās, maiņās cilvēka, un vakardiena dod vietu šodienai un šodiena jau no pašа rīta likumo vai skumst par savu aizsteigšanu.

Vai mūsu trimdinieki dzīvodami pašā Eiropas sirdī nejūt, ka mēs neveram atdalīties vai aizbēgt no šī kontinenta un līdz ar to no otrā pasaules karā radušamies tā, sudušo ģenerācijas mīlības domām, izmisuma? Tas nav raksturīgi mums vien. Visos kontinentos ir vieni un tie paši simptomi, un rakstnieki savos darbos meklē un min šo pārmaiņu cēloņus.

Dostojevska Brāļos Karamazovos Lietinkvistora monologā ir kāda doma, kas var derēt par ceļa zīmi šais meklējumos: Lietinkvistors saka: „Pasaulē ir tikai trīs spēki, kas spēj uzvarēt un saistīt (savaldīt, — tulk.) cilvēka sirdsapziņu. Šie trīs spēki ir brīnums, noslēpums un autoritāte."

Brīnumu un noslēpumu padzina renesanse. Ir palikusi tikai autoritāte — vara — cilvēks pats. Nu viņa uzmanība pievērsta cilvēkam. Viņā skatās savi vērīgi, dziļi, dziļāk nekā tad, kad pār viņu kā gādīgas mātes rokas noklājās brīnums un noslēpums. Bet cilvēks vēl joprojām nespēj iztikt ar sevi vien. Viņš meklē sevī nekustīgo asi, meklē mieru un saskaņu sevī bez brīnuma un noslēpuma ģēdzdalības. Un rakņādamies sevī, viņš ceļ dienas gaismā dažāt nemaņāmā guloša sēru, to atkalināšanas un pātagošanas, tomēr cerībā uz šķīstību. Tas ir moku pilns laikmets, tā ir elle, kuŗā cilvēks pats, savu prātu aziņādams, sevi iemetis. Tā ir individuālisma elle, kuŗas vārtus varbūt var atvērt vai nu baismīga katastrofa vai brīnums, kad baložiņa ar eļļas koka zaru nesīs vēsti par plūdu briesmu mitēšanos.

Bet iekšas miera baložiņa tērvietes sadegušo namu pelēkumā, cilvēki skatās savus izmocītos atšķirus autoru grāmatās, sirreālistu baismīgajās ķekatās un mūzikas sētaniski kroplajos topos.

Lai atļautu lasītājus iepazīstināt ar Grahama Grina darbu vadmotīviem, par kuŗiem vācu literāts H. Cōrers (H. Bohrer) uzrakstījis nopietnus un vērā ņemamus vārdus: „Renesanses atņēma cilvēkam debesis, bet ellī tā atstāja. Tā sacīja viņam, ka Dievs esot miris, bet velnam tā lāva dzīvot. Divas gadu simtenes ilgi — 15. un 17. — tiešu velnam bija pilnīga neķā ticība Dievam, un tā pasaule tikai pēc tam, kad cilvēks bija pasīpēs savas civilizācijas čaulā. Aiz durvīm palika Dieva un velna, bet iekšpusē, savā paša pasaulē cilvēks baudīja drošību.

Tā tas bija līdz vakardienai. Šodien vairs tā nav. Kas ir noticis starp vakardienu un šodienu? Civilizācijas čaula ir iebrukusi un aprakusi šo drošību — sekuritāti sem sevis. Cilvēks sēž un sūdības drupām. Un tas, kas 19. g. s. likā sevi nojaust kā nepatiku un melanholiju, kā garlaicību un grūtsirdību un jau līdzajos garos — Kirkegardā, Dostojevskī un Nīčē izpaudās kā ticības un tukduma izmisums, — tas tagad 20. g. s. atklājās kā sātana pasaule (Bernanoss), kā slēgta nolādēto sabiedrība (Sartrs), kā Grahama Grina elle.

Vispirms mēs esam pārvarējuši debesis un tad elli. Tagad, kad kustība sāk kļūt atpakaļejoša un renesanse nocraidrojas kā maldi, elle atkal izmirst, un cilvēks no savas alas izmisis raugās uz augšu, vai arī debesis jau nekļūst redzamas? Šķiras ir starp mums un mūsos un valda tumsības pasauli. Bet kur ir Dievs?

Tumsības pasaule un jautājums par Dieva ir Grahama Grina pasaule. „Un tā nāca tieība," viņš raksta darbā Iella bez likuma, runādams pats par sevi un savu jaunību, „bezvēcīga, bez dogmas, bez kas, kas bija pāri kritiena trakumam, kaut kas, kas bija saviensts ar varu, nežēlību un launo no vispus robežas. Sāka ticēt debesīm, jo ticēja ellei, tamēr ilgi tā bija tikai elle, par ko skaidā mērā varēja rast zināmus priekšstatus, tur bija ar koka dienām viena no otras atdalītas nodaļas, kuŗās nekad nebija pilnīga miera; labierīcības bez aizbildņa: „Kāds neīdīdūe sava ļielā skaita dēļ ir sapiesti kopā savā laumiņā ļielumā . . ."

Ar Hemingveju un tiem, kas gāja kopā ar viņu, uz literatūras akstuves nāca „pazudušā" ģenerācija, kas reālajā nīcību un tukšumu, bet palika tās priekšā stāvam, gribēja to pārciest un veidot. Pie tās piederēja arī eksistenciālisti, kas gribēja pastāvēt, beznoķā brīvi lēmumiem. Tie ir humānisma pēdējie celajotāji brunīnieki; ideālisti cinīku maskās. Un kad šami izniīcinās, drupas nevis beznolīgo: „Jūs nepazīstat pasaules lielumu," saka citi, kas nāk no kristīgās ticības vai ir atradūši ceļu un to atpakaļ: Eliots, Vo, Audens, Grins un vecākie Francijā: Bernanoss un Moriaks. „Jūs nepazīstat ellī. Mēs esam negļābjami pazudūši un nolādēti. Nav vairs nekādas izejas. Cilvēks vairs nespēj nekā darīt. Viņš var cerēt vairs vienīgi uz šķīstību."

Lai nāk mana valstība! Kopš t. g. s. cilvēks veido cilvēka valstību, bet no tās ir izņākusi elle. Šinī ellē dzīvo cilvēki. Kādi cilvēki? Nu, tie ap mums, blakus mums, mēs paši: neliešķi un nošķiesteni, laupī un samaitāti. Šinī ellē dzīvo arī kristieši: Kādi kristieši? Nu, tie ap mums, mums līdzās; un, varbūt, mēs paši: vāji un bezpalīgi, nošķiesteni un paģirnieki. Viņi nav labāki par pārējiem, tīpēc tie ir cilvēki kā pārējie, jo viņi ir izpostījuši gara pirmdzimtos. Tur ir dagvina priesteris no Die Kraft und die Herrlichkeit. Tur ir arī majors Skobijs no Des Harz aller Dinge. Tielgi cilvēki, un tomēr bezspēcīgi pretoties ellei kristīešumiem. Veina tīklos sapinušies un viņa lamatās notverti. Tikai ar vienu starpību: ko cits izdara vēlāk izjustā bezvainas sajūtā, kuŗā cilvēks pazaudējis katru grēka nojēgu, viņi to dara skaidri apzinoties, ka tas ir grēks, kas notiek. Pasaulē spēkus un kārtība nenāk no kristīešiem, jo tie paši vairs nestāv spēkā un kārtībā.

Bet tas nav Grahama Grina pēdējais vārds! Pār šo tumsības pasauli velda ļaļastības valstība, neaizkarta un pagrenama. Pēc viņas noslēpumainajiem lēmumiem tiek rīkoti un iniestoti cilvēki, kas paši ir elles iemītnieki. Nerodamo pavedienu priekšā, pie kuŗiem viņa nostrauma karājas, tā kļūst alegoriska un caurredzama, un liek nojaust kādu citu, pārpasaulīgu īstenību, kas tāpat kā līdz šim dzīvo un darbojas savā neizdibināmībā. Lai nāk mana valstība, manas prātā lai notiek — tā ir elle, kuŗā šo cilvēki dzīvo, tā ir mūsu ikdienas pasaule, kuŗai mēs esam pielaikoti un piesāpēti. Lai nāk Tava valstība, Tavs prāts lai notiek, — tas ir neiztekstais, ar ko noņēdēsas katra Grahama Grina grāmata.

Grins ir katolis. Viņš ir konvertīts (pārgājējs no vienas ticības otrā), kā arī visi citi, kas patreiz veido katoliskās radikālo avangardu. Būtu bezgala interesanti izpētīt, kādēļ daļa protestantiskās inteligences konvertē, un kādēļ tai jākļūst par vienīgās svētlaimi dvēļas baznīcas radikālo elementu. Baznīcas, dogmatiskā, sakramentālā kārtība ir neapšaubāmi katoliska. Tā ir aizgrābta un tikusi mācīta, un tā ir it kā pievilcīga par pēveļu. Un tomēr tie ir protestanti, kas atkļūst aiz konvertējas mazēm. Jo viņi rīkto ap diviem tīri protestantiskiem elementiem: paslēpto Dievu un radikālo apziņas jautājumu.

Deus absconditus — paslēptais Lutera Dievs savā dzīvajā neizdibināmībā, par kuŗu rakstos teikts, ka ir draudzīgi kriet dzīvā Dieva rokās, — tas ir protestantiskā. Neviens „dzimis" katolis nenostāditu otrā vietā baznīcas šķīstības liekuļus, grēkūdzi, sakramentus un neapšaubāmo dievišķīgo iejaukšanos ecur baznīcas šķīstības iestādījumiem. Ar šo cietā sakarībā ir nesaudzīgais jautājums radikālisms, kas tiek novests līdz galējai bezizejas robežai. Tā ir draudzīgā apziņas nepieciešamība, kas vientuļā, kaila un pazudusi stāv Dieva priekšā. Un arī tas ir protestantiska. Vai šeit katoliskā pa konversijas apkārtceļu neiespiežas kāda reformācija? Šie konvertīti bēg no tikai pašai sevi balstītās evaņģēliskās ticības brīvības un neaizsargātības, bēg katoliskās pasaules noslēgtajā kārtībā, kuŗā viņi iegūst savu formu. Bet viņi ienes arī evaņģēlisko sirdsapziņu un paslēpto Dievu, un šie abi draud no iekšienes saplest tikko iegūto formu.

Modernā literatūra atkļūj veinu un ellī no jauna. Mēs esam ellē! — tas ir šartra lietišķi-cinišķais konstatējums. Bet viņa un eksistenciālistu elle ir slēgta telpa bez izejas. „Gaidiet," saka Garcins Īpelnerim slēgtā sabiedrībā Pie slēgtām durvīm, „es varu zvanīt kad es gribu, un jūsu pienākums ir nākt." — „Atklāti sakot tā ir," tas atbild, „bet zvanam ir savas kaprīzes. Viņš kaut kas aizkavas."

Mēs esam ellē! — tas ir arī Grahama Grina konstatējums. Bet viņš ir jau vienu soli tālāk. Pie viņa atklājas, ka arī elle ir padota Dieva neizdibināmajam lēmumam, ka nav dualisma Dieva un velna, debess un elles starpā, bet ka sātanam kā kritušam eņģelim ir piešķirts kāds uzdevums radības vidū. Šai ellei vēl ir kāda jēga — ticības jēga, un pats sātans kalpo dievišķai varai.

Pār cilvēku vēl nav kļuvis gals. Viņš vēl neredz debesis. Taisni otrādi: viņš vēl dziļāk raugās tumsības dziļumos. Bet kaut kur ir jau kas jauns un kāds cerību devējs. Cilvēks veselu pus gadu tūkstoti ir raudzījies tikai uz labo. Tāpēc jaunais aizlavījās viņam aiz muguras un pārvarēja to no mugurpuses. Tagad cilvēks ir apgriezies. Viņš ir apgriezies un redz jauno visā viņa dēmoniskajā majestātē un spēkā: tas ir nežēlīgs, bez izejas un izmisis. No kurienes viņš ņem spēku? Vai tas notiek tāpēc, ka tam aiz muguras ir labais, kas sācis viņu lēnām pārvērst?"

Ģverins Dūms

ZIEMEĻU GALĀ

(CEĻOJUMA PIEZĪMES)

II

Tātad mēs kratāmies ziemeļu virzienā. Dzīve ir izšķērdīga — rīta gaismas pilnā, īsā spridī jūs izdrāžatie cauri Taunusam, nepagūdami smadzenēs sagremot ainas, ko aprij acs. Lēzeni pakalni kā milzu viļņi — tik vērienīgi laikam elpo vienīgi okeāns; to zina tie, kas to zina. Meži. Arājs ar traktoru. Nolijušas dzelzceļsarga mājas ar slapju veļu vējā. Un lieli, pelēki, brīnum kustīgi mākoņi ar dzeltenām spraugām pa starpām, kur pavīdēt saules gaismai. Kaut kur pa vidu aizslīd Kasele, kaut kad ir Hanovera — vai nav vienalga? Smadzenes ir nogurušas, galva klanās, un miesas tirpst no piespiestās ērtības. Vai jūs to jau zināt, cik ļoti nogurdina stundām ilgs brauciens? Nogurums paralizē domas, nogurums sapludina ainas mechaniskā pirboņā, nogurums nokauj jūsos džentlmeni — lai taču viņa tiek pati galā ar savu koferi, ši kaulainā žagata, un kas tā vispār par iedomu, vadāt sev līdzi pusi iedzīves . . .

Kaut kad pēcpusdienā notiek dīvaina pārvērtība — Brēmene vairs nav tālu. Ir pamats pieņemt, ka gaisā tagad daudz vairāk joda, ka vējā dzenā veselīgus smagās eļļas izgarojumus, kas ceļas no skuju mežiem. Par autosugestiju tādās reizēs nedomā. Fakts ir tas, ka krūts atelpo vieglāk, galva noskaidrojas, un simpātiskā kundze ar smago koferi jums pretim smaidīdama piebilst: „Jūs labi izgulējāties . . .“

Tātad Brēmene. Pēc tam Oldenburga, kur tik vien iznāk laika, kā pārkāpt no viena vilciena otrā. Un beidzot pašā vakara krēslā jūs pametat vagonu dažas stacijas pirms pasaules gala — tur tālāk taču ejpo Ziemeļjūra — un ieejat aizmigušā valstībā ar miglu, kas noslāpē skaņas, ar gurdeniem namejiem un ielām, kur gluži kā caur samta priekškaru kaut kur tālu rībina riteņus slinks ogļu vezums ar kravu. Un smidzina neredzams, smalks mitrums. Labvakar, Farele!

Jums jāiet taisni uz priekšu, tad pa kreisi, līdz garām aptiekas sarkanajam krustam un vīnu veikala ugunīm nokļūstat Vēja alejā. Ejiet vienmērīgi un droši, ejiet tumšā un nezinā — vai tad dzīvē ir un bija citādi? Ar krustu un kausu Vēja alejā, kas aizved tumšā.

Jūs pavada lieli, cienījama slaiduma koki ar kuplām skuju galvām, no kurām pakāpšadamas krīt lāses. Tumsa, koki, lietus un tikko samanāma debess augšā liek jums kāpt svinīgi un rāmi kā gar kolonādi, aiz kuras jaušams templis. Un patiesi, jūs ieejat dziļā parkā, kam vienā pusē kapsēta, otrā atzibina tālu uguntiņu mirgas. Un kad beidzot esat galā un stāvat vārtu priekšā pie raibās caurlaides vindas, kas nošķir divas pasaules, — jums gribas aptaustīt savu pulsu, pārvilkt pirkstu pierei un pārliecināties, ka tā tiešām ir — jūs ieradušies. Nē, sāka jūsu vitālais, bezkaunīgais egoisms — es šeit esmu tikai ciemos, laiks nav vēl mani sagrauzis. Citreiz — pēc daudziem gadiem. Gan jau tas nāks.

Sirms, ūsains vārtu sargs jums noprasa — kas, kur, pie kā? Un tad jūs esat Fareles veco ļaužu mītnes pagalmā, tumšā, lietū un bez padoma, kā atrast īsto bloku, kā sameklēt nezināmās istabas numuru — jūs viegliprātīgi aizmirsāt to pajautāt.

Gaiss pilns miglas sīko čukstu — tie līst lejā no milzīgiem, baismīgiem augstumiem neizmērāmos krājumos — kā no pašas mūžības. Un kaut kur vēl augstāk un tālāk un tepat ap ēkām, pār pagalmu un visur, kur vien ejat, lodā viegls, neatlaidīgs vējoums. Tik pastāvīgs kā laika plūsma. Laiks ir šīs vietas lielā zīme. Tas savedis kopā, nokšķīris no pārējiem, izcēlis pāri citiem šos sirmos laudis. Savedis kopā un sapludinājis no malu malām Latvijas vēstures pavedienus, latviešu gara tradīcijas, atmiņas, sūrstošas dzīves rētas un palāvīgas nopūtas pret Lielo Nezināmo.

Kad gribas atcerēties aizgājušos laikus, jāņem rokās grāmata Latvija 20 gados. Vai jāgaida Enciklopēdijas vārdnīcas nākamā burtnīca. Bet es nezinu nevienas citas tādas grāmatas, kā šo liktenu un mūžu kamolu, kur personīgās dzīves pavedienos ieausts turpat gadu simtenis dzīvās latviešu pagātnes.

*

Te ir koris un lūgšanu telpa, lasītava un klubs, te notiek lekcijas un kino izrādes, te ir laipna un izdarīga vācu pārvalde, un pašu vēlēta komiteja. Un dzīva interese pašos iemītniekos par visu, kas atskalojas šurp no lielās dzīves. Un no šejienes tāpat ved pavedieni tālāk pasaulē, kā no jebkuras citas nometnes. Dažas sirmas dāmas nokļuvušas klosteros Francijā. „Neatkārtojiet mūsu kļūdas,“ raksta viena no viņām. „Mums noņēma visas personīgās mantas, mēs šūri strādājam un dienā saņemam tikai 2 stundas atpūtai.“ — „Mums iet labi,“ raksta cita sirma kundze no Holandes.

Un tāpat kā no jebkuras citas nometnes, arī no šejienes ved pavedieni pāri laikam mūžībā. Pašu koris un mācītājs izvada savus aizgājējus, uzlīmē sirmo ozolu un liepu rindas retinas, — vēstures, tradīciju un atmiņu mezgls raujas mazāks, vidējā un jaunā paaudze izklist vējos, notrūkdama kā lapa no zara, un . . .

„Kapu kalniņā, dzīves maliņā,“ tā nule skanējis kāds korālis, ar pūlēm celdamies pāri krustiem Vācijas rudens debesīs. Cits citam blakus te gul aizgājušie latviešu tēvi un mātes.

„Mēs ar dziesmām izvadām visus savus draugus,“ teicis salīcis zemnieks, savu zemo, dūdojošo basu vējā izdziedājis. „Bet kas pavadīs mūs, kad būsim visus izvadījuši?“

Kā ir ar latviešu teātri?

Zviedrijas PEN kluba pēdējā sarīkojumā F. Cielēns referēja par Latviešu drāmas attīstību.

Cielēna priekšlasījums bija pulcinājis nelielu saujiņu klausītājus, kā tas parasts PEN kluba sasīkojumos. Žēl, ka šiem interesantajiem vakariem Stokholmas latvieši velta tik maz ievērības. Klausītājos ar divi bijušajiem teātŗa direktoriem, trim redaktoriem, mūsdienu drāmas meistaru Mārtiņu Zīvertu un vairākiem dzejniekiem, debates pēc referāta izvērtās vētrainas. Cielēna apgalvojumam par mūsu drāmas milzīgajiem sasniegumiem nelielajā 75 g. posmā Mārtiņš Zīverts meta preti rūgto konstatējumu, ka mums vispār nemaz vēl nav savas latviskas drāmas — tikai mēģinājumi šai virzienā.

*

NF rīkotajā mirušā Zviedrijas karaļa Gustava V piemiņas aktā ar zviedru vieslem dzirdējām doc. Šica uzrunu, pēc tam prof. A. Švābes referātu, kas interesantā priekšnesumā cildināja mirušo karali kā visdemokratiskāko monarchu pasaulē. Filma par Gustava V viesošanos Rīgā izvadāja sanāksmes dalībniekus par sen neredzētajām Rīgas ielām, pēc tam Reitera koris atskaņoja karaļa iemīļoto Pūt, vējiņi, bet skaņu plates dzirdējām T. Ķeniņa godātgoto septetu.

Par izredzēm . . .

(Turpinājums no 5. lpp.)

nav paliekošas nozīmes. Tādēļ jāpiegriež lielāka vērība mūsu garīgās iekšējās dzīves izkopšanai, kas dibināta uz neapšaubāmiem kristīgu principu drošiem un stipriem pamatiem.

Atzīstot visaugstākās varas — Dieva autoritāti, un paļaujoties uz tās gādību, mums jāpiemērojas arī ar savu dzīvi tiem pamatprincipiem, kādus sludināja Kristus un kādus turpina sludināt Viņa dibinātā Baznīca. Tad tikai mēs varam droši cerēt, ka pārvarot visas trimdas dzīves grūtības, varēsim laimīgi atgriezties savā dzimtenē.

KULTŪRAS CHRONIKA

Alberts Kalme, kas priekš dažiem gadiem Zviedrijā izdeva grāmatu Padomju asinsdarbi Baltijā, tagad dzīvo ASV, un viņa jauno darbu Genocīds Baltijas valstīs pienēmis izdošanai apgāds Appleton Century-Crofts Ņujorkā. Tajā notīšloti Baltijas valstu likteņi no 1940. g. līdz šai dienai. Autora stāstījums papildināts ar ārstniecinieku ziņojumiem un dokumentiem.

Mākslinieks Ed. Dzenis atklājis savu darbu izstādi Linčēpingā, Zviedrijā.

Reitera koris, kas pašreiz atrodas koncertceļojumā Norvēģijā, pēc atgriešanās programmu atkārtos 3. decembrī Stokholmas koncertu namā.

Melburnas latviešu teātris sagatavo J. Akurātera lugu Priecīgais saimnieks. Izrāde paredzēta decembrī. Domāts arī par M. Zīverta Divkaujas atkārtojumu.

Brisbenas latv. b-bas drāmatiskā kopa iestudē Blaumaņa Skroderdienas Silmačos. Pirmizrāde paredzēta 1. janvārī.

Par svešiem tirgiem, policistiem, cipresēm un atgriešanos zem apsnigušām ābelēm

CEĻOJUMA IMPRESIJAS STARP ŠVEICI UN ITALIJU

Bija padomā ceļojums. Brīvs laiks, 100 DM kabatā un galvā pāris ārzemju studentu adreses. Lai gādātu vīzu, vajadzēja mazas kombinācijas un pazīšanās un mazliet laimes. Lai sastādītu maršrutu — mazliet ģeogrāfijas zināšanu, bet kad Milānas doma pakājē klāstīju savus plānus neapolitāņiem, kas neprata nevienu no tām valodām, ko es zināju, konstatēju, ka arī latīņu valodu der vienmēr turēt svaigu.

Metodes, ko dod Bedekera pamācības, kā skatīt svešas zemes, ir dažādas, bet manam plānajam makam nederēja neviena no tām. Ceļojumu biroju bezmaksas informācijas un pilsētu plāni jau vilcienos rādīja nākamo pētīšanas objektu. Stacijās ķēru pirmos iespaidus.

Milāna. Tās pompēzā, lielīgā, Musolini laikā atjaunotā celtniecība rāda šīs pilsētas banku, tirgotāju un rūpnieku pasauli. Grandiozās kāpnēs nodriskāti stāvi likpājās pēc cigarešu galiem — pirmā pazīme Italijas pretstatiem. Turpat pie stacijas pirmās lielpilsētas pazīmes — reklāmu plakāti zobu pastai, kino uc. Vai esat ievērojuši, cik labi katras zemes plakāti izsaka iedzīvotāju mentālitāti? Šveices plakātos redzēsit lielas, veselīgas bērnu galvas, veidotas reālā fotografiju garā. Bērni ēd, dzer, tīra zobus. Italijas plakātos tās ir atkailinātas jaunavas, kas mazgājas šamponos, jaunekļi baltiem zobiem un uguniģiem skatieniem.

Nākamais, ko uztver acs, ir policists. Šis vīrs, kura uzdevums ir kārtības regulēšana, ir savā vidē daudz nozīmīgāka persona nekā tas pirmā brīdī izliekas. Ceļotājs, viņā redz paša pilsētas galvas simbolu. Milānas kārtības sargiem ir tumši pelēki tērpi, Florences — baložu krāsā, Romā melni, baltām aprocēm un spožām bruņenēm. Neapolē viņi atgādina spēļu zaldātiņus. Un ja jūs drusku ilgāk tos pavērojat, katrā žestā un katrā skatā atklāsies attiecīgās pilsētas ļaužu paradumi un attieksmes. Romas kārtības sarga mājienam klausa auto zimti, autobusi un tramvaji, bet gājēji šķērso ielas pēc patikas, uz mājieniem nemaz nepametot acis. Neapoles ielu dinamisko plūsmu var apturēt tikai policista rēciens, bet Florencē viss norit elegantā dižciltībā. Tikai Venēcijā velti meklēt pēc šī dižā vīra; te nav ne auto, ne tramvaju.

Tirgi, tā ir katras pilsētas „visdzīvākā dzīve“. Kāds pretstats Šveices kārtībai un solidumam, kur puķu un augļu tirgū katrs ziedu puškis aprasināts un katrai augļu kastei apkārt celofans — ir Italijas tirdziņš raksturīgajā „pjacā“ (laukumā) ar pusaudžiem, kas skrien kātram gājējam klāt un rausta tos aiz sterbelēm, ar juku jukām salikto skatāmo, ēdamo un valkājamo bagāžu.

Romā pašreiz ceļ modernu staciju, kas jau tagad rāda brīniškīgu līniju harmoniju 20. g. s. materiālā — stiklā. Stacija solās būt viena vienīga Italijas saules uztvērēja halle un Romas greznās elegances paraugs, kamēr Florences nesen celtā ir zema un plakana, pielāgota šīs pilsētas celtņu renesanses stilam un pauž dižciltīgu mieru.

Svētceļotājs šogad ir izredzēts un gaidīts viesis Italijā. Katrā stacijā ir iekārtota „Comitato Santo Anno“, kur pat beznaudnieks var saņemt labus padomus. Der naktis pavadīt klosteros, der zināt, ka vislētāk var paēst, ja aiziet uz katoļu „mensu“, der zināt, ka itaļi nemēdz uz ielas, mūzejos vai tramvajos ēst līdzpaņemtas maizītes vai augļus, kā tas parasts citās zemēs, ziemeļos. Bet ja jums ir kādas itaļu adreses un viskautrīgākais smaids — dodieties droši turp — itālis jūs apskaus un runās kaut ko tik sirsnīgi un skaisti, ka jūs, ne vārda italiski neprotot, sapratīsat, ka esat gaidīts viesis. Jūs ēdīsat „špageti“, „pastašote“, dzersat vīnu un teiksat: „Multa gracie“. Bet jūsu acis maldīsies pa telpu brīnoties par to gaumes izjūtu, ar kādu iekārtota katra itaļu māja. Tai nav ne šveiciešu tīrības, ne vāciešu spodrības, tā nav arī uzposta, bet kaut vai krāsu saskaņa mēbeļu novietojumā un svētbildēs pie sienām liek jaust, ka šie laudis ir pieraduši dzīvot lielu mākslas darbu ēnā.

Un tā es gāju, skatīju, klausījos jutu veselas 15 dienas — Romu, Milānu, Venēciju, Florenci, Pompejas.

No sava ceļojuma sapņa pamodos, kad vilcienā ausa diena. Vagonā pēdēja sievas ar adīkļiem rokās, viri laiža laikrakstus, un mazi zēni šķirstīja bilžu grāmatas. Tā bija cita pasaule — vakari, ziemeļi, ar skarbu darbu un cenšanos. Kā reljefā vēl redzēju sava gara acu priekšā Itāliju — svētdienīgu un vieglu, dienvidu saules apmirdzētu un siltu. Kad pienāca vakars, izkāpu no vilciena, un bija sniegs. Gaiša nakts un suņu rejas. Es gāju pa platu ceļu starp apsnigušām ābelēm, un aiz tām tumsā zuda cipresu gotiskās galotnes. Bet tad es sadzirdēju kādas skaņas. Pa tumsu nāca divi latviešu zēni no bēgļu nometnes un sarunājās. Un man likās, ka es atgriežos mājās.

V. Grotāne

Ingrida Vīksna

Mums jābeidzas jūrā

ROMĀNS

(27. turpinājums)

„Jā, varbūt jau šovakar, ja izdosies sameklēt kādu mašīnu, kas mani paņem līdz. Man ir varenas komandējuma apliecības.“

„Žēl,“ Deksnis teica nopietni, „ja jūs paliktu šeit, varbūt es jums varētu palīdzēt. Tas ir slikti, ja kāds ir tik viens un nosukumis.“

„Man neviens nevar palīdzēt — vismaz pagaidām nē,“ Dagnija teica cieti. „Kamēr es nosvinēšu savas klusās bēres.“

„Nesakiet tā! Vēl ilgi viss nav zaudēts. Vēl iespēju ir daudz, un visjaunākā gadījumā jūsu vecāki varbūt ir palikuši krievu pusē.“

„Vai tas nav vēl jaunāki nekā nāve?“

„Ai, nē! Kamēr vēl elpo, allaž paliek kāda cerība. To jums būtu jāzina vislabāk.“

„Bet es zinu arī to, ka kādreiz ir labāk, ja ātrāk pienāk pēdējais elpas vilciens.“

„Jūsu runāšana ir briesmīga,“ Deksnis grozīja galvu un viņam gribējās sapurināt un pamodināt Dagniju, lai tā atjēgtos no savas bezcerības. Bet viņš savaldījās un sojoja tai tālāk blakus gar plūdmali, kur mitrajās smiltīs īsu mirkli iezīmējas viņu soļi, bet jau pēc brīža izzuda un ierāvās tumši dzeltenajā paklājā.

Jūra bija draudīgi mierīga, un platie, lēzenie viļņi šūpojās apvaldītā spēkā. Krastam tie pieskalojās ar klusu, dziļu guldzienu, un tikai gar moļu akmeņiem dziļāk jūrā plīsa baltas, šļakstīgas putas.

„Vai iesim turp?“ jautāja Deksnis, kad viņi bija aizsnieguši moļa galu.

„Jā,“ Dagnija palocīja galvu.

Kad izbeidzās gludā laipa, viņi lēkādami pa akmeņiem virzījās aizvien dziļāk jūrā, un dažbrīd viņu sejās iešļācās sāļi ūdens pilieni.

„Jums nav bail?“ Deksnis iejautājās, vērodams, cik veikli un pārdroši Dagnija lēkāja no vienas akmens radzes uz otru, nebēdādama par tumšo dziļumu visapkārt.

„Nē!“

„Bet jūs varat izslīdēt un iegāzties jūrā.“

„Kas par to?“

„Nerunājiet tā! Labāk skatāties, ar kādu skaistu un varenu spēku viļņi gāžas pret moli.“

„Lai ierautu mūs dzelmē.“

„Rimstieties!“ Juris strauji apstājās un satvēra Dagniju aiz pleciem. Viņš to sapurināja kā nogrēkojušos skolas skuķi, un tad saudzīgi palaida vajā. „Piedodiet — es laikam jūs nobiedēju. Bet es gribēju jūs atmodināt — jūs runājat visu laiku kā ļaunā murgā. Mēs taču dzīvojam!“

„Nē, es nebīstos tik drīz. Bet jūs nejauki saspiedāt manus plecus. Kas jums par briesmīgām rokām!“

„Briesmīgas?“ Deksnis nelaimīgs pacēla savas plaukstas un ilgi tās pētīja, it kā ieraudzījis īsti pirmo reiz. „Briesmīgas?“ viņš atkārtoja, „žēl! Un es gandrīz vēlējos būs maigs.“

Dagnija iesmējās: „Varbūt jūs to saucat pat par glāstu?“ un viņa pacēla acis, lai paskatītos Dekšņa sejā, bet pēkšņā samulsumā novērsās, jo Juris savādi kluss un nekustīgs raudzījās viņā, it kā viņš tikko būtu saņēmis sitienu, un viņa acis bija ieguvušas gluži citādu izteiksmi nekā vēl pirms brīža uz ielas.

„Par glāstu?“ Deksnis domīgs atkārtoja Dagnijas vārdus. „Nē, ne gluži tā. — Bet varbūt es mācētu arī tā jūs noglāstīt, ka jūs neteiktu, ka esmu briesmīgs. Šodien es to dzirdu pirmo reizi.“

„Es domāju, mēs varētu sākt soļot atpakaļ,“ Dagnija pēkšņi novērsa seju un pagriezās uz krasta pusi. „Drīz sāks satumst.“

Strauji un nesavaldīgi, gandrīz tiši meklēdama platākās spraugas un stāvākās akmens šķautnes, Dagnija steidzās atpakaļ uz malu, un Jurim bija stingri jāpiespiežas, lai tiktu līdz un reizē arī uzmanītu viņas neapdomīgos lēcienus.

Nonākuši uz droša un gluda ceļa, viņi klusēdami sāka soļot uz pilsētas pusi, Dagnija pus soli pa priekšu, Deksnis cieši aiz viņas, un Dagnijas mati, vējā purinādamies, gandrīz pieskārās viņa sejai.

Kaut kas bija izjaucis viņu brīvo un draudzīgo sarunu, un lai kā Juris pūlējās atrast kādu mierīgu, labu vārdu, viņš nevarēja salauzt klusumu. Daži muļķīgi, nepārdomāti teikumi bija iegāzuši viņus tumšā, un nu tie vairs nezināja, uz kurieni gāja ceļš, kas tos izvedīs atkal dienas gaismā. Rāpjoties stāvajā kāpā, Deksnis viegli atbalstīja Dagnijas elkoni, un viņa nevairījās. Viņš juta savā plaukstā stingru, šauru roku, un neatlaida to vairs arī uz ielas.

Uzmetis acis pulkstenim, Deksnis pamanīja, ka ir jau tuvu sešiem, bet viņam nebija vairs nekādas vēlēšanās iet kopā ar Gaigalu pie Skudras.

„Uz kuru pusi jūs dosities? Vai es drīkstu jūs pavadīt vēl kādu gabalu,“ viņš bailīgi jautāja, bīdamies sagaidīt skarbu nē.

„Ja jums patiesi nav kur steigties — labprāt,“ Dagnijas balsī bija atgriezies maigums.

„Žēl, ka mēs nevaram nekur aiziet — pat godīgas kafejnīcas nav vairs šai piebradātajā pilsētā,“ Juris sodījās.

„Tās es jau sen esmu paspējusi aizmirst.“

„Vislabāk tomēr derētu piekļājīgas vakariņas, un pāris glāzes laba dzēriena — teiksim, kādā no Rīgas pagrabiem.“

„Tur mēs varam ieiet tikai savās atmiņās,“ Dagnija teica skumīgi.

„Tā ir — bet kur jūs domājat pārnakšņot? Jums ir kāda mājvieta?“ Juris jautāja norūpējies.

„Ir — es tieši pašreiz domāju dotīes turp. Man gandrīz nav uzņēmības vēl šovakar dotīes uz Ventspili.“

„Jauki — tad vēl kādu laiku es jūs turēšu gūstā!“

„Brīdi vēl iesim — līdz slimnīcai labs gabaliņš.“

„Uz kādu slimnīcu?“ Deksnis sarauca uzacis.

„Esmu apmetusies pie sava kolēģa Skudras — viņam pie slimnīcas ir dzīvoklis.“

„Tā!“ Deksnis mirkli apstājās, un tad sāka nebēdīgi un skaļi smieties kā plavā izskrējis zeņķis. „Tā ir lieliska sagadīšanās! Man šovakar tur bija jāiet parunāt ar draugiem, bet es jau biju atlicis šo tikšanos. Nu es tomēr ieradīšos — katrā ziņā!“

Dagnija pārsteigta paskatījās Deksnī, bet viņš nepaspēja notvert Dagnijas acīs, vai tur pazibēja tikai izbrīna, vai arī prieks.

„Cik briesmīgi šaura ir kļuvusi mūsu zeme!“ Dagnija teica iesmiedamās, un it kā nometuši kādu smagumu, viņi sāka soļot uz slimnīcas pusi.

VIII

Mazliet nogurusi no nelāgās kratīšanās smagajā mašīnā, kas to bija atrāvusi mājās no Liepājas, Dagnija iegriezās Baložu ielā, un priecīgi pavēra savas mājvietas durvis. Viņa gribēja gulēt, gulēt un ēst, un lēnā garā pārdomāt visu, kas tai bija atgadījies šais pāris dienās. Bija diezgan ko atcerēties, un kur nu vēl pats pēdējais vakars — pie Skudras. Tas aizēnoja daudzus citus notikumus pēdējā laikā, kaut arī Dagnija spītīgi pretojās šai atmiņai.

„Kas tad jums te par pārkravāšanos? Jeb rīkojat generāltīrīšanu?“ Dagnija izbrīnējusies palika stāvot uz sliekšņa. Bija arī ko redzēt — ceļa somu un paunu saturs bija izkaisīts pa grīdu, atvilktnes sakrautas uz gultām, grāmatu plaukts apjaukts otrādi, pa galdu mētājās no aploksnēm izraustītas vēstules, bet visas šīs postažas vidū sēdēja Kundze, ietinusies zilā dūmu mākonī.

„Nāc iekšā un pievēr durvis!“ viņa čukstēja, ieraudzījusi Dagniju.

„Kur tad Rūta?“

„Prom,“ Kundze atbildēja īsi.

(Turpinājums sekos)

Trešdien, 1950. g. 29. novembrī

Lielāko tiesu

ATSKATS PAR

Gluži vieglatlētiskas sezona trimdā ir beigusies. Kaut arī mūsu sportisti Austrālijā un Dienvidamerikā — šajos kontinentos pašreiz sākas vasara — tikai tagad suj kājas sacensībām skrejceļā un pilnā laukumā, viņu sasniegumi jau būs gluži citādi nākamajai sezonai.

Kāda tad latviešu vieglatlētiem sveču — gandrīz desmit zemēs pa trijiem kontinentiem izkaisītiem — ir pagājušās sezonas bilance? Vai tā dod pamatu optimismam par nākotnes? Ja uz pirmo jautājumu — par bilanci atbilde rodama skaitļos un minūtēs, ko vieglatlēti sasnieguši, tad uz otro jau grūtāk atbildēt, jo tādā laikā labāko sportistu izaugsme, jauno dzīves un darba apstākļu un sacensību trūkuma dēļ aizvadītajā sezonā nedabūja pilnībā vai pat nemaz izmantot savas spējas. Tādēļ tikai tad — pēc gada —, kad mūsu vieglatlēti būs pārbaudījuši pašu jaunāko jaunatni, varēsim izvērtēt cik drošāk spriest par latviešu vieglatlētikas nākotni trimdā.

Pagājušā sezona, sasniegumus salīdzinot, bijusi nesekmīgāka par iepriekšējo. Tajā ne vīriešu, ne sieviešu sacensībās nav nevienas disciplīnas, kurā 15 labāko sasniegumu caurmērs būtu augstāks nekā pagājušā gadā; vienīgi lodes grūšanā, tāllēkšanā, 110 m barjeros, 800 m, 1500 m melnā, 110 m barjeros, 800 m, 1500 m un augstlēkšanā sievietēm sasniegumi turējušies apmēram iepriekšējā gada līmenī. Šim „krituma“ lielajiem vienu pamatā jau minētais iemesls; daudzi kristaļi atļauti ārējo apstākļu dēļ bijuši visai maz aktīvi vai pat nemaz nav startējuši.

Tāpat kā iepriekšējā sezonā plīnigi mūsējā ir „kanādietis“ Poltraks, un rādās, ka apdāvinātais diskobols un vesera metējs būs teicis ardievas sportam uz vienmēr laikiem. Nekas nav dzirdēts arī par Bērmaņu, atskaitot viņa panākumus stūmējā, un Priednieku no Austrālijas, kas arī it kā „nagienes“ nolēmis pilnīgi izmantot pret basketbola bumbu. „Pazudis“ arī Danoss, kas vēl iepriekšējā sezonā ar kārti lēca 3,90 m; viņš, cik zināms vēl arvien ir Vācijā, bet nolēmis vieglatlētikas sportā gaitas, lai sākņu zinātniskā darbā. Neviens rezultāts tāpat nav nācies no Pilēna, kas 1949. g. pārsteidza ar krietnu 52,7 sek. laiku 400 m; tagad viņa vārds dzirdēts tikai sakarā ar latviešu sporta dzīves organizēšanu Kanādā. Un kur palicis jaunais Asaris, kas pagājušā vasarā Vācijā 800 m veica 1:58,9 min., augstlēcējs Liepnieks, diskobolēja Priede un vēl viens otrs spējīgs pusis? Cerēsim, ka vismaz daļa no viņiem nākamgad atkal būs dzīvo vidū.

Citi — galvenokārt Vācijā esošie — varējuši sportam kalpot tikai ar „pusvaiku“. Upenieks gan visu vasaru trenējās, bet neguva izdevību piedalīties sacīkstēs (tādas, — vismaz plašākas — latviešiem Vācijā arī nenotika), un tā spējīgā vidusdistančnieka vārds, kas pagājušā gadā bija pirmais 2 disciplīnās, šogad statistikā vispār nav. Pīlsis ar Neilandi visu vasaru pavadīja Minchenes izcelšanas nometnē, [illegible] sayas spēlēs vācieši parādīt atkarīgi [illegible] pēļās pēdnieku [illegible] Amerikas Meitaraidēm ASV, tās kaceniņš pāri

IZNĀKUSI!

Mirdza B[illegible]

MAJESTĀTE

Andrejs[illegible]

Brošē.: DM 2,75; Z. kr. 3.—; sd 6[illegible]
Iesē.: DM 4.85; Z. kr. [illegible]; sd 8[illegible]

Pieprasiet saviem grāmatu galdi[illegible]

(844) Garv[illegible]

Pateicība

Sirsnīgi pateicamies draugiem un labvēļiem par apsveikumiem sakarā ar mūsu meitas

HELENAS SPIDOLAS

salaulāšanos ar

HELMUTU KĀRLI SAUER.

Karlīne un Edvārds Siligalvji,
5719 - 28th Ave., N. E., Seattle, Wash., USA

(847)

3.

IZDEVUMS TRIMDĀ

A. Poģina Eiche

A COURSE OF ENGLISH

Labākais mācības līdzeklis, sistēmatisks kurss.

DM 6.—; Z. kr. 5.50; sd 7/8;. A. sd 10/—; $ 1.35.

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem vai tieši apgādam

DAUGAVA

Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden.

(843)

...gum, policistiem, ...un aizgriešanos ...gušām ābelēm

...S STARP ŠVEICI UN ITALIJU

...celofans — ir Italijas tirdziņš rakstu...rigajā „piacā" (laukumā) ar pusau...dīgiem, kas skrien katram gājējam ...kšt un rausta tos aiz sterbelēm, ar ...juku jukām salikto skatāmo, ēdamo ...un valkājamo bagāžu.

Romā pašreiz ceļ moderņu staciju, kas jau tagad rāda brīnišķīgu līniju harmoniju 20. g. s. materiālā — stik...ā. Stacija solās būt viena vienīga Itālijas saules uztvērēja halle un Romas greznās elegances parauga, kamēr Florences nesen celtā ir zema un plakana, pielāgota šīs pilsētas ...ltīgu renesanses stilam un pauž dižcil...tīgu mieru.

Svētceļotājs šogad ir izredzēts un ...audīts viesis Itālijā. Katrā stacijā ir ...ikārtota „Comitato Santo Anno", ...ur pat beznaudnieks var saņemt la...bās padomus. Der naktis pavadīt ...ioteros, der zināt, ka vislētāk var ...ēsties, ja aizlieto uz katoļu „mensu", ...er zināt, ka itaļi nemēdz uz ielas, ...ēbežos vai tramvajos ēst līdzpa...emtus maizītes vai auglus, kā tas pa...ēsts cēlās zemēs, ziemeļos. Bet ja ...ūsu ir kādas itaļu adreses un vis...ārtīgākais smaids — dodieties dro...i tirgū — itaļis jūs apskaus un ru...ēsim kaut no tik stirnīgi un skaisti, ka ...ūs, ne vārda italiski neprotot, sa...ēsīsies, ka esat gaidīts viesis. Jūs ...ēmēsiet „spageti", „pastašote", dzer...ēsiet un teiksat: „Multa gracie". ...ēc jūsu acīs maldīsies pa telpu bri...ēnīgs pār to gaumes izjūtu, ar kā...ēkārtota katra itaļu māja. Tai ...ar ne Šveicietu tīrības, ne vāciešu ...ēsīgības, tā nav arī uzposta, bet ...ēsīgi vai krāsu saskaņa mēbeļu no...ēmumā un svētbildēs pie sienām ...ēsīst, ka šie ļaudis ir pieraduši ...ēmot lielu mākslas darbu ēnā.

Un tā es gāju, skatīju, klausījos ...ēsīs vasaras 15 dienas — Romu, Mi...ēnu, Venēciju, Florenci, Pompejas, ...ēs savu ceļojuma sapņa pamodos, ...ēs vilcienā suša diena. Vagonā sē...ēs sieva ar adāmiem rokās, viņi ...ēsīs ielūkrakstus, un mazi zēni šķir...ēs tālu grāmatas. Tā bija cita ...ēsīs — vakari, ziemeļi, ar skarbu ...ēsīsmu. Kā reljefā vēl ...ēsīs, gāju cauri priekšā Itālijai ...ēsīsmi un vieglu, dienvidu ...ēsīsmētu un siltu. Kad pie...ēsīs, izkāpu no vilciena, un ...ēsīs mīega. Gaiša nakts un suņu re...ēsīs. Es gāju pa platu ceļu starp ap...ēsīsmu ābelēm, un aiz tām tumšā ...ēsīs ciprešu gotiskās gālotnes. Bet ...ēs es uzdzirdēju kādas skaņas. Pa ...ēsīsmu nāca divi latviešu zēni no bēg...ēsīs mūmetnes un sārunājās. Un man ...ēsīsa, ka es atgriežos mājās.

V. Grotāne

...nekur aiziet — pat godīgas kafej...ēsīsdītājā pilsētā," Juris sodījās. ...ēsīsdīsmi aizmirst."

...ēsīsa pēkšņīgas vakariņas, un pāris ...ēsīsdienām, kādā „no Rīgas pagrabiem." ...ēsīsa tikai savās atmiņās," Dagnija teica

...ēsīsdomāt pārnakšņot? Jums ir kāda ...ēsīsnorunāta.

...ēsīsdomāju doties turp. Man gandrīz ...ēsīsas doties uz Ventspili."

...ēsīsa laiku es jūs turēšu gūstā!"

...ēsīs atmiņai labs gabaliņš."

Dekants sarauca uzacis.

...ēsīsa kolēģa Skudras — viņam pie

...ēsīsapētījās, un tad sāka nebēdīgi un ...ēsīsaskrējās zemīgis. „Tā ir lieliska sa...ēsīsa tur bija jātiet parunāt ar drau...ēsīsa šo tikšanos. Nu es tomēr iera...

...ēsīsmatījās Dekanī, bet viņš nepaspēja ...ēsīsi tur pazībēja tikai izbrīna, vai arī

...ēsīsurvasi mūsu zemei!" Dagnija teica ...ēsīsmetuši kādu smagumu, viņi sāka

VIII

...ēsīsēgās kratīšanās smagajā mašīnā, ...ēsīsas no Liepājas, Dagnija iegriezās ...ēsīsvēra savas mājvietas durvis. Viņa ...ēsīs, un lēnā garā pārdomāt visu, kas ...ēsīsrīs dienās. Bija dīzegan ko atce...ēsīs pēdējais vakars — pie Skudras. ...ēsīs notikumus pēdējā laikā, kaut arī ...ēsīsai atminai.

...ēsīsārkravāšanos? Jeb rīkojat gene...ēsīsnājuties palīka stāvot uz sliekšņa. ...ēsīsomu un paunu saturs bija izkai...ēsīsakrautas uz gultām, grāmatu ...ēsīsa galdu mētājās, no aploksnēm iz...ēsīs. Kā postažas vidū sēdēja Kundze, ...ēsīsi.

...ēsīsurvis!" viņa čukstēja, ieraudzījusi

...ēsīsi.

...ēsīsnības sekas).

Lielāko tiesu visai viduvēji rezultāti

ATSKATS PAR AIZVADĪTO VIEGLATLĒTIKAS SEZONU TRIMDĀ

Šestā vieglatlētikas sezona trimdā ir beigusies. Kaut arī mūsu sportisti Austrālijā un Dienvidamerikā — šajos kontinentos pašreiz sākas vasara — tikai tagad auj kājas sacensībām skrejceļā un zaļajā laukumā, viņu sasniegumi jau būs pieskaitāmi nākamajai sezonai.

Kāda tad latviešu vieglatlētiem svešumā — gandrīz desmit zemēs pa trijiem kontinentiem izkaisītiem — ir pagājušās vasaras bilance? Vai tā dod pamatu optimismam, vai arī rāda, ka trimdā mūsu vieglatlētikai nav nākotnes? Ja uz pirmo jautājumu — par bilanci atbilde rodama mētros un minūtēs, ko vieglatlēti sasnieguši, tad uz otro jau grūtāk atbildēt, jo liela daļa talsni labāko sportistu izceļojanas, jauno dzīves un darba apstākļu un sacensību trūkuma dēļ aizvadītajā sezonā nedabūja pilnībā vai pat nemaz parādīt savas spējas. Tādēļ tikai tad — varbūt pēc gada —, kad mūsu vieglatlētu lielākā daļa vienā vai otrā zemē būs atradusi pamatu zem kājām un paliekošu vietu (cerēsim, ka ne uz visiem laikiem), kad vecākie, kur tas iespējams, būs pratuši skaistajam sporta veidam piesaistīt pašu jaunāko jaunatni, varēsim kaut cik drošāk spriest par latviešu vieglatlētikas nākotni trimdā.

Pagājušā sezona, sasniegumus salīdzinot, bijusi nesekmīgāka par iepriekšējo. Šogad ne vīriešu, ne sieviešu sacensībās nav nevienas disciplīnas, kurā 10 labāko sasniegumu caurmērs būtu augstāks nekā pagājušā gadā; vienīgi lodes grūšanā, diska metanā, 110 m barjeros, 800 m, 3000 m, 5000 m un augstlēkšanā sievietēm sasniegumi turējušies apmēram iepriekšējā gada līmenī. Sim „kritumam" lielāko tiesu pamatā jau minētais iemesls: daudzi krietni atlēti ārējo apstākļu dēļ bijuši visai maz aktīvi vai pat nemaz nav startējuši.

Tāpat kā iepriekšējā sezonā pilnīgi kluseja ir „kanādietis" Poltraks, un rādās, ka apdāvinātais diskabols un veseŗa metējs būs teicis ardievas sportam uz visiem laikiem. Nekas nav dzirdēts arī par Bernātu, atskaitot viņa panākumus studijās, un Priednieku no Austrālijas, kas arī it kā „naglenes" nolēmis pilnīgi apmainīt pret basketbola bumbu. „Pazudis" arī Danoss, kas vēl iepriekšējā sezonā ar kārti lēca 3,50 m; viņš, cik zināms vēl arvien ir Vācijā, bet nolēmis izbeigt sporta gaitas, lai sāktu zinātnisku karjēru. Neviens rezultāts tāpat nav manīts no Pālēna, kas 1949. g. pārsteidza ar krietnu 52,7 sek. laiku 400 m; tagad viņa vārds dzirdēts tikai sakarā ar latviešu sporta dzīves organizēšanu Kanādā. Un kur palicis jaunais Asaris, kas aizpagājušā vasarā Vācijā 800 m veica 1:58,9 min., augstlēcējs Liepnieks, diska metējs Priede un vēl viens otrs spējīgs puisis? Cerēsim, ka vismaz daļa no viņiem nākamgad atkal būs dzīvo vidū.

Citi — galvenokārt Vācijā esošie — varējuši sportam kalpot tikai ar „pustvaiku". Upenieks gan visu vasaru trenējās, bet neguva izdevību piedalīties sacīkstēs (tādas — vismaz plašākas — latviešiem Vācijā arī nenotika), un tā spējīgā vidusdistančnieka vārds, kas pag. gadā bija pirmais 3 disciplīnās, šogad statistikā vispār nav. Plīsis ar Neilandu visu vasaru pavadīja Minchenes izceļošanas nometnē, kur nāt vēl tagad, un savas spējas varēja parādīt tikai savstarpējās pārbaudēs. Apmēram līdzīgi kājas Mežaraupam ASV, kas sacentās pats ar sevi mazā Viskonsinas štata pilsētiņā, kur — kaut tā ir Amerika — vieglatlētikānis" — augstlēcējs Lejēns, kas tikai vasaras sākumā ieradās ASV, šķiet, nav vēl nemaz startējis.

Taču par spīti šiem un citiem nelabvēlīgajiem apstākļiem, mūsu trimdas vieglatlētikā dzīvības nav trūcis. Īpaši Anglijā, bet arī Zviedrijā bijis prāvs skaits kā sacīkšu, tā dalībnieku, pie kam pirmajā manīta arī laba tiesa jaunu vārdu. 10 labāko vidū Anglijas pulkiem pieder vairāk nekā puse vietu, dažā disciplinā pat divas ceturtdaļas. No Vācijas joslām atkāstas sacīkstes notikušas tikai angļu pusē, startējot arī jaunatnei, bet citās valstīs latviešu vieglatlētu vārdu atgādinājuši tikai viens vai pāris sportisti.

Kā visus trimdas gadus, tā arī šogad mūsu spēks meklējams grūdēju un metēju saimē, bet arvien bēdīgāka aina rezultātu ziņā rādās skrējienos un lēkšanās. Visvairāk iepriecina strauji progresējušais Puksts, kas ar 15,35 m lodē sasniedza jaunu trimdas rekordu un labāku rezultātu par oficiālo Latvijas rekordu. Ir skeptiķi, kas gan saka, ka šī sasniegruma dēļ vien vēl pāragri lolot lielas cerības, jo Puksta grūdienu sērijas esot diezgan nestabilas, taču nedrīkstam aizmirst, ka Puksts kā treninos, tā arī sacīkstēs vairākkārt pārsniedzis 15 m līniju (15,46 m, bet pārkāpums!). 29 g. vecā Latgales dēla talantu neapšaubāmi pierāda arī tas, ka viņa pag. gada labākais sasniegums bija tikai 14,17 m, bet 1948. g. krietni zem 14 m; Tā tad divos gados progress par apm. 2 m! Ja vien Puksts neapsīks, vēl varam gaidīt no viņa lielas lietas. Otrs mūsu lodes grūdēju cerība Millers šopavasar no Vācijas pārcēlās uz Zviedriju, kur darba apstākļu dēļ viņam bija iespējas startēt tikai dažas reizes. Taču ar saviem sasniegumiem un stāju viņš jau kļuvis pazīstams un iemīļots mazajā zviedru pilsētiņā, kur dzīvo. Milleram ir tikai 26 g. — gaidīsim.

Bez lodes grūšanas jauns trimdas rekords šogad „dzima" arī vesera meistaŗa, ko veica Vainovskis, par vairāk nekā 3 m; uzlabodams savu pag. gada labāko sasniegumu; rekordu atkārtoja Teteris 400 m barjerskrējienā. Stabils diskā bija Jankovskis, bet mūsu šķēpa metēju lepnums — Stendzenieks ar Hakeli, kaut gan savās zemēs izcīnījuši ievērojamas uzvaras un pārsnieguši vietējos rekordus, palikuši tomēr labu tiesu aiz saviem labākajiem varējumiem; viņiem, diemžēl, jau tuvojas tie gadi, kad nekādus kalnus gāzt vairs nevar. Circenis startējis pamaz, un arī viņa rezultāti daudz vājāki nekā iepriekšējos gados. Aktīvāks šogad Beļģijā bijis Teteris, nedaudzajos startos diezgan iztiekamīgi parādīdams savu klasi: trijās disciplīnās viņš ir pārliecinošs pirmais. Iepriecina Rituma, kas startējis pirmo reizi pēc vairāku gadu pārtraukuma. Apmēram savā līdzšinējā stabilā sniegumā palicis Graudiņš, bet nākotnē liekas progresu varam gaidīt no augstlēcēja Mastiņa, tāllēcēja Gertnera, kas pēc pag. gada progresētis gan tikai par 10 cm, vidusdistančniekiem Rosentāla un Saināja, sprintera Feldmaņa. No pašiem jaunajiem nākotnes cerības var būt sprinters Pētersons (viņš gan sporta laukumā vairs nav nekādās jaunais) un Jēkabsons, vidusdistančnieki Priedītis, Norinš un Freivalds.

Sieviešu sacensības aina šogad bāla. Bez jaunajām Mikles un Izandes nav nekā cita atzīmēšanas vērta, kaut arī Rebre Francijā atkārtojusi trimdas rekordu 80 m barj. Dažā disciplīnā nav pat sameklējami 10 labākie rezultāti, jo nav bijis tik daudz dalībnieču. Gan Vācijā pirms nāris gadiem bija vairākas jaunas vieglatlētes, kas nākotnē varēja sniegt daļu krietnu rezultātu, bet tās pazudušas: liekas, ka pēc izceļošanas vīnes sporta laukumu aizmirsušas. Dominē sportistes, kas jau viņu pāršāja gadus ir mīļu vieglatlētiņu priekšmetā: Ringenberga un Rebre; īpaši pirmā latviešu sportistu vārdu lielieki pronasandātusi Jaunzēlandē, kaut arī sapratamu iemeslu dēļ rezultāti nevar būt vīnes labākie.

Ko bolīgās teikt? Apmēram to pašu ko sākumā: latviešu vieglatlētika trimdā, par spīti daudziem grūtumiem — nav mirusi, bet tikai pēc gada vai mazliet lielāka laika varēsim teikt, cik stipri tās pamati un kāda paredzama nākotne.

Arv. Bolšteins

(Nākamajos numuros publicēsim 36 labākos 1950. g. latviešu vieglatlētus punktu vērtējumā un 10 labākos katrā disciplīnā.)

Izlabojums

Latvijas 22. novembra numurā raksta vēl nākotnē atzīta rakstiski vainu nosūtīja mūsu autors ir nevis Bernhards Cečiņš, kā kļūdaini iespiests, bet gan Bernhards Cēcins.

Latviešu sports Eiropā un citos kontinentos

Oldenburgas-Omītedes nometnē, vietējās YMCAs/YWCAs nodaļas sarīkojumā, risinājās nometnes 1950. gada galda tenisa meistarība. Sacensīties pēc divu zaudējumu sistēmas, 16 dalībnieku konkurencē labākos panākumus guva 15 gadus vecais Harijs Jaunzemis, finālā 21-13, 17-21, 21-11, 17-21, 21-13, pieveicot 17 g. v. Dzintaru Sproģi, kurš palika otrais. 3. vietā ierindojās tikai 13 gadus vecais Jānis Sūlmeistars.

Ventorfas latviešu volejbolisti uzvarēja vietējo slāvu sastādīto vienību ar rezultātu 15-8, 14-16, 15-10. Slāvi savu vienību bija pastiprinājuši ar vienu īgaunu spēlētāju. Basketbola sacensībā starp Ventorfas 1. un 2. komandu pārākā izrādījās pirmā, kurā spēlēja visi latvieši. Arī 2. komandā līdzspēlēja divi mūsu tautieši.

No Viestura basketbola vienības, kas, cīnīdamās Stutgartes vācu BC Degerloch sastāvā, pavasarī uzvarēja Vācijas meistartībā, vairs palicis tikai Rope ar Kozlovski, bet pārējie izceļojuši. BC Degerloch sastāvā tagad startē Vilks, bet vairāki latvieši vēl spēlē Minchenes basketbola vienībās. FC Bayern — Caune, Raiskums un Bedrītis, MTV 79 München — Kocers.

Vieglatlēts J. Mežaraups, kas dzīvoja ASV Viskonsinas štatā, pārcēlies pie sava radinieka basketbolista F. Janševska uz Pensilvānijas štatu, kur dabūjis interesantāku darbu.

Uzvara ar 38 smagi un 300 vieglāk cietušiem

VĀCIJAS — ŠVEICES FUTBOLA SACĪKŠU ATSKAŅAS

Vācijas-Šveices futbola sacīkstē, kurā pēc pēdējiem vērtējumiem noskatījušies 120.000 futbola entuziastu, milzīgajā drūzmā prasījusi daudz upuru. Salaustas ne vien jauniekārtotās spēļu laukuma modernās roru margas, bet vairāk nekā 300 cilvēkiem konstatēti vieglāki vai smagāki kaulu lūzumi, plīsumi vai saskrambājumi. No 72 smagi cietušajiem 38 ātrās palīdzības automobiļos nogādāti slimnīcā. Labi koptais laukums pūlim izklīstot izskatījies kā uzarts tīruma. Pat policijai briīžiem bijis jāatkāpjas masu spiediena priekšā, kādēļ vairāki tūkstoši ielauzušies pārpildītajās skatītāju vietās bez biļetēm.

Laikraksti vērtējot pirmo Vācijas-Šveices futbola valstu sacīksti pēc kara apstiprina vāciešu peinīto uzvaru, ko vēl lielāku padarot fakts, ka tās pretinieki tikai prieki dažām nedēļām lielāku cīņā pieveicis Eiropas meistaru Zviedriju. Šveicieši augstā klasē nebija rudusi arī šajā spēlē, bet viņu tehnisko un saspēles pārākumu ievērojami mazināja smagais spēles laukums un krēsla, kas migilainā un slapjā laikā dēļ pārņēma laukumu, sevišķi otrā puslaikā.

Vāciešu labākie vīri bija uzbrucēja Balogs, Morlocks un Klots, pussargos Barufka, abi aizsargi Štreitle un Burdinskis un vārtsargs Tureks. Šveice par mazo 1-0 zaudējumu lielā mērā var pateikties savam vārtsargam Hugam. Arī uzbrucēju sadarbība bijusi tehniski nevainojama, bet tie tomēr vārtus neatsniedza. Šveices uzbrucējos spēlēja Antenens, Bikels, Fridlenders, Bāders, Fatona, pussargos Kernens, Egimans, Kasali un aizsargos Neirijs un Bokā.

Pasaules sporta laukumos

Vācijas ledushokeja meistarībā „Eldien sastapās abas vienības, kur spēlē lidzi latvieši — Preussen-Krefelda ar Bad Nauheimu. Uzvarēja Konecka un Veides krefeldiešu vienība ar 5-0 (4-0, 3-0, 2-0). Vācu prese vienbalsīgi atzīst, ka neapšaubāmi labākais viņa nauheimiešu komandā bijis mūsu tautietis Anaons.

Austrijas radene futbola meistarībā sev pirmo vietu nodrošinājusi Rapid Vien vienība.

Ārsenāļa sacīkšu turnejā devušās divas vācu ledushokeja vienības. SC Riessersee izbraukusi uz Zviedriju, bet Bad-Nauheimas vienība uz Šveici.

VOLEJBOLA MEISTARSACĪKSTES

Amerikāņu jaslas IMCA's rīkotās meistarsacīkstes volejbolā notiks 3. g. 2. un 3. decembrī Švābu Gmindē. Piedalīsies 4—5 vienības. To vidū, cik paredzams, Eslingentes, Šv. Gmindes, Viestura un 3 darba roku vienības.

Krustvārdu mīkla

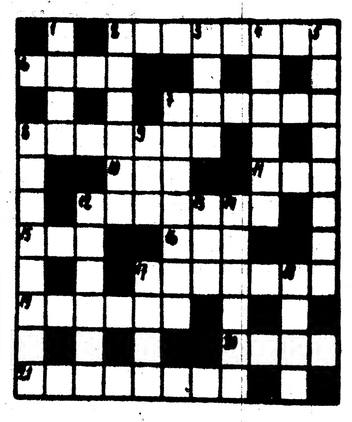

Līmeniski: 2. Pulkvedis Latvijas atbrīvošanas cīņās. 6. Zīvis. 7. Pagasts Kurzemē. 8. Sēklas vietas jūrmalā. 10. Satikšanās vārds. 11. Komūnistiskas partijas iniciāļi. 12. Tērpa izgriezums. 15. Mīļu čāska. 16. Vācu artikuls. 17. Mikroorganisms. 19. Latviešu dzejnieks. 20. Pazīstams filmu komiķis. 21. Atsperība.

Stateniski: 1. Puķe. 2. Pilsēta Latvijā. 3. Vīrieša vārds. 4. Sievietes vārds. 5. Franču dzejnieks. 7. Sapulcējas. 8. Pagasts Zemgalē. 9. Tuvojas. 12. Puķe. 13. „Līdo" ar kāju spēku. 14. Ekslis. 17. Krīt sīkās daļās. 18. Pirmā sieviete.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Paipala. 4. Klāt. 5. Tālis. 7. Privātīpašs. 10. Ietve. 13. Penza. 14. Sāmsala. 15. Egmonts. 19. Lapse. 20. Ieeja. 22. Musketieris. 24. Shot. 25. Otra. 26. Slaists. — Stateniski: 1. Plānie. 2. Pavēl. 3. Aduliena. 4. Kapri. 6. Skava. 8. Idem. 9. Ēipa. 11. Vārgs. 12. Elite. 15. Episkops. 16. Made. 17. Niki. 18. Sniķerītas. 19. Lamas. 21. Augna. 23. Taki.

Pļavu smarža istabā un benzīns tabletēs

Pēdējā laikā presē bijis lasāms par šādiem dažādiem izgudrojumiem un veikalnieku trikiem.

Franču zinātnieki izgudrojuši sauso benzīnu, kas pērkams tabletēs vai kubikos, ir izturīgs pret uguni un uzgiabējams neierobežoti ilgi. Ar to domāts atvieglot degvielu piegādes jautājumu uz laukiem un lidmašīnām. Sausā degviela, diemžēl, gan vēl ļoti dārga.

Līdz šim jau bija parādīsies smaržu firmu reklāma — smaržīgs papīrs. Tagad laisti tirgū arī smaržu lasmidziņātāji, lietojami dzīvokļos un automobiļos. Tie nevien reda pēc vēlēšanās pļavas vai skuju meža smaržu, bet arī par 80 prec. palielina ozona satvru gaisā.

Kāda Augsbavārijas firma piedāvā par 18 markām jaunu liliputiņjammadīnu Prinzess, kas nav daudz lielāki par kilogramu sviesta.

Savienotās valstis pastāv izgudrotāju klubs Gadget of the Month-Club, kam ir gandrīz miljons biedru. Katrs gadā iemaksā vismaz 5 dolarus un par to ik mēnesi pa pastu saņem kāda klubā biedra patentētu izgudrojumu.

Savienotās valstis lietu gaisvēsmu guvuši svārku pogcaurumā nēsājami ventilātori, kurus darbina kabatas spuldzes baterija. Ierīces izgudrotājs nedēļas laikā esot savācis ap 100.000 dolaru licences nodevās.

Vācu optiķi laidušī tirgū barometrus pulksteņu formā, kas nēsājami vestes kabatā.

Kāds britu sobārsts šā laika kļuvis turīgs, izgudrodams zobu sukas, kuŗu kātos iepildīta zobu pasta.

Kā zināms, kokakolas recepte amerikāņu izgudrotājam sagādāja miljonus peļņas. Tas tomēr nekavēja kādu vaikšu tirgotāju Romā, pilsētas komūnistiski noskaņotā strādnieku kvartālā, reklāmēt šo dzērienu par 1922. g. krievu izgudrojumu un tā ievērojami palielināt savus apgrozījumus.

VAI TU ZINI, KA...

...Romas keizars Kommods 190. g. pirms Kristus dzimšanas braucs ar ratiem bez vīcoja, kuŗu riteņi griezās pāri no sevis ar asprātīgi konstruēta mācha...nisma palīdzību. Ratiem bija atpakaļ ...ieķāmas jumts.

...babilonieši lietoja periskāpus apa...rātus, kas bija kurināmi ar kvēlošiem ...ietiem. Aparātos varēja vienā laikā ie...perināt 1000 olas.

LATVIJA

Nr. 92 (436) 1950. g. 29. novembri

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā labot. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktie domas ne vienmēr sīkā ar redakcijas domas.

ABONEMENTS VĀCIJĀ,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4.— par eks. mēnesī, pasūtinot kolektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,50 mēn., uz Austriju DM 4,50 mēn., uz ASV pa gaisa pastu DM 6,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,50.

SLUDINĀJUMI VĀCIJĀ

maksā DM 0,50 par vienu nonpareiļa iespiestrindiņas atstarpēm šādpus vienreizīgu 10 iespiedurindiņu sīkd. DM 5.—; vienreiz 6 iespiedurindiņu sīkd. DM 3.—. Grāmatu apskāņu un literatūru sludinājumiem, piesūtot tos tiešā apgādam, aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un ienākšas VĒSTĪJĀ piesūtam mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgādā tiešī.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un tuvienes pārsūtīju ar rakstu tiešojiem vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA,

(14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany (tālr. Schw. Gmünd 3228)

IZNĀKUSI! IZNĀKUSI!

Mirdza Bendrupe

MAJESTĀTE UN PĒRTIĶIS

Andžēlikas stāsti

Brošē.: DM 3,75; Z. kr. 3.—; sd 4/7; A. sd 5/9; $ —.70; Kan. $ —.75.
Iesē.: DM 4.85; Z. kr. 3.40; sd 8/1; A. sd 10/2; $ 1.20; Kan. $ 1.25.

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem vai apgādam

DAUGAVA
Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden.
(844)

Pateicība

Sirsnīgi pateicamies draugiem un labvēļiem par apsveikumiem sakarā ar mūsu meitas

HELĒNAS SPĪDOLAS

salaulāšanos ar

HELMUTU KĀRLI SAUER.

Karlīne un Edvārds Siligaivji,
5719 - 26th Ave., N. E., Seattle, Wash., USA
(847)

Ziemsvētku dāvanām!

Ed. Paegles — Ābecīte (5.—), Krāja (1.—) Atklātnes (1.20) tautiskiem daiļdarbiem vēl dabūjamas.

Adrese: (13b) Traunstein, DP Camp.
(836)

Izlietojiet iespējas

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA
PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanadu — DM 8,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzēlandi — DM 11,— mēnesī.

LATVIJAS ātrais abonements pa gaisa pastu daris prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā.

Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tiešī apgādā.

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany

Trīs latviešu leģionāri Indoķīnā

(26, 24 un 22 g. v.) iepazīšanās nolūkā vēlas sarakstīties ar latviešu jaunavām. Vēstules lūdz adresēt: Leg. J. Spuntelis, Mail 70460, 6-ieme Cie., S. P. 53342, T.O.E.
(846)

3.

IZDEVUMS TRIMDĀ

A. Pogiņa Eiche

A COURSE OF ENGLISH

Labākais mācības līdzeklis, sistēmatisks kurss.

DM 6.—; Z. kr. 5.50; sd 7/8;. A. sd 10/—; $ 1.35.

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem vai tiešī apgādam

DAUGAVA
Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden.
(843)

VELTA SNIĶERE
OJĀRS JĒGENS
DZINTARS SODUMS

TRĪS AUTORI

Jauna latviesu dzeja

Šī ir jaunā latviešu dzeja, kas pēc vairāk gadiem svešās zemēs izkaisītai latviešu tautas daļai ļauj atkal svaigu vēju. ZINAĪDA LAZDA (LAIKS)

Šis kā pumpurs masrunīgais virsraksts atveras tikai pēc krājuma izlasīšanas. VALDEMĀRS DAMBERGS (LATVIJA)

Mūsu jaunākajā literatūrā, savā paaudzē, Veltas Sniķeres dzeja liekas kā brīnums. JURIS KALNS (LATVJU ZIŅAS)

Klasisko soneta formu pat ar dažām variācijām Jēgens pārvalda gandrīz nevainojami... Mūsdienām pavisam neparasti veicīgi viņš loka savus teikumus kā klūgas starp izvēlētiem noteiktas formas mietiem — par visdažādākiem tēmatiem. JĀNIS GRĪNS (CEĻA ZĪMES)

Dzintars Sodums pašreizējā latviešu literatūrā ir tās nopietnākais solījums. JURIS KALNS (LATVJU ZIŅAS)

Ar jaunu interesantu grāmatu parādījusies sen gaidītā un ilgotā jaunā paaudze rakstniecībā. ANŠLAVS EGLĪTIS (LAIKS)

Brošē. Kr. 7.50, DM 8.80, sd 11/3, A. sd 14/3, $ 1.60. Kan. $ 1.75.
Iesē. gliti audekla sējumā: Kr. 10.—, DM 9.—, sd 14/9, A. sd 18/9 $ 2.05. Kan. $ 2.25.

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem vai tiešī apgādam

DAUGAVA
Garvargat. 11, I Stockholm, Sweden
(816)

AUSTRĀLIJĀ

latviešu grāmatas vispilnīgāk izvēlē piedāvā

J. STRAUTIŅŠ
12, Seventh Ave., Alberton, S. A.

SMIEKLĪGAIS UN VIŅA SIROS

Mirdza Bendrupe

Noveles

Vērtīga un glīta Daugavas izdevums, piemērots dāvināšanai

Brošē.: DM 8.—; Z. kr. 8.50; sd 9/3; A. sd 10/6; $ 1.90.
Iesē.: DM 7.50; Z. kr. 8.—; sd 11/9; A. sd 13/—; $ 2.—.

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem vai tiešī apgādam

DAUGAVA
Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden.
(842)

Latviešu nometņu grāmatu galdus, kooperātīvus uc. komisionārus lūdzu iesūtīt

A. Kalnāja apgāda
notis un naudu

laikr. redakcijai vai uz adresi: 2112, W. Le Moyne, Chicago 22, Ill., U.S.A.
(835)

ATKAL DABŪJAMAS

lecienītās K. Rozes vārdnīcas

Latviski - angliskā DM 9.—

Angliski - latviskā DM 7.—

Vārdnīcas glītas, izturīgos sējumos.

O. DIĶA GRĀMATNĪCA,
(24a) Lübek, Meesen-Kaserne, Bl. 7.
(817)

Korejā sākušās izšķirējas cīņas

UN KARASPĒKA LIELOFENSĪVA UN KOMŪNISTU PRETTRIECIENI
ĶĪNIEŠIEM DOTA PAVĒLE „ATBRĪVOT VISU KOREJU"
MEKARTURA ŠTĀBS UZSKATA STĀVOKLI PAR NOPIETNU

Tokio (ag). — Piektdienas rītā pēc stundām ilgas artilērijas viesuļuguns un aviācijas uzlidojumu vilnim UN karaspēka 3 armiju korpusi 100.000 vīru stiprumā sāka lieluzbrukumu frontes rietumsektorā, 120 km platā joslā no rietumpiekrastes līdz Jalas upei. Ofensīvas nolūks — likvidēt Korejas karu, dodot saukli „Ziemsvētkos atkal mājās". Operācijas personīgi vada ģen. Mekartūrs.

Jau pirmajā uzbrukuma dienā UN spēki visā frontē pavirzījās ap 25 km uz priekšu, par spīti komūnistu pretestībai, jo arī sarkano karaspēku virtē uz 120.000 vīru. Galvenās uzbrukuma smailes, kurās cīnās arī britu 26. brigāde ar 52 t Centuriona tankiem, virzās uz Čongjū Jalas spēkstaciju, kā arī Unsanu un Tongčongu, kur pēc aviācijas novērojumiem, komūnisti koncentrē spēkus. UN vienību rokās kritušas vairākas stratēģiski svarīgas vietas un pilsētas. Saņemtie gūstekņi ir gandrīz tikai ķīnieši.

Mekarturs izteicies, ka sekmīga ofensīvas nobeigšana darītu iespējamu sabiedroto karaspēka atvilkšanu un raditu priekšnoteikumus korejiešu tautas suverēnitātes un starptautiskō tiesību atjaunošanai. Amerikāņu delegāts UN Džesups savukārt izteicies, ka ASV gatavas parakstīt katru saprātīgu garantiju, lai novērstu Pekinas valdības bažas par savu robežu drošību. Tāpat ASV garantētu Ķīnas saimniecisko un rūpniecisko interešu aizsardzību.

Šestdien UN karaspēka ofensīva guva tālākus panākumus. Sasniegta Ziemeļkorejas pēdējā osta Čonginga un rietumos ieņemta Čongjū pilsēta. Ziemeļrietumu sektorā komūnistu pretestība vāja, kurpretī frontes vidienā tā pastiprinājās. Svētdienas rītā komūnisti sāka pretuzbrukumu 40 km platā frontē, divi vietās pārraujot UN karaspēka līnijas un atgūstot Tongčonu. Pastiprinājās arī komūnistu partizānu darbība frontes aizmugurē. Kusanas rajonā koncentrēti lielāki partizānu spēki, pret kuriem vērsta amerikāņu artilērijas uguns, un partizāni ieņēmuši Songčovu, uz kurieni nosūtīti UN papildspēki. Pie Tajongas ieslēgta liela partizānu vienība, un arī citur notiek enerģiska partizānu apkarošana.

Ceturtdien Jongbīnas rajonā ķīniešu vienības bija atbrīvojušas 100 sagūstītus UN karavīrus, starp tiem arī 37 kvēkeru amerikāņus. Tiem līdzi dots vēstījums, ka ķīnieši negribot karot ar amerikāņiem. Taču amerikāņi neesot turējuši solījumu nepāriet 38. platuma gradu un Mekartura līniju. Tādēļ ķīniešu komūnistiem vajadzējis nākt aizsargāt Jalu spēkstacijas, ko viņi aizstāvēšot līdz pēdējam vīram. Apiešanās ar atlaistiem gūstekņiem bijusi laba. Pēdējie gūstā saņemtie ķīnieši nopratināšanā paskaidroja, ka pēdējā laikā viņiem dots uzdevums nevis tikai aizsargāt Jalu spēkstacijas, bet gan atbrīvot visu Koreju.

Svētdienas vakarā komūnistu spēki bija ielauzušies UN līnijās jau vairākās vietās un vietām pat 20 km dziļumā. Šo komūnistu vienību mērķis apvienoties ar partizānu galveno kodolu, kas ieņēmuši svarīgo dzelzceļa mezglu Songčovu, 80 km aiz frontes līnijas. Mekartura štābs uzskata stāvokli par nopietnu.

„Miera padomes" priekšsēdis netiek mājās

Londona (ll). — Varšavas miera kongresa nobeigumā publicētais manifests pilnīgi līdzīgs Višinska prasībām Apvienotajās nācijās. Manifestā pieteikta arī Pasaules miera padomes nodibināšana, par kuras priekšsēdi ievēlēts franču atomu pētnieks prof. Žolio-Kirī. Par pārējiem miera padomes locekļiem ievēlēti Ilja Erenburgs, Pablo Pikaso, nēģeru dziedonis Pauls Robesons, itāļu kreisais sociālists Pjetro Nenni uc.

Atceļā no Varšavas Kirī piektdien pie Čehoslovakijas un amerikāņu joslas robežas aizturēts dokumentu formālitāšu dēļ. Izteikta gan varbūtība, ka Kirī aizturēšanai politiski iemesli. Pēc nopratināšanas viņš devies atpakaļ uz Prāgu.

Bij. amerikāņu tieslietu vicemin. Rogge Londonā preses pārstāvjiem paskaidrojis, ka viņš Varšavas miera kongresā dziļi vilies. No tolerances atmosfairas tur vispār nebijis ne vēsts. Visās runās izpaudies nesamierināms naids pret ASV. Šāda nostāja varot novest vienīgi pie kara. Rogge ierosinājot nekomūnistiskas miera organizācijas dibināšanu.

Pasaule sen nepieredzētu...

(Turpinājums no 1. lpp.)

personu, kādam ātrvilcienam ar 70 km ātrumu stundā pie Ņujorkas uzdrāžoties otram uz kāda viadukta uz laiku apstādinātam pasažieru vilcienam, pie kam divus vagonus pilnīgi sabīdīja vienu otrā. Abos vilcienos atradās ap 2300 pasažieru, kas devās pavadīt Pļaujas svētkus ārpus pilsētas. Katastrofas vietā ieradušās glābšanas komandas prožektoru gaismā strādāja 9 stundas ar motorzāģiem un autogena liesmu, līdz atbrīvoja pēdējos upurus. Nelaimes vietā ieradās un lauka lazareti iekārtoja izsauktais mediciniskais personāls, un mirējiem mierinājumu sniedza visu konfesiju mācītāji. Uz ārstu steidzīgo aicinājumu atsaucās 4000 asins devēju. Tā kā abi vissmagāk satriektie bija smēķētāju vagoni, tad nonāvēto vidū bija tikai piecas sievietes. Viena vilciena lokomotīves vadītājs palika dzīvs. Izmeklēšanas komisija konstatējusi, ka otrs vilciena vadītājs pielaidis nevērību. Vēl vairāk upuru bija vēl tikai 1943. g. dzelzceļa katastrofā Filadelfijā, kad nonāvēja 80, un 1918. g. Našvilē, kur galu dabūja 115 personu.

Isi pirms šīm abām nelaimēm ASV otro — rietumu piekrasti, kā jau ziņojām, piemeklēja smaga plūdu katastrofa, kas arī prasīja ap 30 dzīvību, lika Kalifornijā izsludināt izņēmuma stāvokli un šai štatā vien nodarīja ap 12 milj. dolaru zaudējumu. Plūdi izcēlās pēc 9 dienu ilgām lietus gāzēm un straujas sniega kušanas Sjeras Nevadas kalnos. Pazīstamajā spēļu kazino un laulību šķiršanu pilsētā Reno kazino darbinieki uzrotītām biksēm un ar pistolēm rokās apsargāja banknotēm klātos spēļu galdus, kad, bēgdami no pēkšņajiem plūdu ūdeņiem, spēlētāji mēģināja glābties.

Smagas lietus gāzes pagājušās nedēļas sākumā radīja plūdus arī Anglijas dienvidos, kur pārplūda Temza, Avona un vairākas citas upes un uz laiku zem ūdens atradās vairākas apdzīvotas vietas. Tai pašā laikā vētra Baltijas jūrā un pie Dānijas krastiem lika avarēt vairākiem kuģiem. Vētrās Francijā galu dabūja 13 personu, bet taifuns Filipīnu salās sagrāva daudzas ēkas.

Jau pagājušā numurā ziņojām par militāra un ekspresvilciena sadurami Kanadā, kur galu dabūja 18 uz Koreju sūtāmi karavīri un ievainoja 47 personas. Nākošajā dienā Brazilijā pilnā gaitā noskrēja no sliedēm San Paulo-Riodežaneiro ātrvilciens, nogalinot 5 un ievainojot 50 personu.

Nakti uz svētdienu nelaimes ziņas sekoja viena otrai. Pl. 10 vakarā BBC raidītājs ziņoja, ka biezajā miglā, kas bija klājusies pār Angliju un arī Franciju, Glazgovas tuvumā Skotijā sadūrušies divi pasažieriem pilni autobusi, ievainojot 62 personas, bet pēc pāris stundām turpat tuvumā cieta 20 cilvēku, saskrienoties autobusam ar preču auto. Līdzīgā sadursmē Meksikā pirms tam galu bija dabūjušas 18 personas. Ap pusnakti Eiropas raidītāji sniedza pirmās ziņas par vētras katastrofu ASV Atlantijas okeāna piekrastē, bet pēc pl. 2 svētdienas rītā Berlīnes amerikāņu sektora raidītājs RIAS pirmais pavēstīja, ka ap pusnakti pēkšņi sācies Etnas izvirdums Sicilijā. Vulkāna iedarbošanos pavadīja vairākas smagas eksplozijas un zemes grūdieni, tā ka daudzu tuvējo ciemu iedzīvotāji nakti pānikā atstāja savas mītnes, un atgriezās tikai dienā, kad noskaidrojās, ka ciemi no izvirduma nav tieši apdraudēti. Divas izplūstošās lavas straumes līdz svētdienas pēcpusdienai bija pievirzījušās tuvākajām apdzīvotām vietām līdz 7 km. Etnas pēkšņā iedarbošanās bija spēcīgi sajūtama arī 50 km attālajā Katanijas pilsētā. Tik smagu vulkāna izvirdumu Sicilijas iedzīvotāji neatceras kopš 50 gadiem.

Pavairojot šo tikko pārredzamo nelaimju virkni, pagājušā nedēļā ASV Rokija kalnos iedrāzās divmotoriga amerikāņu lidmašīna ar 21 pasažieri, bet amerikāņu joslā Vāciņā pie Ilshofenas piektdien nogāzās turboizlicinātājs, kas eksplodējot aizsvieda pilotu pāri četrām mājām. Lidmašīnas daļas sprādziens izsvaidīja 400 m apkārtnē, bojājot vairākas ēkas. Par smagu nelaimi ziņoja arī no Kostarikas, Vidusamerikā, kur, izplūstot indīgām gāzēm no kādas nelielas rūpnīcas bojātiem vadiem, miegā galu dabūja 18, bet pa daļai smagi saindējās ap 300 personu.

Briti aizstur tanku sūtījumus Ēģiptei

Londona (ag). — Pēc britu ārlietu ministra paskaidrojuma apakšnamā, ka valdība nedomā atvilkt britu karaspēku no Suecas kanāla joslas, lai neatstātu Tuvos austrumus bez aizsardzības, Ēģiptes un Anglijas attiecsmes vēl vairāk saspīlējušās. Kairo, Aleksandrijā un Portsaidā izsludināts izņēmuma stāvoklis, un policija turas trauksmes stāvoklī, baidoties no nekārtībām. Studenti pieteikuši streiku, ja angļi neizvāks savu karaspēku. Arī valdistu partijas organs pieprasījis 1936. g. līguma atcelšanu, vai angļi to vēlas vai nē. Ēģiptes valdības aprindas izteikušās, ka draudzība ar Ēģipti ir labākā drošība nekā angļu atbalstpunkti pie Suecas. Ēģiptē esot ar mieru runāt ar Lielbritāniju, ASV uc. valstīm, bet tikai uz vienlīdzības pamatiem. Ēģiptiešiem nebūtu iebildumu pret ASV vidutājību.

Kairo notikušo pretbritu demonstrāciju ietekmēti, angļu parlamenta abu spārnu locekļi aicināja valdību aizturēt tanku, lidmašīnu uc. ieroču un kara materiālu sūtīšanu uz Ēģipti, brīdinot, ka šie ieroči varētu kļūt par bumerangu pašai Lielbritānijai. Pēc karstām debatēm nolēma šos transportus aizturēt, līdz ārlietu ministrs Bevins varēs ziņot parlamentam par sarunām Londonā ar Ēģiptes ārlietu ministru.

Parīze bažījas par Ķīnas iejaukšanos Indoķīnā

Parīze (ag). — Francijas nacionālsapulce apstiprinājusi līdzšinējo franču valdības politiku Indoķīnā. Francijas vēstniecība Saigonā oficiāli apstrīdējusi Pekinas valdības apsūdzību, ka franču armija un aviācija 107 gadījumos skārusi Ķīnas robežu integridāti. Pekina devusi savam karaspēkam rīkojumu sagatavoties šādu „provokāciju" atvairīšanai ar pretakcijām. Tāpēc Parīze nobažījusies, ka Ķīna varētu iejaukties notikumos Indoķīnā, tāpat kā tas jau noticis Korejā.

Satelītu un krievu armija „draudzības apmaiņa"

Vīne (ll). — Par plašu „draudzības apmaiņas" akciju starp padomju un satelītu karaspēka vienībām ziņo labi informētas Vīnes diplomātu aprindas. Pirmais solis šajā akcijā ir sešu ungāru pulku nosūtīšana uz Pad. savienību apmācību nolūkā. Tos aizstās seši krievu pulki, kas novietosies ungāru garnizonos Budapeštā, Miskolcā, Šegedā, Nagi-Kanisā-Pestā un Rābā. Trīs no šiem garnizoniem atrodas tiešā Jugoslavijas pierobežā. Līdzīgu apmaiņas programmu drīzumā realizēs arī Rumānijā.

Šādas apmaiņas operācijas atgādina mums no boļševiku gada labi pazīstamo darba spēka „pārvietošanas" uz tālajiem Krievijas apgabaliem.

Prasa atlauju apmeklēt padomju vergu nometnes...

Parīze (md). — Pirms gada Briselē nodibinātā starptautiskā komiteja cīņai pret vergu nometņu sistēmu lūgusi Pad. savienības, Grieķijas, Jugoslāvijas un Spānijas vēstniecību Briselē atļaut komisijas delegātiem apmeklēt piespiedu darbu nometnes, kādas, domājams, vēl pastāvot šais četrās valstīs. 38 g. vecais franču rakstnieks Dāvids Rusē, pēc kura ierosmes minētā komisija nodibināta, runājot angļu-amerikāņu preses savienībā Parīzē, bez tam paziņoja, ka Briseles komisija līgusi UN ģenerālsekretāru Trigvi Li uzņemt nākošās UN kopsapulces darba kārtībā jautājumu par koncentrācijas nometnēm.

Dāvids Rusē iesūdzējis tiesā komūnistiskā nedēļas laikraksta Lettres Françaises redaktoru Dē, kas, tāpat kā Rusē, kara laikā bija ieslodzīts vācu koncentrācijas nometnē. Laikrakstā Rusē bija apvainots, ka saviem aprakstiem par padomju vergu darba nometnēm esot izmantojis pārstrādātus nacistu koncentrācijas nometņu aprakstus. Lettres Françaises ir tas pats laikraksts, ar ko tiesājās Viktors Kravčenko. Par liecinieci prāvā uzstājies Elinora Lipere, kuras pieredzējumus 11 gados padomju piespiedu darba nometnēs īsumā sniedza arī mūsu laikraksts.

Angļu prese pret Eiropas armijas dibināšanu

Štrasburga (ll). — P. H. Spāks piektdien pēc 8 dienu ilgām apspriedēm slēdza Eiropas padomes padomdošanas sapulci. Viņš aicināja Eiropas vienības domas piekritējus, bet sevišķi jaunatni nezaudēt kopības cerības, norādīja uz sapulces sekmēm, sevišķi izceļot lēmumu par Eiropas armijas nodibināšanu un paziņoja, ka turpmāk padomdošanas sapulce sanāks 2 reizes gadā uz 2 nedēļām. Liela nozīme arī lēmumam, kas ierosina Eiropas mēroga pārvaldes organu radīšanu politiskā, saimnieciskā un militārā laukā.

Angļu laikraksti Daily Telegraph un Times, komentējot Eiropas padomes lēmumus, ir neapmierināti ar Eiropas armijas dibināšanu. Tā esot nepraktiska, prasot ilgu laiku un radot nevajadzīgu paralēlismu Atlantika pakta militāriem spēkiem.

Vairāk nekā 1000 vācu, franču, itāļu, angļu, holandiešu, beļģu un dāņu jauniešu Štrasburgā demonstrācijās prasīja ātrāk nodibināt Eiropas savienotās valstis un „pamodināt parlamentu profesionālos eiropiešus no Ērkšķrozītes miega". Atceļā vācu jaunieši gatavojās rīkot demonstrācijas arī Bonnā, bet tās aizkavēja policija.

PRĀGĀ AIZMUGURISKI TIESĀS ĢENERĀLI PRCHALU

Tropava (rs). — Bēgļi no Čehoslovakijas ziņo, ka Maskavas politbirojs pavēlējis Prāgas iekšlietu ministrijai sarīkot Rietumeiropā dzīvojošā nacionālās čechu apvienības vadītāja ģenerāļa Prchalas procesu, notiesāt viņu uz nāvi un izpildīt piespriesto sodu, lai kur arī notiesātais atrastos. Kāds Sudētijas vācietis ziņo, ka ģenerāļa Prchalas brālim izdevies iekļūt kādā izraidāmo Čehoslovakijas vāciešu transporta vilcienā, bet čechu slepenā policija to uzzinājusi, un bēglis pirms robežu pārbraukšanas Reichenbergā apcietināts.

Ģen. Prchala ar čechu trimdas politiķu delegāciju šinīs dienās ieradies Minchenē, lai apspriestos ar Sudētijas vāciešu pārstāvjiem un vienotos par kopīgas cīņas pamatprincipiem pret komūnismu.

VAI MASKAVA GATAVOJAS IEKĀRTOT BAZES TIBETĀ

Kalimponga (ag). — 25 tūkstoši Lhasas priesteru un iedzīvotāju gan jau novembra sākumā bija sagatavojušies ar tradicionālo tibetiešu sveicienu — izkārtām mēlēm sagaidīt komūnistiskās Ķīnas „atbrīvotājus", bet ziņas vēsti, ka ķīnieši Lhasā vēl arvien nav ienākuši, un viņu uz priekšu iešana palēninājusies ievērojamo piegādes grūtību dēļ. 16 g. vecais Dalai Lama ar pilngadību pārņēmis varu un Ķīnu apsūdzējis neprovocētā uzbrukumā, lūgdams UN palīdzību konflikta nokārtošanai miera ceļā.

Amerikāņu slepenais dienests ziņo, ka padomju misijas Rietumtibetā izdarījušas slepenus uzmērījumus stratēģisku aviācijas bāzu ierīkošanai, kā arī izvedušas no Tibetas izrakteņus, kas nepieciešami radija iegūšanai un atombumbu gatavošanai.

DAŽOS VĀRDOS

5 milj. franku Eiropas bēgļu posta mazināšanai atvēlējusi Šveices valdība. 3 milj. no šīs summas paredzēti Rietumvācijas un Austrijas bēgļu izceļošanas un arodapmācības sekmēšanai.

Nepalas valdības karaspēks atguvis galvaspilsētu Birganju, un troni nācis 3 g. vecais princis Džinanedija. No Jaundēlijas ziņo, ka Indijas valdība jauno karali neatzīšot.

Izdot Rietumvācijā esošos Pad. savienības bērnus pieprasījušas padomju iestādes Berlīnē. Britu iestādes paskaidrojušas, ka angļu joslā krievu bērni vairs neatrodas.

Lai aizkavētu vēlēšanas Rietumberlīnē, padomju joslas „nacionālās frontes" Berlīnes komiteja iesniegusi ierosinājumu četriem Berlīnes komandantiem un abiem virsburgermeistariem — sarīkot „brīvas vēlēšanas" visos Berlīnes sektoros nākošā gada martā, līdz tam laikam likvidējot sektoru robežas un izvācot visu okupācijas karaspēku. Šis jaunais politiskais manevrs atkārto jau agrāk dzirdētos nepieņemamos padomju priekšlikumus.

Mazā laiviņā uz Zviedriju bēgušus 7 vāciešus panācis poļu kuģis Kopernikus. Piespiedu kārtā bēgli iesēdināti kuģī. Trelleborgā vāciešiem izdevies sazināties ar zviedru ostas policistiem, kas, nevērojot kuģa kapteiņa protestu, bēgļus atbrīvojuši.

Čechoslovākijā apcietināti vai lidotāji, kas kara laikā dienējuši rietumvalstu aviācijā. Lai ierobežotu bēgšanu uz rietumiem, pat buru lidotāju brīvība stipri ierobežota un tikai 200 no 2000 čechu buru lidotājiem atstātas starta tiesības.

4000 vāciešu katru mēnesi deportē uz Pad. savienību, ziņo no Austrumvācijas izbēguši vācu dzelzceļnieki.

Pilnā aprupojumā uz Rietumvāciju atbēguši kādas čechoslovaku trieciena vienības 6 karavīri. Pāri robežai viņiem nācies izcīnīt ceļu ar mašīnpistolēm.

„Pirmais leģions" saucas jauna vācu organizācija ar 100.000 biedriem, kas raditā nesaudzīgai cīņai pret komūnismu un radikālismu Rietumvācijā. Organizāciju vada trīs personu štābs un vēlēta 15 locekļu direktorija.

Jaunu protestu Maskavai pret padomju iejaukšanos Austrijas iekšējās lietās iesniegušas trīs rietumvalstis, brīdinot no nopietniem sarežģījumiem tālākas iejaukšanās gadījumā.

1500 DP devušies uz Austrāliju no Ārolsenas uzņemšanas centra ar IRO tvaikoni Nelly.

Japānas mierlīgums izraisījis amerikāņu-padomju notu apmaiņu. Pad. savienība, atsaucoties uz Kairo un Potsdamas konferencēm, prasa Formozas un Peskadoru salu atdošanu Ķīnai, bet Dienvidsachalīnas un Kuriļu salu pievienošanu Pad. savienībai.

Pēc Holandes valdnieku pāra atgriešanās no trīs dienu ilga Anglijas apciemojuma, Dānijas karalpāris devies uz Parīzi, kur līdz 1. decembrim būs Francijas valsts prezidenta Orioļa viesis. Karaliene Juliana ar savu vīru Hāgā atgriezās lidmašīnā, ko vadīja princis Bernhards.

Austrālija paredz pakļaut iesaukšanai arī iecelotājus, ciktāl tas saskan ar starptautiskiem likumiem un praksi, paskaidroja ministrs Holts, parlamentā ierosinādams likumprojektu par 6 mēnešu obligātu kara dienestu visiem astoņpadsmitgadīgiem.

Sarunās par Dona Huana atcelšanu Spānijas troni Anglija nav iejaukta, paskaidroja ārlietu ministrijas pārstāvis Londonā. Neesot arī nekas zināms par šādām sarunām starp Franko valdību un monarchistisko opoziciju. Anglija, kā zināms, nav pret monarchijas atjaunošanu Spānijā, ja to atbalstītu trimdas monarchistu un sociālistu koalīcija.

Trīs jaunekļi 16—18 g. vecumā Kukshavenā nozaga garākam zvejas braucienam sagatavotu 24 z. sp. motorkuteri, lai dotos uz Dienvidameriku. Viens no viņiem ir matrozis, otrs virtuves, bet trešais — kuģa pulka. Kuteri uzgāja 240 km rietumos no Helgolandes, kur tas bija lūdzis degvielas kādam citam zvejas kuterim.

Par „lidojošām degvielu tvertnēm" pārvērš vairākus amerikāņu gaisa spēku „supercietokšņus", ko sadalīs pa visu zemes lodi; tie kalpos ASV lidmašīnu degvielu papildināšanai gaisā.

Alaskas izcilo stratēģisko nozīmi raksturo fakts, ka divu aviācijas bāžu izbūvei Alaskā ASV 1951. g. budžetā paredzēti 40 milj., bet 12 bāžu iekārtošanai pārējos štatos kopā tikai nepilni 30 milj. dolaru.

Nekādā gadījumā neizdot padomju iestādēm tiesāšanai nevienu Berlīnes vai Rietumvācijas iedzīvotāju nolēma Rietumberlīnes parlaments, jo padomju režīmā nav nekādas garantijas par objektīvu tiesu. Rietumvācijas valdība paredz izdošanu, ja apsūdzētais pēc šejienes likumiem vainojams slepkavībā.

RĪRDANA PADOMJU ANEKDOTI

(4)

PĒDĒJĀ VĒLĒŠANĀS

NKVD nāvnieku kamerā notiesātajiem pirms nošaušanas jautā viņu pēdējo vēlēšanos. Viens lūdz satikšanos ar sievu, cits — nodot vēstuli mātei. Pienāk kārta čigānam.

„Es gribētu tā kārtīgi saēsties zemenes!"

„Bet tagad taču ziema."

„Nekas, biedri, es pagaidīšu!"

„Varbūt tu vēlies vēl ko citu?"

„Mana viskarstākā gribēšana ir — būt apraktam blakus mīļotam Staļinam!"

„Bet viņš taču vēl dzīvs!"

„Nekas, biedri, es varu kādu laiciņu pagaidīt!"

LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 48 (417) Dec. 2, 1950
Publisher and Editor: Valdis Lamberga, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 338. Printer: Remsdruckerei Hārtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly. Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

UN frontes sā... liek Trūmenā... nacionālo aiz...

ASV FORMĀLI APSŪDZ KO... AGRESIJĀ — ECESONS AP...

Vašingtona (ag). — Tikl... piedalīties komūnistiskās Ķīnas ... aizsardzības Formozai ... ziņojumi no Korejas par sīkām ... ... un UN frontes sabrukumu ... dzentām Trūmenam stiklīgi ... ... ar augstā sēdē, bet ārlietu ... ... apgaismu, ja ne pat krītiņa. ... šajā laikā un radīkšu ... ... dzīvu kara izbeigšanu. ... pat skaļus gluži jaunu kaŗa ... trešdien jau runāja par ... Jaunā situācija Korejā ... ... spēkiem un apdomu, ... pietuvoko un smagāko kopš 2. ... aistrijas aprindas brīdina no ...

Pirmdien Drošības padomes ... pirmo reizi piedalījās komūnistiskās Ķīnas delegācija ģen. Vu vadībā. Pad. savienības ārlietu ministrs Višinskis asā runā apvainoja ASV, kas ar Formozas „invāziju" un Ķīnas blokādi izdarījuši agresijas aktu, ... vēlāk uzbruktu Korejai un Ķīnai. Amerikāņu delegāts Dalless savā atbildē norādīja, ka amerikāņiem Formozā esot tikai 44 karavīri — tikpat cik padomju militārai misijai Vašingtonā. Vakara sēdē apspriedās arī Korejas jautājumu, bet bez komūnistiskās Ķīnas delegācijas piedalīšanās. Pēc 3 stundu ilgām debatēm sēdi pārtrauca un atjaunoja otrdien. Otrdienas sēdē ASV delegācija ... valdības vārdā oficiāla sīkdziņa pret komūnistisko Ķīnu par agresiju Korejā, uzsverot, ka ... atteicīga rīcība. Šī sīkdziņa bija ... kusi pēc ķīniešu provokatīvā ... izraisīt ļoti nopietnus notikumus, starp citu aktuāla kļūst problēma par ķīniešu atbalstpunktu apkarošanu Mandžūrijā, kas saistīts ar kara draudiem starp Ķīnu un ASV.

Sūdzība ieņemta pēc tam, kad ģen. Mekarturs savā speciālziņojumā

(Turpinājums 8. lpp.)

Ziemeļkorejas valdība atbildīga...

ĀRPOLITISKAS DEBATES ANGLIJAS APAKŠNAMĀ

Londona (ll). — Trešdien Anglijas apakšnamā sākās divi dienu ilgas ārpolitiskas debates. Galvenie pārrunu temati bija jaunākie notikumi Korejā un Pad. savienības ierosinājums par 4 valstu apspriedēm. Norādīdams uz šo debašu nopietnību un atbildības lielumu ārlietu ministrs Bevins vispirms iztirzāja notikumus Korejā, uzsverot, ka Ziemeļkorejas valdībai jānes visa atbildība par sapiedāvātos kara izbeigšanas noteikumus tā izraisījusi tagadējo situāciju. „Mekartura mērķi ir UN mērķi" ... cija Bevins, „un Lielbritānija atbalsta UN." Komūnistu agresijai jāstāda militārais stāvoklis un tikai tad varēs runāt par konflikta diplomātisku atrisinājumu.

Komūnistu agresijas gadījumā Eiropā jācenšas ieņemt aizstāvēšanās pozicijas pēc iespējas tālu uz austrumiem. „Eiropa nav ne tik liela, ne tik stipra," uzsvēra ārlietu ministrs, „lai tā varētu stāvēt viena." Tādēļ visām Eiropas valstīm iāsaslēdzas kopīgā aizsardzības sistēmā, vadoties no vienlīdzības principa. „Ja vajaga aizstāvēt Eiropu," sacīja Bevins, „tad, dabīgi, ka tur jāpiedalās arī vāciešiem."

Runājot par 4 valstu konferenci viņš norādīja, ka valdība to nenoraida, bet konferences darba kārtība rūpīgi jāsagatavo. Arī Prāgas priekšlikumi nav apmierinoša baze šādai sanāksmei. Tāpat šāda konference nevarot nodarboties ar Vācijas jautājumu vien. Nākamā nedēļā 3 rietumu valstu pārstāvji sastapsies Parīzē, lai izstrādātu kopīgu atbildi uz Pad. savienības notu.

Opozicijas vārdā runāja Antonija Ildens. Viņš ierosināja par pirmo 4 valstu konferences darba kārtības punktu uzņemt jautājumu kompleksu par Austrijas miera līgumu, bet par otru pusmilitārās organizācijas Vācijas austrumu joslā.